

401

/

Mag. Sl. B.

P

George No 1830

[Handwritten notes and signatures in cursive script, including "M", "N", "W", "A", "C", "H", "B", "S", "D", "401", and various illegible signatures.]

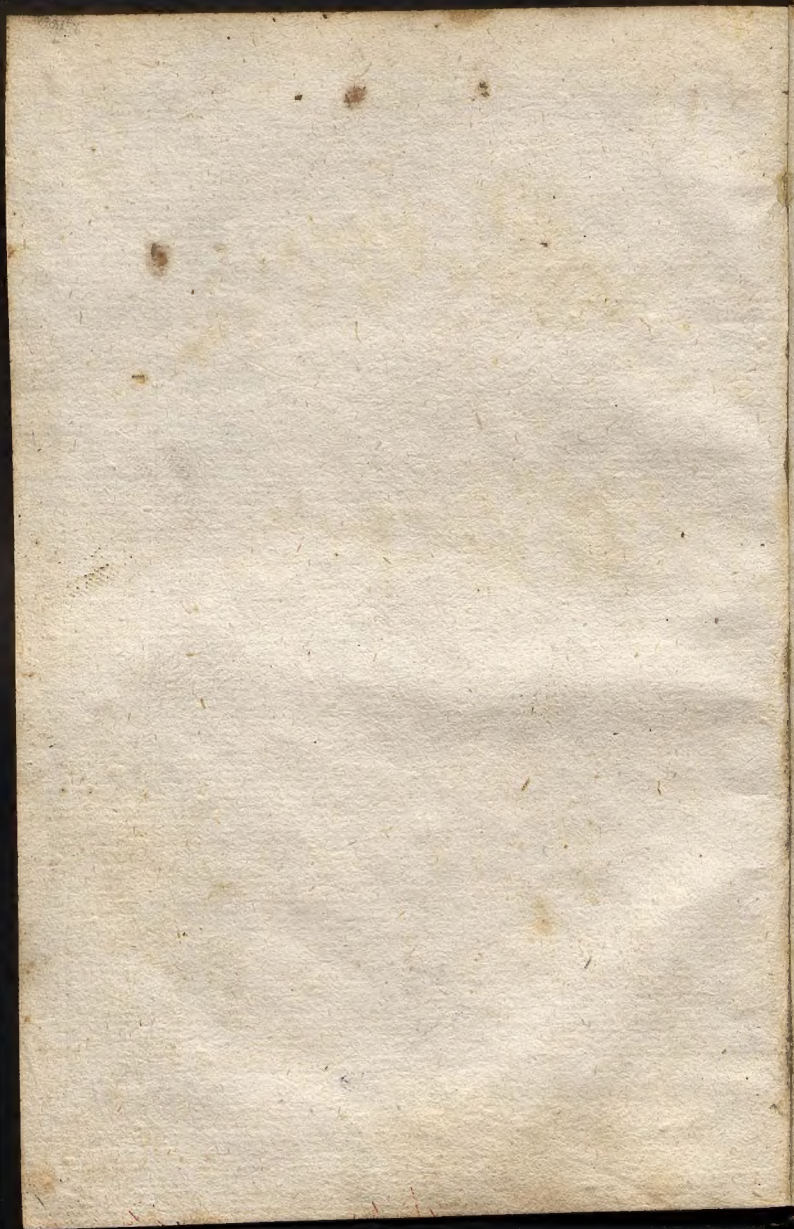

~~12~~ ~~12~~ ~~12~~

W. A. P.

J. xv. 203.

VI. h. 75.

VIRGILII
GLEISSENBERGII
Ex Ord. S. Benedicti Abbatis
Ossiacensis in Carinthia
DE
BOLESLAO II.
REGE POLONIÆ
OSSIACI PÆNITENTE
LIBRI VI.
POËMA.

VIRGILII
GLEISSENBERGII
Ex Ord. S. Benedicti Abbatis
Officantis in Germania
DE
BOLESTAO II.
REGE POLONIE
OSSIAI RENTENTE

LIBRI VI.
401. I.
POEMA.

PRÆFATIO ET ARGUMENTUM.

Rugia Poësis, Mundi Si-
ren politioris, eô Deo-
rum Consiliô in hanc
pulcherrimam pro-
gnata fuit lucem, ut
ingenia Cœli sæpè vi-
tio, aut durioribus disciplinis obstinata
in marmor erudiat ad humanitatem.
Nam, quemadmodum Fama est,
philomelas ad Orphei sepulcrum ven-
tis ablatas suavius deinceps, simul
atque redierint, luscinijs canere no-
stratibus: ita eos, qui per intervalla
Parnassum adeunt, ridendo, jocando,

ceu ferias agant , rebus omnibus eruditioris Eutrapeliæ saccharum aspergere , quin & phrasi delicata , atque iudicio ante alios pollere , non est fama , neque fabula , sed experientia. Pauca subindè folia Musis subtracta , ceu gallinis ova , magis ovant , & triumphant , quàm gementibus advecti plaustris aliorum tomi , & foliantes , quos mole territi non legimus , sed litteraria velut funera ne creent nauseam inter Bibliothecarum pulveres abscondimus , requiem illis precati æternam , & lucem in tenebris. Invidia quidem Exteros non rarò adurit , ubi Poëtarum Famam in aulis , in foro , circulisque inclarescere , se verò altiora , ut vocant , magisque necessaria venantes quasi obscuros homunciones ignorari penitùs , atque gregaria inter sidera evanescere dolent , & lamentantur. Verùm quemadmodum Poëtis non tam invidiæ , quàm

quàm gloriæ ipsa est Poëtarum infrequentia ; Ita boni isti, quia idem semper clamant, ac quovis in vico inveniunt sibi pares, copiâ amittunt pretium, ceditque nobis, haud secus ac præstantibus citharædis sutorum globus, quàmvis horum subula Reipublicæ sit magis necessaria, quàm sint citharæ, & citharædi. Adeò Regiæ Poësi nobilitatis quædam augusta lux inest, & splendor, quo vulgarium stellarum grex absorbetur facilè, & extinguitur. Hæc cœlo lapsa animi dolentis Podaliria Nasonem in exilio, Boëthium solatur in cacere; Hæc vibrantium sententiarum succo, & melle ac sesamo sparsis verborum globulis mitigat indomitorum affectuum pugnam, pristinamque restituit jactatæ menti tranquillitatem. Hæc suavissimè virtutem inculcat, quando, ut de vivis taceam, functorum loculos referat, Heroum gloriosos ci-

neres, manesque ante sæcula sepultos
fufcitāt in lucem & illos ftatuit vitæ,
morumque Magiftros, in quos nulla
cadit invidia. Eadem vitia adhuc
graffantia callidè infectatur, quoties
hominum ad ultimam nequitiam
profligatorum umbras inquietat, ac
pofthumis exercet odijs. Hujus pul-
cherrimæ Nymphæ mandato, & a-
micorum fuavi convitio irritatus nu-
per adeò luftravi parietes antiquiffi-
mi templi noſtri Oſſiacenſis: occurrit
ſpectanti Boleslai II. Regis Poloniæ
per ſex, & amplius annorum centu-
rias hîc quieſcentis parentale marmor,
ad quod Poloni Romipetæ hodieque
frequentes invifunt. Fuerat is ſæcu-
lorum famâ digniffimus Princeps, ſi
quemadmodum hoſtium conſilia diſ-
ſipavit armis, ita & jocantis Fortunæ
riſum tenuiſſet in vinculis. Patrem
nactus Caſimirum, quem ex Mona-
cho

cho Cluniacensi Poloniâ suûno Ponti-
fice Regem impetrârunt , anno ætatis
sexto decimo habenas Regni suscepit.
Andream Hungariæ Regem Henrici
Imp. Generum acie profligavit , ac
alia justo septennio confecit bella , re-
gio docens exemplo , arma esse instru-
menta gloriæ , nec Heroum Poloniæ
mortem esse pallidam , sed purpu-
ream : Undè & nomen Audacis , quod
sibi inter tubas , & rauca tympana
bellaci ferro emerat , etiam exul , &
post fata retinuit. Rerum tandem
prosperè fluentium , ac victoriarum
torrente ebrius , occupatâ in suos Ty-
rannide sceptrum flagitiis , & libidine
maculavit. Post alia S. Stanislao
Cracoviensium tunc Antistiti de pa-
go fide malâ occupato per calumni-
am diem dixit. Stanislaus Petro E-
quite , â quo pagum coëmerat , ab um-
bris recens suscitato , & ad tribunal

Regium perorante fidem purgat. Verum Boleslaus cœlesti prodigio nihil melior Episcopum ipsum ad aram litantem obtruncat. Mox anathemate, sacrorumque interdicto cum subditis percussus, ac regio titulo, quo Polonia binis postea sæculis caruit, expuncto, Procerum populique commune odium sibi conflavit. Capiti proinde metuens cum Miescone filio ad Ladislaum Regem Hungariæ armis olim à se protectum, folioque restitutum profugit. Urgente iterum scelerum conscientia fugam alteram ad D. Petri limina personatus & solus adornat: ubi fortunâ, an melius Tutore Genio Duce Ossiacum Carinthiæ perantiquum D. Benedicti Monasterium defertur. Hic sub mendici sacco, & linguâ captum semet fingens missâ Romanâ peregrinatione, Cœlo sic monente pedem fixit,
&

& vitam in culinæ ministerijs inter li-
xas & calones pœnitens contrivit.
Observatum familiæ, & pigræ servo-
rum turbæ, sæpemultas eum noctes
ad Iconem B. V. Mariæ vigilem exe-
gisse. Vicinâ demum morte ora re-
solvit quis, undè, cur hîc resederit, ape-
ruit: annulumque regium Abbati loci
consignavit. Anno 1089. corpus reli-
gioso involutum amictu, & huma-
tum ad parietem Aquilonarem por-
tæ templi. Lapis quoque sepulchra-
lis insertus muro, cui equa phalerata
cum sella nuda incisa, grandibus per
limbum insculptis litteris: REX BO-
LES LAUS POLONIÆ OCCISOR
S. STANISLAI EPISCOPI CRA-
COVIENSIS. Imminet sepulchro facti
totius memoria antiquo penicillo du-
cta, hodiè instaurata. Facti testes,
quorum complures in chronico no-
stro adducuntur, recensere superva-

canenum censeo : loquitur pro piissimo Rege lapis sepulcralis, testis utique solidus, & omnium gravissimus. Hoc est argumentum præsentis Poëmatis in Libros VI. digesti, & genio sæculi nostri politioris accommodati. Parerga hinc larga magis, & festiva, remota vocum antiquarum rubigo, Heroesque Boleslao adjuncti illi, quorum hodiè clarissima orbe Nomina: Lubomirij, Radivillij, Subiesci, Zamoyfci, Habdanckij &c. altissimus horum sanguis num ab ævo Boleslai secundijam bulliat ad gloriam, nil equidem statuero: rixentur, per me licet, Genealogistæ Poloni. Habdankiorum certè nomen sub tempora Boleslai III. inclaruisse, nemo est in historiâ, qui dubitet. Si quæ lætiora huic Poëmati aspersa, condonandum id mihi, hosti jurato melancholicæ factionis. Odi tetricum supercilium, & umbraticis

ticis Polyphemis, qui tristi otio se tantum demirantur, pridem misi corbem cum Galatæâ, tamquam Hæreticis Parnassi. Zoilos item, & Moriones nihil moror, morentur illi mordere mea, dum edant sua. Mimus vel Momus quisquis es:

*Si modo scribendo superem, tu vince loquendo:
Verba rapit ventus; Littera scripta manet.*

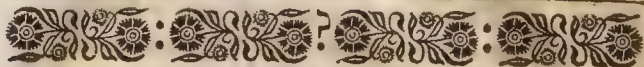
Author.

Author.

INtimandum Lectori Amico , Abbatis
nomen , sub quo Boleslaus II. Offiaci
vixit , temporum injuriâ periisse : Undè
alius Wernerus nomine , ætate quidem in-
ferior , utpote qui A. C. 1300. obiit , di-
vinis tamen prodigijs clarissimus , atque
adeo clara etiam posterorum memoria
dignus subrogandus fuit. De quo Lecto-
rem non eruditum , sed Poëticæ Liberta-
tis fortè minus peritum commonendum
censui.

VIRGI-

VIRGILII
GLEISSENBERGII

Ex O. S. Bened. Abbatis Ossiacensis

DE

BOLESLAO II.
REGE POLONIÆ
LIBER I.

ARGUMENTUM

*Boleslaus Rex Polonia Andream Regem
Hungariae acie prostigat, & Belam An-
drea fratrem exulem solio restituit.*

Discite purpurei casum inter læta ti-
mere,

Instabilique Deæ nimium nè fidite
Reges.

Felix qui potuit sceptrum tracta-
re modestè,

Ambitione procul. Cœli sunt omnia munus,
Non mendax Fortuna tuum: contemnit Olympum,
Imperium quis quis mortalibus arrogat armis.
Sceptra Boleslaus nunquam, populòsque faventes
Deferturus erat: vitam quòd clausèrit exul,
Peccatum Fortuna tuum: tibi credidit ille,

Exci-

Excidit & folio, toto vagus hospes in orbe.
 Illius exilium, lacrymæque, & vota gementis,
 Et missam Cælo veniam mea Musa recense.

Vasta Borysthenijs Tellus habitata Polonis
 Auroram à Moscis videt, & Mæotide pigrâ,
 Pannoniam ex Austro, Sueones Aquilone gelanti,
 Purpureum cum sole diem Germania claudit.
 Dives opum Regio, & navim patientibus undis,
 Triptolemi, mellisque ferax, exercita bellis,
 Armorumque, virumque potens, & amica Minervæ.
 Regibus ex alijs Casimiri regius Hæres
 Sceptra Boleslaus, soliumque tenebat avitum:
 Gentis amor, toto Princeps mitissimus orbe.
 Omnibus alloquio facilis, solisque tremendus
 Hostibus, hos domuit ferrò, frenosque superbis
 Imposuit, veniamque dedit post bella subactis.
 Septima continuis hunc æstas vidit in armis.
 Quàm felix una ante alias vastissima terras
 Sarmatia, Imperiis tanti parere Monarchæ
 Cui Fortuna dedit? riguo sic sæcula quondam
 Saturno sub Rege ferunt fluxisse metallo.
 Sic in pace suam sapiens flectebat Idumen
 Et struxit Pariis enormia templa columnis
 Congesto Davidiades spectabilis auro.
 Talis erat cum jura daret, cum prima teneret
 Sceptra Boleslaus, contempti Numinis umbram
 Horruit & sceleris nomen. Non dira præmendæ
 Libertatis erat, Patriamque tyrannide sæva
 Calcandi, & Procerum rescandi colla libido.
 Religio rectique tenor, reverentia legum,
 Comis amabilitas, vultuque immota sereno
 Et sine tristitia gravitas, sanctissima pactis

Polli-

Pollicitisque fides, gnavæque industria dextræ
 Mater opum Regni, sincera gratia lingua,
 Innocuque sales, & munificentia nullis
 Quæ tenebris damnavit opes, dos aurea Regum,
 Et dos prima Senum prudentia; Fama juventæ
 Hortatrix, matrumque pudor, castusque puellis
 Ignis in ore natans, & juncta modestia formæ,
 Omnia floruerant, dulcique in pace vigeant.
 Sic senior post fata suum Casimirus ab astris
 Erudijt gnatum, & Sceptri formavit ad artes.
 Scilicet esse pios decet, & reverenter habere
 Fortunam, & superos nunquam contemnere Reges.
 Qui pius est, idem coeli Rex proxima cura est.
 Descendunt, & in arma ruunt, ex æthere lapsi
 Coelicolæ, si quem non justo Marte laceſſat
 Impius infontem, clementi bella superbus
 Si moveat: læsum ferro tutantur, & igni.
 Nec sibi, sed populi studijs quoque mascula virtus
 In Rectore favet. Speculum Rex gentis, in illo
 Ceu vivâ fontis glacie se quisque tuetur.
 Nec rigidæ tantum leges valuere minæque,
 Quantum facta movent, sanctique exempla Re-
 gentis.

Heu male constantes, & ad omnia flabra tumentes,
 Instabilisque Deæ semper pila ludicra Reges!
 Tot decora everti, maculari sanguine sceptrum
 Innocuo, sancti prosterni jura Senatus,
 Regnandi leges, genitor quas misit olympo,
 Calcarî quis posse putet? quis maxima sperni
 Numina, & æternos contemni somniet ignes?
 Contempsit, foditque sacrum Rex ense cruorem
 Impius, & Superos, & inania sidera risit.

Parte tamen felix, rarô quod poneret iras
 Regibus exemplô, & facilè placabilis esset,
 Primus ubi mentis cœcæ deferbuit æstus.
 Rara fuit semper virtus in Principe, parvo
 Surgentes animi compescere tempore fluctus.
 Bile tument alij rabiemque mucronibus explent,
 Sæcula post cineres etiam, manesque sepultos
 Exercent odijs, satiantque furore furorem.
 Tristibus exemplis sic diruit Anglia Thomæ
 Marmora, Sacrorum pro Libertate cadentis.
 Musa cruentati reſera jam vela theatri,
 Cortinam remove: sine cæde, & sanguine scena
 Hæc claudi se posse negat. Quæ causa ruinæ,
 Quæ sceleris sit origo doce, & canere incipe mecum.

*Crebri Tumultus Russici à Rege Boleslao
sedati.*

ÆTatem rigidis omnem toleravit in armis
 Rex juvenis, nudo placuit decernere ferro,
 Quid fortuna velit, quæ sit sententia Marti,
 Anceps quid belli ferat alea? & alea belli
 Prospera semper erat, Regique favebat Enyo.
 Ut Samio quondam Rhamnusia diva tyranno
 Riserat, & gemmam, quam merſerat ille profundo,
 Reddidit extemplô, vomuitque in littore piscis,
 Fortunâ purgante fidem: sic semper adhæſit,
 Et bello comitata fuit, certissima Regem
 Haud dubijs circum volitans victoria pennis.
 Nec quæ fors juveni, crescentibus ausa diebus
 Contemerare fidem: crescent virtutis adultæ
 Tempora cum palmis; victricia sarta viriles
 Per crines serpunt; auctis augentur ab annis.

Arma.

Armatae laudes, incisaque marmore Virtus.
Fama peregrinas etiam penetravit ad aulas:
Ductoresque alij tanto sub Rege cruentum
Laudant Matris opus, tempestatemque, tumultumq;
Armorum, accendit cunctos fax mentis honestae
Gloria, & Heroæ immortalis Adorea Famæ.
Dextera bellatrix fortes ad fortia semper
Excitat, & felix omni spectatur ab ævo
In Ductore manus. Non tantum callida possunt
Consilia & validæ numerofo milite turmæ,
Quantum Belliducis præfens, & mascula Virtus,
Cui fortuna comes. Si ridet Pacê serenâ,
Multa potest Fortuna; eadem si risit in armis,
Omnia. Nec Venus est ita compede nexa Gradivo,
Quam Dea, quæ fortes timet, ignavosque repellit.
Cedere turpe putant, qui tantum vincere nôrunt.
Cuncta quod auderet, neque falleret alea, Reges
Finitimi, Audacem quem nulla pericula terrent
Voce Boleslaum dixere, & Fama per orbem
Sparsa volat, gelidam quâ Titan spectat ad ursam,
Quâ mediusque micat, senior quibus occidit oris,
Et quibus evigilat, Rex nomine dicitur Audax.
Nomina pondus habent, quia vincit, & audet ubique.
Barbara Gens Russis rosei Titanis ab ortu
Intulit arma, Ducemque soli bis marte sinistro
Congressum abripuit, rigidique abstraxit in antrum
Carceris, & turpes iniecit sæva catenas.
Auxilia implorant trepidi post talia Russi:
Ultor adest strictoque minax, & Numinis aras
Ense Boleslaus læsi, testatus in hostes
Agmine concurrit, fundit, sternitque feroces:
Corripuere fugam reliqui per aperta viarum.

Qualis Abantiades, qui Gorgona messuit Harpe,
 Eximit Andromeden vinclis, scopuloque solutam
 Uxorem sibi victor habet, plaudente puellâ
 Servatore suo; Talis redit agmine victor
 Prostrato, & palmis Russorum lauriger implet
 Arva Boleslaus, folioque reponit avito
 Quem gemuere Ducem tenebroso carcere clausum.
 Talis adest, & victor ovat. Sic prima sacravit
 Tempora Mavorti, raptam profugisque coronam
 Regibus imposuit, sic ferro sceptrâ redemit,
 Firmavitque thronos. Solem per utrumque cucurrit
 Fama, triumphali vexitque ad sidera currû
 Audacem, audaces qui nosset tundere, Regem.

Initia Belli Hungarici.

Vix bene composuit lites, & funebre bellum,
 Altera bella tonant, iterum concurritur armis,
 Finibus Hungariæ folio sublimis eburno
 Jura dabat populis, & regia sceptrâ tenebat
 Andreas senior, bellacis gloria gentis,
 Cæsareusque Gener. Germano sanguine junctus
 Illi Frater erat, cui Belæ nomen adhæsit.
 Hic procul extorris Patriâ, peregrinaque lustrans
 Littora, Sarmatiæ profugus defertur ad oras,
 Atque Boleslaum lacrymis affatur obortis:
 Armorum, bellicque parens, cui prisca tulerunt
 Sæcula nulla parem, similem neque postera gignent.
 Exulis adventum scitari, & quærere duri
 Causas Exilij Rex invictissime parce!
 Frater ego Andreæ viduam mihi jure coronam
 Vendico, si fatis Rex frater cesserit olim.
 Sic pacti diadema sumus. Nunc jura, fidemque
 Con-

Contemerat, propriamque thronis imponere prolem
Destinat, & puero Salomoni sceptrum dicavit.

Rara fides, rara & fratrum concordia. Damnis

Hoc miser ipse meis profugâ cum conjuge disco.

Quodque magis doleam, faciunt affinia nobis

Vincula, quippe tuam thalami mihi lege jugavi

Rex amitam, amborum regali sanguine nexum est

Cognatum genus. Hac tibi me cum conjuge sisto

Exul & insidias Lethi quas Frater in aulâ

Intentare suâ mihi, Consortique paravit

Sic ego decipio, fraudesque eludo veneni.

Pellimur o Princeps! Regnoque excludimur omni.

Quodque tuos nolim seros memorare Nepotes,

Nec gnatos doluisse meos, præfertur, & ostrum

Præripit ex cunis egressus trimulus infans:

Æmulus heu! noster nutricum pendet in ulnis!

Tûne senem puero, quod legum sanctio cavit,

Postponi Rex magne feres? non hoc tua dextra,

Non tua me virtus, animusque in pectore præsens,

Lectaque tot juvenum regni Mavortia pubes,

Qui Duce te freti, ceu festum Hymenæa frequen-

tent,

Sic in equos, & in arma volant, non denique sanguis

Finitimus metuuisse jubent. Rex parce dolori,

Si nimium queror. Ah triste est excedere Regno,

Et puero cessisse senem! cum Conjuge dextram

Osculor hanc supplex, pactæ mihi jura coronæ

Auxilijs tutare tuis, meque assere sceptro.

Munere pro tanto Superi, qui talia curant,

Præmia digna ferent, quoniam non possumus ipsi.

Finijt his dictis demisso vertice tristis

Bela, Boleslaus contrâ sic farier orsus:

Surge animo, salveque mihi junctissime dudum
 Tot jactate malis, tot Bela erroribus acte!
 Gratulor hoc iterum titulis accedere nostris
 Ut mea cognatis sint Regibus hospita regna.
 Tuque adeo Herois tanti lectissima Consors
 Pone modum lacrymis, & tristia lumina terge.
 Tempus erit, regale tuis quo crinibus aurum
 Impones, raptisque dolo dominabere terris:
 Tempus erit, quo celsa throno Regina sedebis.
 Ipse juvat casum DEUS, & fiducia causæ
 Arma dat infanti: ruptam tu credis Olympum
 Dissimulare fidem? ferit, & jaculatur ab alto,
 Flagrantique scelus perjurum fulminat igni.
 Mox iterum alloquitur Belam, conversus & inquit:

His mi Bela malis majora interritus aude!
 Hæc mea dextra dabit, quæ frater sceptrum negavit.
 Sanguinis ut taceam sanctissima vincula nostri
 Cognatamque domum: vicina pericula surgunt
 Hoc puero quoque rege mihi, bella horrida Regno,
 Bella timenda meo. Quid enim, si fœmina mater
 Jura dabit legesque viris, populumque ferocem
 Imperio premet? an mulier sub tempora Martis
 Pro Patriâ audebit, donec Rex pulsio crescat,
 Impavidam pepigisse animam, & decernere ferro?
 Scilicet hæc hostes speculis terrebit Amazon,
 Et configet acû, molli sternetque flabello!
 Illa nives, æstumque feret, galeataque durum
 Cum grege nympharum capiet super arma soporem.
 Turpe viris semper Regina, & fœmina mollis
 Imperat. Ipse monet sexus servire puellas,
 Et fusum tractare manu, non bella movere,
 Non urbes quatere, & mundum miscere tumultu.

Haud

Haud dubito excitos contendet jungere Reges,
 Et frater glomerare tuus socia arma parabit,
 Perfidiae crimen communi Marte tueri
 Si queat, & gnato assertum defendere sceptrum.
 Sed male tutamur, quos novimus ætheris hostes
 Juratam temerasse fidem, firmataque cœlo
 Fœdera. Cum victo sociabunt fratre ruinam
 Quotquot erant comites sceleris, bellique nefandi.
 Hæc memorans gladium stellantem jaspide fulva
 Nudat, &, hic testis dictorum, ultorque cruentus
 Fraternalis sit fraudis, ait: numerabit hic ensis
 Magna strage globos equitum, peditumque manípulos.

Castra petes mecum vindex æquissime sceptri
 Bela tui, consanguineâ cum conjugè proles
 Obsequijs devota tuis mea proteget aula.
 Finiſt his Belam dictis solatus amicis
 Hospitijque fidem profugo Regalibus aulis
 Præbuit, antiqui fatum miseratus amici.
 Mox ubi finierat, belli dat signa recentis
 Buccina, & æricrepis rumpit stridoribus auras:
 Crudescunt iræ: nova conclamatur ad arma.
 Ipse globos juvenum campo Rex censet aperto
 Imponitque Duces cuneis, vexillaque turmis
 Dividit, albentes aquilas, insignia Regni.
 Mox acuit dictis: Ubi prima pericula surgent,
 Rex ego primus ero. Pavidæ de turribus altis
 Prospiciunt matres: gemitu comitantur euntem
 Spem Patriæ, Sobolemque suam, quam relinquere
 fines
 Sarmatiæ, atque alibi nova cogere prælia cernunt.

Bohemorum in Poloniam irruptio, eorumque strages.

ECce via in media velatus epomide nigrâ
 Conspicuus facie, frenis spumantia torquens
 Ora ferocis equi, parvo comitante suorum
 Agmine Jaromirus adest: genitoribus ortus
 Albicolis nuper dederant qui jura Bohemis.
 Hic prior occurfans Regi sic ora resolvit:
 Crinibus attonsum, tunicis hæc corpora tectum
 Funereis me quòd Rex invictissime cernis,
 Desine mirari: sic me fraterna totondit
 Ambitio. Fratrum rara est ita gratia semper.
 Prædislaus erat Genitor mihi, & ille Bohemis
 Finitimisque dabat leges, & jura Moravis.
 Hic genitor quinos suscepit conjuge natos:
 Cumque extrema gemens clausisset lumina letho,
 Primus erat nostrum, natu qui maximus, Hæres
 Spitignus, tenuitque sua ditioe Bohemos.
 Tres reliquos cepit divisa Moravia fratres,
 Ast ego, qui natu postremus, destinor Aris.
 Spitignus, functo fatis Genitore, furore
 Aripitur, propriamque solo pepulisse parentem
 Haud veritus plectente DEO celer ivit ad umbras.
 Cum prius haud paucos illustri gente Moravos
 Arcibus inclusos tenebris damnasset opacis.
 Sublato terris Spitigno proximus illi
 Successit natu frater, rexitque Bohemus.
 Tunc ego tandem aras, invitaque sacra perosus:
 Si fuit in ternos divisa Moravia fratres,
 Tertia me nunc jura manent, cedente secundo,
 Atque Bohemorum, dixi, nunc regna tenente.

Nam

Nam neque Pontificum lituos, mitrasque bicornes
Ambio, nolentem quis enim me coget ad aras?

Nunc ergo has tunicas te Rex spectante nigrantes
Abjicio, bellumque sequor. Te poscere castris
Pannoniam, & folio Belam firmare tot annos
Extorrem didici famâ. Pro pinguibus Aris
Arma manu capio, laterique incingo mucronem.
Dic mecum quid Magne velis Rex! jussa capeffo,
Præstat idem mea parva cohors servire parata.
Complexus juvenem, dictis & dicta repones:
Nolentem invitas qui tandem coget ad aras?
Rex ait, hæc solo lis â te judice pendet.

Elige. Consilijs, non legibus utere fratrum.
Si tantum valuere animo, cur thuris acerram
Pontificumque mitras sibi non legere priores?
Et cantare preces quæ tandem gloria templis?
Fama tibi petitur, si mecum fortia Martis
Castra petis: Famam sectare, & collige laudes.
Nostrorum in partem sic te venisse laborum
Martie Jaromire juvet. Cape signa phalangis
Ista tuæ, & miles posthac interritus esto.
Forte erit ut fratrum quondam tua dextra superbos
Contundat fastus, & victa Moravia cedat:
Quemque volunt Mystam, præsens sis terror in armis.
Me sequitur, peditumque decem fortissimus ipse
Ducit Bela globos: simul altera dena sequuntur
Millia magnanimo sub bellatore Zamosco.
Agmina magna satis. Fortunæ cætera mando.
Ista Boleslaus. Sed Sarmatis ora cruento
Hospitis adventu posthac collisa duello est.
Quippè Bohemorum Princeps, ubi percipit atram
Deposuisse togam, Regisque favore Poloni

Et focijs fretum castris se adungere fratrem,
 Huc illuc animum variâ formidine pressum
 Jactat, & oppositis anceps affectibus errat.
 Dissimulet, rabiemque premat? metuendus inermis
 Qui fuerat, nunc armatus graviora minatur.
 Marte petat fratrem? Rex auxiliaribus armis
 Tutatur, ferroque novum defensat amicum.

Ast quia Pannonias exercitus omnis in oras
 Rege jubente migrat, paucoque Polonia fines
 Milite jam servat, vacuis immitere bellum
 Sedibus, & rapidis urbes exurere flammis
 Consilium fuit. Hæc placuit Fortuna Bohemo.
 Ergo aciem ingentem prædantûm, nulla daturum
 Prælia justa, legit: quibus omnis vivere raptò
 Gloria; mox fines, & vasti viscera Regni
 Ingreditur, ferro, flammis grassatur, amicos
 Et populatur agros, populi nil tale timentis.
 Spumeus ut torrens per lubrica saxa volutus
 Imbribus, & limo turpi, nivibusque tumescit,
 Ac strepero undarum sternit fata verna tumultu:
 Sic fera prædonum se regno examina fundunt,
 Ferreus armorum bacchatur & undique nimbus.

Regnorum facile est armis perrumpere claustra,
 Sed retro torquere gradum, & sine cæde suorum
 Ad Patrios remeare Lares labor Herculis ingens,
 Principio quæ læta nimis plerumque secundo
 Fine carent, & damna ferunt, serumque dolorem
 Consilia: Eventum pro metâ figere miles
 Conatur sapiens, non primi exordia belli.
 Sic quoque prima favens vicina in Regna ruentem
 Viderat, ast subito oppressit Fortuna Bohemum.
 Namque Boleslai fama hæc ubi venit ad aures,

Et

Et querulæ populi voces festina petentis
 Auxilia, ipse manu validâ contendit in hostes
 Inceptam relegitque viam, totusque Bohemis
 Imminet: à tergo Belâ Ductore sequuntur
 Turmæ aliæ Regem, qui jam vicinior hostem
 Omnibus explorat silvis, antrisque latentem
 Si petere, & iusto certamine tundere possit.
 Haud aliter cervos agitare Actæona vidi.
 Detrectare tamen pugnam, & diffidere rebus
 Ipse suis, turpique metu trepidare Bohemus.
 Silva capax ævi, flagranti impervia Phæbo
 Ramis obscurum connexis aëra stringens
 Umbrarum æternis horrebat mœsta tenebris:
 Nec procul hinc aberat prædatrix turba Bohemî,
 Cum Ductore suo. Luco succedit opaco,
 Et nisi jam stellas cœlo nox spargeret atra
 Rex seræ tentaret adhuc discrimina pugnæ.
 Crastina lux, inquit, fundet, spoliisque rapaces
 Exuet, exspecto redeuntis munera lucis.
 Nunc fessos recreare artus sub nocte soporâ
 Tempus, & exhaustis riguam captare quietem.
 Fama Boleslai rumore ubi perculit hostes,
 Obriguère metu, pallens sine sanguine sedit
 Prædantùm Ductor. Lepores sic ora latrantum
 Sæva timent. Posito veniam stat Marte precari
 Et pacem exorare genû. Mox ipse sub umbras
 Concubiæ noctis geminos ad regia castra
 Ire oratores trepidâ formidine mandat:
 Cras se venturum alloquio, si commodet aurem
 Rex facilem, victosque omnes, prædamque da-
 turum,
 Pexerit ac primùm roseos Aurora capillos.

Accipiunt responsa, viam sub nocte remensi
 Atque Bohemorum majori castra timore
 Percellunt, agmen Regis dum grande recensent
 Legati, pugnaeque avidas pulchro ordine turmas.
 Interea ex Belae castris volat alter anhelus
 Ad Regem, affatumque petit, simul ora resolvit:
 Maxime Rex, denas qui ducit Bela phalanges,
 Esse cupit praesto pugnae, nisi tardior illum
 Incessus peditum congressu forte moretur:
 Optat & impavidus bellator adesse Zamoscus.
 Rex contra: auxilijs socium non utimur ullis;
 Vade, age, dic nostris aciem tam fundere parvam
 Et trepidam audaces nunquam dubitasse Polonos.
 Quos majora juvant, decet haec ridere minora.
 Jamque aliquid dubiae lucis surgebat ab Indis,
 Dicere nec lucem possis, neque dicere noctem:
 Sic tamen ut lucem semper mage dicere malles.
 Quid tardas nox atra? diem quid Cynthia tardas?
 Rex ait: exorere o! Mundi nitidissima lampas!
 Coelum sparge rosis, hostes ego sanguine pingam.
 Hanc mihi nulla unquam mage tetrica nocte fuit nox.
 Extemplo inflari lituos, & tympana tundi
 Signa jubet pugnae. Veniat si luce Bohemus
 Et veniam supplex, inquit pacemque precetur,
 Maturum puto tempus habet: si tardior adsit,
 Non illum alloquio dignari, & pace, sed armis
 Et ferro fixum est isthanc decernere causam.
 Quid juvat à laesis post damna reposcere pacem?
 Interea vigiles extremis undique castris
 Observant creperâ quid agant sub luce Bohemi
 Collucere vident flammis hostilia castra
 Undantesque globos fumi. Quin fama volabat,
 Sub

Sub noctem fugisse hostes. Rex certior acres
Attollens iras in equo volat alite primus
Insectansque globos fugientium, o ! Martia pubes
Appropera celer, appropera, ferroque fugaces
Insequere exclamat, dant terga, fugaque fatentur,
Se nobis non esse pares. Quasi pulvere venti
Excutiant sicco rapiantque per aëra nubem :
Sic tu fulmineum videas ruere agmen in hostes.
Terga virum premere, & prosternere corpora letho.
Vexilla, arma, tubæ, clypei, galeæque comantes,
Truncaque membra virum, & porrecta cadavera
campo

Sparsa jacent. Ergo nostras dux ille latronum
Prædonumque caput, potuit dux ille Bohemus
Effugisse manus? ergo plerisque suorum
Qui celerem rapuere fugam Bellona pepercit?
Sistite nec turpi maculate in sanguine ferrum:
Proripuit sese primus jam criminis author.
Nunc prædam legite, & victos adducite castris
Parvaque majoris præludia credite belli.
Convectant spolia his dictis, victosque reducant
Ad castra, & solvunt vinclis. Mox tibia dulcis
Personat, in gyros se læta corona rotundat:
Atque diem ducunt epulis, noctemque choreis.

*Boleslaus exercitum ducit in Hungariam,
& suos hortatur ad prælium.*

Postera lux matutino cœlum imbuunt auro;
 Sidera vanescunt, & pendet ab æthere solus
 Lucifer, æquoreis crinem bene lotus in undis.
 Infremuere tubæ, percussaue verbera crebro
 Increpitant abitus cum murmure tympana rauco.
Rex

Rex sublimis equo venit ipse, equitumque phalanges
 Ingrediuntur iter. Mox & longissimus ordo
 Incedit peditum Belâ ducente maniplos.
 Consistunt tumulo, tumulo Rex infit ab alto:
 Maçti animo invicti mea gens heroa Poloni!
 Terga Bohemorum ductor dedit, agmen & omne
 Dispersum in tenues ceu fumus vanuit auras.
 Dedecus est profugos urgendo absumere mensẽ.
 Prælia nos majora manent, majorque superstes
 Gloria Pannonijs victores cernet in arvis.
 Auxiliatrices si colligit undique turmas
 Rector Pannoniæ, quantum nunc strage Bohemum
 Territus atque fugâ nostro sibi Marte timebit?
 Credite dimidium jam fregimus illius agmen.
 Rumore armorum, famæque, & nomine constant
 Prælia. Victores terror comitatur ubique.
 His Rex instigat dictis acuitque volentes.
 Ipsi etiam sese certatim hortantur ad arma
 Sarmatiæ Proceres: votum est tranare Tibiscum.
 Pannonες & stantes adverso in littore primo
 Exhaustire metû. Spolijs & divite præda
 Jaromirus adest, profugos qui longius hostes
 Infectans, primam meruit sub Marte coronam.
 Ille trahit vinctos septem post terga Bohemos,
 Raptaque fert dextrâ vexilla undantia vento.
 Ducuntur vincti picta ad tentoria Regis:
 Edere tum jussi quæ sit fortuna Bohemi?
 Quæ nemora abscondant pavidum? Sic ora resolvunt:
 De Duce quod poscas nihil est Rex maxime nostro.
 Quadrupedante fugâ, rapidisque ablatu habenis
 Proripuit sese sub nigra silentia noctis.
 Nunc turmas fama est illum glomerare recentes,
 Quem-

Quemque petis bello, bello jam velle tueri
 Andream, & pugnæ sortem tentare secundæ.
 Risit ad hæc, errasse semel non sufficit ergo
 Rex ait: in bello nunquam licuisse secundo
 Errare hæc captum cerebro mea dextra docebit.
 Fata ducem suprema manent, aut vincula vestrum.
 At quibus auxilijs porrò, socijsque juvetur,
 Pannoniæ Rector, rumor si venit ad aures,
 Dicite: respondent, redduntque ex ordine victi:
 Fulgentem ære aciem Germano milite lectam
 Teutonicosque Duces geminos, bellicque paratum
 Ingentem fama est constrato navibus Istro
 Regis in auxilium fluvio properare secundo.
 Hæc numerosa manus, Regi quam misit amicus
 Cæsar in Hungariæ primas exscenderit oras.
 Accedunt alij, numero famæque minores.
 Insuper & nostri, jam diximus, arma Bohemi
 Corripient, aderuntque suo cum Principe pugnæ;
 Agmina quin etiam non contemnenda Moravum
 Sub Duce se sistunt Cunrado, fratre Bohemi.
 Hæc ubi captivi referunt, venit alter, opertam,
 Quæque gerit sensus numeris perscripta latentes
 Porrigit exiguam Belæ sine nomine chartam.
 Bela aperit, sensusque legit, Regiquæ revelat
 Abdita, quæ numeris calamus commisit amicus:
 Atque ita verba sonant, tacitis perarata tabellis:
 Bela veni auspicijs, Regisque favore Poloni,
 Sceptra cape, & regnum: pro te certare videbis
 Quos metuis: Socero spem vanam in Cæsare fra-
 ter

Collocat Andreas: letho scelus ille piabit.

Sic breviter loquitur numeris perscripta papyrus,
 Augu.

Augurio jam læta suo. Victoria pugnam
Antevolat, dubios prævertit laurus Agones.

Ergò alacres certos spe divinante triumphos
Abrumpunt iter, & piscosi effusa Tibisci
Flumina contingunt: pons arduus arcubus altis
Innexisque sibi trabibus frænaverat amnem.
At prior insedit pontem, turmasque locavit
Obvius, occursansque suo cum strage periclo
Andreas, fretus socijs, & Cæsaris armis.

Apparatus utriusque exercitûs ad Prælium.

SOL vespertino rutilum sub gurgite currum
Merserat, ingenti cras arbiter ipse duelli,
Spectatorque altâ signorum ex arcê futurus:
Ergò ambæ ad pugnam sub opacâ nocte parantur
Invictæ gentes. Aggestis agmen arenis
Pannones occludunt, curvumque per omnia castra
Describunt vallum: Nostri se incingere vallo
Contemnunt, solo sed aheni pectore gaudent,
Et lucem expectant avidi, stantque ordine nexo.
Optimus est murus constans, & ferreus ordo.
Ast hostes vario, & peregrino milite lecti
Despiciunt patriâ Majorum gente vocari,
Sed sibi Dardanidum de nomine nomina fingunt.
Atrides major tumidus vult esse Bohemus.
Cunradus minor Atrides: tum Cæsare missus
Belliger haud uni notus Gulielmus arenæ
Accipit Æneæ specioso nomina fuco.
Exin se Priamum vocat alter, & alter Achillen:
Dicitur iste Ajax, alius versutus Ulysses,
Nestor, & Amphilocho, Pyrrhusque, & Troius
Hector.

Hoc

Hoc sibi verborum strepitu, vanoque paratu
Comica Pannonidum plauserunt agmina, solis
Fortia nominibus Nostri nil talia curant,
Sed Patriæ antiquæ, & nunquàm tumultata paren-
tum

Nomina clara gerunt, fuso qui sanguine veram
Mercati laudem titulos sibi morte creârunt.
Ista tenent, horum splendore & lumine gaudent,
His labora, & clypeos pingunt. Sic scuta rubescunt
Tincta rosis, quæ Pstrokonidum stirps inclyta gestat.
Sic volat aurato in clypeo Radivilius ales,
Qui Jovis arma refert, & terret murmure mundum.
Sic sese viridi committit mascula ponto
Szarneciana ratis, nulli cessura procellæ.
Ascia, crux, hastæ, soleæque, & spumeus amnis,
Cygnus, & Accipiter, Leo, fascia, Luna, Sagittæ
Et quidquid Virtus Proavûm Mavortia scutis
Sarmaticis pinxit, desert gens martia secum
Ad castra, hoc solo Majorum nomine plaudit,
Et virtute suâ: non Patrum ingentibus ausis
Docta minora sequi, sed famam extendere ferrô.

Boleslai Regis Oratio Polemica ante conflictum.

IPsæ autem chalybum squamis, auroque relucens
Terga Boleslaus Tyrio constrata tapete
Quadrupedantis equi premit, & supereminet omnes.
Plurima magnanimo Majestas insidet ori,
Et vivax oculis fulgor, meruitque timeri
Casside cristatâ, labijs sed spirat amorem,
Mel natat in linguâ: turmas sic ille suorum
Alloquitur, blandis animatque in prælia dictis:
Semi-Deum sanguis, flos Martie, gloria Regni,
Lectæ

Lecta corona ducum: bellorum fulmine mundum
 Quæ, si fata velint, sit & hæc sententia cœlo,
 Concutiat terrasque omnes sibi subdat, & æquor!
 Nil antiqua moror, Lechici confinia Regni
 Didita quàm fuerint, quo Marte Borysthenis unda
 Perdomita infixas duro tres ære columnas
 Littore sustentet, Proavi quas dextera nostri
 Imposuit, memoresque suæ nos esse minores
 Virtutis voluit: scelerata in prælia Russos
 Surgentes temerè magnâ dum strage cecidit.
 Illinc Carpathij montes, hinc cornibus Albis
 Scripserat Imperij fines: spe dives avarâ
 Limite pro Regni Neptunus Balthicus ipse
 Cœruleum diadema dedit, sceptrumque profundum.
 Nos Proavo tanto non inferiora secuti
 Et Regni fines, Patriasque extendere terras
 Sanctum opus esse ratî, tumidos tot fregimus hostes,
 Exuimusque Duces castris. Sit Russia testis,
 Russia purpureo toties depicta cruore.
 Cornua nos Viadri, nos cornua fregimus Albis,
 Hausimus & Volgæ galeis victricibus undas.
 Nunc iterùm certare acie, & contundere magni
 Cæsaris arma juvat: nec enim dignamur honore
 Dicere Pannonidum nomen. Quo marte Buroffos
 Fregimus, & Moscos, cum Teutone sic juvet æther
 Bellacem miscere manum, & concurrere ferro.
 Plura Boleslaus, fremuitque exercitus omnis
 Sermonem & medium clamoribus interruptit.

DE

BOLESLAO II.

REGE POLONIÆ

LIBER II.

ARGUMENTUM

Continuatur residuum argumenti ex libro I. Prælium, & victoria Polonorum. Boleslaus Cracoviam triumphans ingreditur.

IAmque altâ ex speculâ dat buccina rauca canorem;
 Illius ad sonitum castris simul omnibus omnes
 Concinuère tubæ generoso carmine plenæ:
 Tinnijt & tellus, & magnus tinnijt æther.
 Ignescunt juvenes, fremitusque auditur equorum.
 Sic inter lituos, & cornua vulnera læti
 Despicimus, pulchrumque subit contemnere mortem.

Agmina vix teli jactu contraria distant,
 Conspiciuntque acres hinc Pannonæ, inde Poloni.
 Principium pugnæ nostris sparsum aëre telum.
 Mox equitum clypeata seges ductore Zamosco
 Ordinibus nexis seseque prementibus hosti
 Fit propior, primamque aciem perrumpere tentat:
 Stare loco contrâ, fixæque insistere plantæ
 Pannonæ hortantur semet, neque cedere nostris.

C

Quin

Quin & barbaricis calamos ex arcubus urgent,
 Absconditque diem nox ferrea missa pharetris.
 Ergo iterum insultu nostri graviore sinistram
 Vellere pertentant, acies ubi Cæsaris, alam.
 Ast neque Cæsareæ constanti Teutone turmæ
 Se subigi, veterique sinunt statione moveri.
 Mille cadunt, illoque jacent, neque morte recedunt
 Quem tenuère locum sub primæ exordia pugnæ.
 Ecce Boleslaus ferro se intrudit in agmen
 Et rumpit virtute viam. Sic nominis implet
 Mensuram, Regesque inter Rex dicitur audax,
 Fulminat audacem quia primus in agmina dextram.
 Ense viros metit, & rorantes sanguine manes
 Mittit ad umbrarum Dominos. Delecta Juventus
 Exemplo Regis volat incita, funera, mortes
 Conglomerat, nullumque vibrat sine vulnere telum.
 Parte alia densâ medius caligine, & atrâ
 Nocte sagittarum Lubomirius emicat ardens.
 Hic quoque perrumpit cuneos, ensẽque corruscans
 Se se infert septos fossis violentus in hostes.
 Nec procul impavidus Lubomirius imminet alter:
 Fulmineusque Topor prisca de gente Toporũ;
 Et Radivil geminique infracto pectore Lasci.
 Fit via vi, duro tandem fit semita ferro.
 Pannonij justæ faciem componere pugnæ,
 Cedere nec nostris, neque primi damna vereri
 Agminis, & multo rabiẽ saturare cruore.

Non secus ac saxo pastor quem forte petivit,
 Saucius authorem dudum circumspicit anguis
 Et linguâ vibrante minax, atroque veneno
 Arduus attolit cœlo caput, atque sub ipsâ
 Morte furit, saniẽque vomit, nigrumque cruorem:

Sic

Sic majore fremunt læsi post damna furore
 Pannonēs, & jūctus sociali fœdere Teuto.
 Ecce ruit, Regemque petit, telumque trabale
 Ipsiꝛ in Regis torquet latus agminis asper
 Teutonicī Ductōr Gulielmus, Pannonēs illum
 Æneam dixere suum: contorta fefellit
 Sed tamen hasta latus, jacuitque ingloria campo.
 Rex capit hoc telum, & Gulielmi in viscera mittit
 Non fallente manu, tetigitque hæc lancea metam;
 Mox ait, & mediâ in risum quoque solvitur irâ:
 Tu velut Æneas novus hoc me pscere telo?
 Reddo quod accepi, sic tela vibrare memento.
 Jam morere, & nigro postquam descenderis orco
 Ore meo Æneam veterem, Turnumque saluta!
 Sparsus equo jacuit Gulielmus, humumque momordit.

Mox cadit & Stenhelus, cadit & Laërtius Heros,
 Atque Neoptolemus, messique Athamasque, Thoasque

Ense Boleslai: nil fortia nomina profunt:
 Sola facit nomen virtus, & dextera fortis.
 Non procul Æolijs buccarum follibus implet
 Gente Bohemorum tubicen cava cornua, & aures
 Perforat insanis stridoribus: hæc cape cantus
 Præmia digna tui, Radivilius inquit, & umbris
 Quod superest cane: felicem tum strenuus hastam
 In fauces agit, ille vomit cum sanguine dentes.
 Dum loquor obliquo sese altera lancea cursu
 Librat, & in collum supremaque pectora fortis
 Czarnecij impingit, quam miserat Hungarus Ajax:
 Lancea sed resilit, squamis impacta, repulsam
 Corripit, Ajacem ferit, atque in colla retorquet

Czarnecius, cedit ille animamque eructat in orcum,
 Porrectusque jacet spoliatus lumine truncus.
 Hic ubi se stipat globus, immixtique duello
 Concertant juvenes, æs missile solvit ab arcu
 Hector Pannonius, Sapiæham læsit arundo,
 Sed leve vulnus erat, nostrum Sapiæha Leonum
 Irritare minas cave, dixit, & Hectora nervo
 Dexteriore petit, simul ac: sic mitte sagittam
 Hungare, sic Gentis Sapiæhæ sterne Leones.
 Dixit, & emisso rupit præcordia ferro.
 Hosticus Æacides, Germanum dictus Achilles,
 Tres hastas, tenues contemptim sparsit in auras
 His verubus, dixit, lepores ego figo Polonos.
 Talia jactanti medio clamore protervum
 Obstruit os, terebratque hastâ Lubomirius, ille
 Dat pœnas linguæ, & petulantia verba resorbet,
 Promicat adverso nudum de pectore ferrum.
 Mox alius Priami antiqui cui nomen adhæsit,
 Multa furens, casu socij neque territus atro
 Vocibus in nostros demens majoribus infit:
 Vos ego Sauromatas! messor ceu tondet aristas
 Armataque hyemes populantur vota coloni,
 Sic feror in pugnam, & jugulis minor ultima vestris.
 Terror ego, & mundi metus ingens, pressus ahenis
 Sub pedibus tremit ille meis. Hac casside vestri
 Spumantis victor potabo Borysthenis undas.
 Non ego lac puerile bibi, sed sanguine duxi
 Bellonæ mammas. Me Martis in arma ruente
 Albescunt nigri Manes, & sidera pallent.
 Plura locuturum telo per pectus adacto
 Excipit, & si te jactandi tanta phrenesis
 Vexat, ait nitidis radians Habdankius armis,

Jam Styga jam manes, jam pallida sidera terre,
 Et jacta cessisse tibi. Tandem orbe subacto
 Unicus ad Priamum telo te Sarmata misit.
 Ille dedit gemitum, moriensque relanguit ore,
 Et Styge Cassandram veterem, Priamumque petivit.

At dubia ut semper fors est, atque alea belli
 Sic temerare fidem, juvenemque absumere letho
 Ausa fuit; lacrymis plorandum funus acerbis.
 Nam jaculum incertum, cujus neque cognitus Au-
 thor

Dextra nec ipsa fuit, volat, & cava dividit alis
 Nubila, purpureumque ferit, terræque supinat
 Pstrokoniden, insignem facie, & fulgentibus armis.
 Principio nihil ille dolens, sed frigora ferri
 Sola notans, rapidis hinc inde volabat habenis:
 Largior ast manans stridenti è vulnere sanguis,
 Tardior & motus, defectaque robore dextra
 Lethi signa dabant. In præceps labitur alto
 Cornipede, & gramen formoso sanguine pingit.
 Ut rosa (namque rosas pulcherrimus ipse gerebat
 In clypeo) sensim flaccescit ab ungue procaci
 Si convulsa fuit, vitamque exhalat odoram;
 Non tamen informis, sed in ipso funere pulchra est;
 Sic jacet, & fato jam functus dignus amari est
 Pstrokonides, tam magna genis pallentibus hæret
 Gratia, tantus adhuc gelido decor innatat ori.
 Ista Boleslai subito mors vulnerat aures,
 Et juvenem cecidisse refert. Rex surgit in iras,
 Pstrokonidisque capit gravius de vulnere vulnus.
 Irruite, irruite, & nullius parcere vitæ
 Obdurate animum, mille hostibus ista pianda est
 Mors, ait, & vitam jam nemo ex hoste precetur.

Maſte novâ virtute! arma, arma capeſſite Fratres!
 Fundite, cædite, ſternite, ad ultima mittite cæſos
 Tartara! quin ipſum nullo discrimine Regem,
 Cæſareosque Duces! jam dixi, parcere nulli
 Obſirmate animum. Gemmis aurique metallis
 Nullus emat ſervas meritâ pro morte catenas.
 Intereâ tollunt humeris exangue cadaver
 Magnanimi juvenis, referuntque ad caſtra dolentes.
 Tum verò incipiunt diræ ſpectacula cædis:
 Immixti alterius concurrunt mille duellis
 Irati juvenes hinc Pannonες, inde Poloni.
 Arma armis impacta tonant, nuribusque timendum
 Seſe inter ſciſſi ſonitum dant enſibus enſes.
 Pugna calet, Bellona vices alternat, utrinque
 Victores, victique cadunt. Perit enſe Zamolci
 Hungarus Androgeos, fatuâ quoque mente Cho-
 ræbus,

Amphilochusque puer roſeus, genitore creatus
 Neſtore, centenus decorat quem circulus anni.
 Concidit & Neſtor Radivilſi ſaucius haſta.
 Iphytus, & Palias, ſimul ac Hypanisque, Dymasque
 Confixi à Belâ, natum quoque vindicat enſe
 Pſtrokonides Pater. Heu! miſeri quid Punica proſunt
 Nomina, ſi virtus, & fortis dextera ceſſant?
 Inſimul Antomedon, & equorum agitator Achillis
 Procumbit Periphas, lorica nec ærea texit
 Luſtantem, & multo perfoſſum vulnere Pyrrhum.
 Sanguinis ingentes currunt per gramina rivi,
 Omnia cæde natant. Morientûm horrendi ululatus
 Oppreſſere tubas: ſciſſo fugit ordine Pannon,
 Auditur Regem, Regem ſervate! tremendus
 Clamor, & abripuit Regem nigra pulvere nubes.

Jam

Jam tres horarum Phoebus perfecerat umbras
 Ex quo Pannoniæ glomerantur stragis acervi
 Atque cruor stagnat rivis spumantibus ater.
 Cùm subito totis exorta silentia castris
 Abrumpunt bellum : per tela , per arma volante
 Jaromirus equo Regi fert nuncia nostro :
 Maxime Rex ; Belam perculsi strage suorum
 Pannonες agnoscunt Regem : Pars maxima nostris
 Accessit castris : jam nil hostile minantur :
 Ore meo veniamque rogant , vitamque precantur.
 Quin ipsi inducias orant , Pacemque sequestram
 Deposito Marte , & projectis Teutones armis.
 Effugere necem pauci per aperta viarum.
 Andream , multo foedantem sanguine currus ,
 Et jam luctantem gelidâ cum morte citatæ
 Abripuere rotæ : ducuntur compede victi
 Belliduces alij , & Lechicas mordere catenas
 Incipiunt captæ qui Trojæ nomen habebant.
 Ecce meos , manibus nexis post terga , Bohemum
 Cunradumque trahunt fratres ! Habdankius istam
 Fert prædam. Veniam da victor , parce subactis.
 Vix ea fatus erat , volat alter , & altera Regi
 Nuncia fausta refert : simul & Bela ipse caterva
 Pannonidum cinctus nudatâ casside Regem
 Alloquitur (totis tum facta silentia castris)
 Et sic gratantùm vota inter mille profatur :
 Magne Triumphator , vindex invicte coronæ
 Assertorque meæ ? ferro qui concutis orbem ,
 Atque rapis bello fractos in vincula Reges ,
 Ecce pedes jacet ante tuos , tua jussa veretur
 Pannonia , & præsens Belli te Numen adorat !
 Ecce manus tendit victas Alemannia supplex

Henricique jacent contraria Cæsaris arma.
 Tu quantum dextrâ committis prælia forti
 Tantum animo dominare tuo. Mitesce, tuique
 Spem victis concede aliquam, veniæque repertæ.
 Pacem orant omnes à te, mitissime Princeps,
 Quàm parti victor superatæ sæpè dedisti.

Hæc ubi differuit nudato vertice Bela,
 Rex contrâ: surdas occludere vocibus aures
 His equidem decet, atque omnem præscindere victis
 Spem veniæ, sed enim quando pro gente peroras
 Ipse tuâ, & positis demissi Teutones armis
 Exorant Pacem, atque eadem mens omnibus una
 est,

Sistere conflictum, finemque imponere bello
 Fœderibus placet, & victis indicare leges.
 Rex esto ac primùm, & caput hoc incinge corona
 Bela tuum, dubio ne demum vertice nutet
 Pannonia, externumque legat. Quæ fœdera tandem
 Pacis erunt, pleno componet lecta Senatu
 Bruma sequens. Nunc extinctos abscondere terrâ,
 Et vinctos castris adducere, tollere prædas
 Sit labor, hæc recreent victores otia fessos.
 Ista Boleslaus complexus colla lacertis
 Fortibus, & toto stringens jam pectore Belam.
 Assistunt captique Duces, genibusque voluti
 Implorant veniam; & veniæ quoque gratia facta est,
 Admissique omnes Regalis ad oscula dextræ:
 Talia nec meriti, nec talia fortè daturi,
 Illorum ex acie Dea si Fortuna stetisset.
 Tum festi castris collucent omnibus ignes,
 Tympana rauca, tubæque, & tibia nata choreis
 Undique concinuère, & carmine tinniit æther.

Dant

Dant dextras, hastis qui se gladijsque petebant:
 Mille chori læto in circum sese orbe rotundant,
 Atque alij indulgent epulis, cyathosque Lyæi
 Ingentes statuunt positis in cespite mensis.
 Haud aliter videas post murmura nubis aquosæ
 Perspicuum ridere diem, solemque reduci.

*Jaromirus posito militiæ cingulo resūmit
 togam clericalem.*

POSTQUAM acie cæsus castrisque exutus, & armis
 Pannoniæ Rector, planctu comitante suorum,
 Cum gemitu abruptit lucem; rumore secundo
 Fama frequens totum latè circumsonat orbem,
 Arma Boleslai tollique ad sidera plausu.
 Utque ea Pannonibus clades, funesta, dolensque,
 Sic nostris magè læta fuit, neque sanguine multo
 Constitit, & paucis lucem abstulit hosticus ensis,
 Si tamen insignem facie, & radiantibus armis
 Pstrokonidem excipias. Hunc jussu Regis avita
 Ad monumenta Patrum longinquo funere defert
 Jaromirus, & in Patriâ tellure reponit.
 Nec Jaromiro juvenem texisse sepulchro
 Experts officij fuit, aut minus utile munus.
 Exin fatorum invidiæ, atque immite furentis
 Fortunæ memor est, funus dum ductat acerbum.
 Et loquitur secum: lethali frigore segnis
 Pstrokonides formosè jaces, nitidumque juventæ
 Fluxit ebur? lacrymis equidem tibi mæsta parentat
 Turba Ducum, & litui deflent, & tympana bombo
 Plorant ferali, obscuros eduntque sonores.
 Heu tibi quam rapuit vitam fortuna duelli
 Hanc ferro reparare meo dextraque liceret!

At quoniam hoc prohibent Superi, tua funera saltem
 Humanas meminisse vices me dura docebunt,
 Et dabitur vitam peregrinâ morte lucrari.
 Vota pij genitoris erant si templa subirem
 Sacrorum Antistes, sed nec mihi templa, nec Aræ
 Nigrantesque togæ, violentaque sacra placebant.
 Ferreus armorum duxit me ad castra volentem
 Delubris Divûm spretis, rapuitque tumultus.
 Ultima vota Patris sed nunc mihi sæpe recursant
 Talis & ut non sim, metuo tamen impius esse.
 Quid moror? ipse equidem si per tibi fata liceret
 Pstrokonides sanctæ tranquilla silentia vitæ
 Eligeres quam castra sequi, Martisque tumultum.
 Nam belli ex strepitu quæ tandem Fama superstes?
 Quid gelido incisum, scriptumque in marmore no-
 men?

Quàm sæpè hortatrix contempti gloria lethi
 Lugubri pompâ cineres solatur inanes?
 Concessit, tibi jam quod non licet, hoc mihi cœlum:
 Ergo Patris sequor imperium, mitramque resumo.
 Atque Olomucenses sisto me Præsul ad Aras.
 Pontificum his dictis juvenis se cinxit amictu,
 Postmodò Pragensis nactus quoque culmina mitræ.
 Ast Bela intereâ sceptro, regnoque potitus
 Regi immortales tanto pro munere nostro
 Et meritas solvit memori de pectore grates.
 O! referant dixit, solij invictissime vindex
 Assertorque mei, referant, & digna rependant
 Sidera grata tuæ bellaci præmia dextræ!
 Atque ratas spes esse tuas velit author olympi!
 Tu solum hoc regale mihi, tu sceptrâ dedisti,
 Hoc diadema tuum est. Nostræ vive una salutis

Anchora, nulla dies tantos abolebit honores:
Nunquàm magnanimæ morietur gloria dextræ,
Buda tuos vultus Paria de rupe resectos,
Et celsum te quadrupedante in marmore cernet:
Inque foro digitis monstrabit serior ætas.
Extorrem profugâ cum Prole, & conjuge Belam
Tu Lare Regali, dextraque opibusque tegebas,
Regis & Andreæ fregisti, & Cæsaris arma:
Haud dubius pro me caput objectare periclo.
Dent tibi dent Superi plausus pro munere tanto,
Gratantesque adsint cœlo, & tua vota coronent!

Hæc ubi differuit, Regi gratesque rependit,
Muneribus cumulat Proceres, quos Sarmatis ora
Miserat auxilio: pondus grave divitis auri,
Argentumque ingens, tum bellica præda reluxit.
Fulgentes chalybum squamæ, clypeique corusci,
Auratum vomuère diem, sua tela reflexit
Cynthius in galeas, totusque exarsit in illis.
His super accedunt gazæ, prætiosaque colli
Pondera & armillæ, maculosaque terga ferarum,
Raptaque signa Ducum, & vexilla volantia ventis,
Pictaque barbaricis tentoria capta tapetis.

Victor at intereà leges & fœdera pacis
Nostrâ ac Pannoniâ cum Gente, ac regia firmat
Jura Boleslaus, Regique, amitæque coronam
Imponit, stabilitque suæ: spectacula menses
Exhausère duos, ludique, & pompa triumphi.
Ergo referre pedem, fortesque reducere turmas
Atque acie in fines placuit remeare Polonos.
Bela quidem Regem verbis, precibusque morari,
Et lacrymis perfussa genas Regina decoras,
Institit: hoc etiam regales Geisa precantur

Atque

Atque Ladislaus gnati, Proceresque, Ducesque.
 Rex efferre pedem sed regno certus, Amicum
 Alloquitur Regem, supremaque verba profatur:
 Bela vale, sceptroque tuo, terrisque beatus
 Perfruere; ast nostræ cœlo ne robora dextræ
 Armaque tolle nimis. Sunt omnia munus olympi,
 Astra thronos tribuunt, veniunt diademata cœlo.
 Non regale tuis hoc Bela ego crinibus aurum
 Imposui, & socias fratris cum Cæsare turmas
 Perfregi, ut memoras: non est meus iste triumphus.
 Ille ille Armipotens, scelerum justissimus Ultor,
 Forti aderat dextrâ & contraria contudit arma.
 Illius, o Bela injustum si dummodo bellum
 Suscipiant, nunquam Mundi sunt cura Monarchæ.
 Innocuam ille armis properat defendere causam.
 Strage jacent certâ, & proprio nant sanguine, Mar-
 tem

Qui temerè invitant, non conditionibus æquis.
 Haud equidem satis inspicio temeraria multis
 Mens imposque sui quàm Regibus hæreat olim,
 Ut rupisse velint, jurataque scindere pacta,
 Atque dolis fundare thronos, terrisque potiri:
 Pendeat humano Regni ceu diva potestas
 Ingenio, sceptrique decus mortalibus armis.
 Heu miseri, quibus hâc Majestas arte paratur!
 Justis ergò armis tibi quæ concessit olympus,
 Justitiâ tua Regna tene atque in pace tuere:
 Exercere malos odijs, meritæque coronam
 Ponere virtuti ne desine: dignus amari est,
 Crimina quem metuunt. Dos hæc in Principe pri-
 ma est

Displicuisse malis. Crudelos sumere pœnas

Parce

Parce tamen, crebrasque nimis: Ceu funera multa
 Artis sunt maculae Phœbæ, & proba medentum:
 Sunt ita supplicia, & pœnæ si sæpè reposcas.
 Vibices quædam & maculae, naviq; Regentum.
 Fulminis in mortem Rex unum tangat ab alto
 Et petat igne reum, sed murmur terreat omnes.
 Regia nulla metu dudum sed amore geruntur
 Sceptra, timor populi nimius sæpè aspera movit
 In Reges odia, & rabiem, cædesque cruentas.
 Nè quoque finitimi invaleant, dum Pace senescis
 Jucunda, atque tuæ placidus das otia Genti,
 Arma tibi medio semper quasi Marte paranda?
 Bellatrixque domi pridem exercenda juvenus.
 Publica Res felix, almæ quæ tempore Pacis
 Se bello parat, & Mavortia cogitat arma.
 Vicinis est rara fides, dum lumina claudis,
 Hi vigilant, neque tuta domi sunt otia, præsens
 Nè metus obsistat populi civilibus undis.
 Armatum metuunt Regem, aspernantur inermem.
 Aurea quæ fuerat, nunc omnis ferrea pax est,
 Regum & amicitiae pendent, & fœdera ferro,
 Consilia & fraudes felix qui dissipat armis.

Hæc & plura novo dederat præcepta Regenti
 Pace Bolelaus factâ, non immemor horum
 Bela, suos etiam regni ad fastigia gnatos
 Erudijt, docuitque sequi. Sed sceptra per annos
 Vix gessit ternos, inopina ruina cadentis
 Fornicis oppressit Belam, & demisit ad umbras.
 Heu! Regnum breve, quod tanto sudore paravit!
 Functo igitur fatis Belâ, regalia sumpsit
 Sceptra Ladislaus, cum Geisâ fratre, thronumque
 Pannonium incendit. Salomon sed regia proles

Andreas

Andree nuper confossi, ex matre Neposque
 Cæsaris, ut functum, cameraque ruente sepultum
 Percepit Belam, Regni spem concipit, armis
 Pannoniamque petit: fugiunt ad nostra dolentes
 Regna, Ladislaus, cum Geisâ fratre rogantque
 Auxilia: Ultor adest, vindexque, & milite multo
 Imminet Hungariæ, ferro flammisque, negatum
 Rex noster Geisæ rursus diadema daturus,
 Atque Ladislao. Salomoni vincula Pacis
 Nectere sed placuit, nec jam tentare duello
 Fortunam ancipitem, quæ tam male faverat olim.
 Ergo Ladislaum, cum Geisâ sponte coacti
 Pannoniæ accipiunt Regem, folioque reponunt.
 Tanta Boleslai virtus, & gloria dextræ
 Bellacis, Regum metus ille, & terror ubique est.

Contraxit vultum ast tandem, & fortuna recessit
 Ipsa suis inimica Proci. Qui rexerat armis,
 Consilioque, manuque Duces, mutare triumphis
 Exilia, atque suis errare à finibus exul
 Cogitur. Humanis hæc est constantia rebus,
 Sic juvat audentes Fortuna, premitque vicissim.
 Ille Ladislai, & Belæ fortissimus Ultor,
 Rumore amorum magnum qui terruit orbem
 Flebilis hospes erit, quâ nunc redit, atque triumphat
 Pannoniam repetet tristis, desertus, & indè
 Se quoque proripiet, Românaque mænia poscet,
 Nec miser attinget. Quid prælia Musa recantas,
 Prisca, Boleslaus quæ quondam gesserat Audax?
 Ille tuus Regno pulsus, pannosus egensque
 Serviet, ignotâ mutus latitabit in orâ,
 Atque peregrino sub marmore dormiet Audax,
 Fortunam accusa, caput hoc mersare procella

Quæ

Quæ potuit, rigidis & quod decus addidit armis
 Flagitio infando eripuit, ferroque cruento.
 Ergo tuum Audacem comitare, antiqua Cracique
 Mœnia Musa pete, & seriem canere incipe rerum.

Boleslai Regis triumphalis in urbem ingressus.

JAmque Palatinas rumor pervaserat aures,
 Famaque per Lechicas prænumcia labitur urbes,
 Regem in procinctu reduci cum milite portis
 Affore, & insigni subiturum mœnia pompâ.
 Aurea figuntur Cois lucentia velis
 Extra urbem, campo in medio tentoria Regi.
 Haud procul hinc sese labaris signisque decora
 Explicuit Legio, multæque per ætheris auras
 Increpuere tubæ, fragor æra pererrat acutus,
 Tunsaque conduplicant cum murmure tympana
 murmur.

Ipsa micans gemmis per grandia vitra relucet
 Pileanti aurati lectissima Regia Consors.
 Nec non lecticâ fertur promissa Bohemo
 Sponsa, soror Regis; generoso Asturcone celsus
 Accelerat, Matrisque rotas prætervolat ardens
 Purpurea in chlamyde, & limbis radiantibus auro
 Cum Patruo, ac primus subit ora paterna Miesco.
 Mille alij volitant in equis, & curribus auréis.
 Mox ubi Rex magnam propius conspexerat urbem,
 Pictaque contigerat tentoria, voce salutat
 Regina, & Procerum regni, facundaque solvit
 Ora Stanislaus, fuerat cui prima Sacrorum
 Religio atque alij Proceres, pulcherque Miesco,
 Tum Regina, Sororque Duci nuptura Bohemo,
 Et

Et frater properant regalis ad oscula dextræ;
Festaque testantur geminato gaudia plausu.

Indè triumphantem populosa Cracovia Regem
Excipit, antevolant in equis, & pulvere nubem
Immittunt portis propera agmina quadrupedantùm:
Clarescunt litui, castrensi carmine plenis
Frangitur aura tubis, & forti quassa lacertò
Ærea tunduntur cum murmure tympana rauco,
Infremit, auditurque profunda ad Tartara bombus.
Protinus atque avidas resonis clangoribus aures
Cantrices acuère tubæ, descrimine nullo
Ætas in campum ruit omnis, sanguine prisco
Inclyta Nobilitas, puerique, & vulgus inermum,
Matresque appropierant timidæ, pictæque puellæ,
Emeritique senes. Urbs ipsa migravit ab urbe
Mayortem exceptura suum per tempora lauri
Cui virides serpunt invictæ præmia dextræ.
Omnia pulsâ sonant campana in turribus æra.
Exspectata dehinc, oculosque morata faventùm
Pompa venit tandem, & longissimus ordo Triumphi.
Principio stratis Tyrio fulgentibus ostro
Sublimes in equis Juvenes ad mœnia tendunt
Ter numero centum, hi gressus glomerare superbos,
Cornipedes docuere suos, calcaribus armos
Dum fodiunt, frenis subsultantesque morantur.
Sensus inest aliquis, dominisque superbia quanta est,
Tanta quoque extimulat laudum generosa cupido,
Bellacesque accendit equos. Mox duplici versu
Hastati incedunt pedites, & ferrea longè
Horrescit seges: Hi labara, & vexilla cruenta
Deleti exuvias hostis, prædæque superbæ
Munera prima ferunt; sequitur globus alter, & alter
Belli

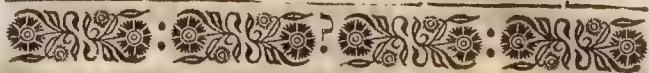
Belligerantum alijs semper spectabilis armis.
 Ecce foro in medio fornix ad sidera surgens
 Contextis trabibus, vix tangere lumine possis,
 Tres laxat portas: faciem magis explicat illa
 Quæ media est, geminasque capit satis ampla qua-
 drigas.

Desuper effigies micat aurea frena tenentis
 Viva Boleslai, rutilo quæ fulgurat auro:
 Aureus & Sonipes, aurumque volubile mandit
 Dentibus, & spumis liventibus inficit aurum.
 Mox etiam Heroum series pictissima celso
 Pegmate conspicitur, certam Lubomirius hastam
 Contorquens clypeumque tenens, cui flumen avi-
 tum

Incisum, riguo sua littora proluit auro:
 Bisthonijs in equis Radivil, fortisque Zamoscus,
 Et Lasci gemini, & Tencinius, atque Zboroscus
 Firlæus, nomenque rosis qui traxit, & alter
 Tres ex ære tubas solitus qui pingere scuto.
 Quisque suos picta cognoscit imagine vultus.
 Auro collucente tuus Bellona senatus
 Ferreus exprimitur, Martem spirantque colores.
 Oppidaque, & captæ radiant cum turribus urbes
 Et Fluvii auratas fundunt ex urtibus undas.
 Quin & scuta Ducum, simul atque insignia Gentis
 Sarmaticæ, niveis volitans Melanæetus alis
 Puniceo in campo Lechicorum insigne Regentum,
 Et Crux, & litui, & soleæ, celeresque sagittæ,
 Ascia, & accipiter, cycnus, leo, navis, & amnis,
 Purpureæque rosæ, atque argento plena Selene
 Pluraque collucent Panchæo ducta metallo.
 His super accedunt spirantia signa Deorum,

Coelo lapsa redux quæ gestat virgo stateram,
Et Dea, quæ geminis speculi crystalla collubris
Implicuit, factique sagax, solersque futuri est.
Mox & Relligio, & nullis conterrita fatis
Candida mens, & pacta fides, & foedera sancta
Connexa inter se spectantur ab arcubus altis.
Nec non contundens cum Cæsare Pannonas acres
Cernitur, & tumidos calcans Bellona Boruscos.
Regia ferratis Mars nectit sceptrâ catenis
Succolatque thronos clypeis, nodisque rebelles
Colligat iratum placat clementia Martem.
Ista triumphali Zeuxis depinxit in arcu
Insculpsitque notas memores, mutosque colores
Versibus explicuit numerum referentibus anni.
Hunc ergo incedit regalis pompa per arcum,
Et Rex & Proceres, & ferreus ordo juventæ,
Romanos rerum Dominos, Capitolia quondam
Sic subiisse ferunt post fractos Marte Britannos.

DE

BOLESLAO II.

REGE POLONIÆ

LIBER III.

ARGUMENTUM

*S. Stanislaus Cracoviensium Episcopus
Regis severitatem in desertores objurgat & obtrun-
catur à furente Rege cum paulo antè Petrum Equi-
tem revocasset ad vitam. Patrat à cæde Boleslaus
fugit cum Miescone filio ad Ladislaum Regem
Hungariæ.*

Multa dies abiit ludis, epulisque sacrata:
Romani coëstus, discus, saltusque Palæstra,
Et cursus tota passim celebrantur iu urbe.
Vota superba tamen Procerum, populique faventis
Turbine dejecit, casuque exercuit atro
Indocilis servare fidem Fortuna perennem.
Felix ille animi, quem res efferre secundæ
Haud valeant! utinam ne te quoque fata levassent
Bellator, fortisque tuæ non immemor esses
Magne Boleslae, Heroum fortissime Ductor,
Et gentis Lechicæ jubar! Hoc tibi defuit unum.
Noxia credulitas, pigris dum libera ventis
Vela nimis laxas, casu te merisit acerbo.
Non bene, qui clavum tenet, alto in marmore dormit.

Tot post exhaustos Martis, bellicque labores
Armorum vacuum qui gentem in pace regebas,
Cur tibi bella domi, & cladem struis, atque ruinam?
Est locus undisonas ubi pulsat Vistula ripas
Murmure cœruleo. Verbosos hîc fora vexant
Causidicos, litesque tonant, & jurgia linguæ.
Nec tantum possint rixari fluminis undæ
Quanta foro dubiæ moverunt prælia partes.
Hic quas credibile est Erebi dictâsse sorores
Regis ad imperium, quo nemo mitior olim,
Crudeles pendent tabulæ, & mandata cruerta.
Qualia Rex dederat nunquam, neque fortè daturus
Si mentem rexisset, erat. Violenta sequuntur,
Atque ita jussa sonant: Hæc est matura voluntas
Sceptra Boleslai, & terrarum frena tenentis:
Qui sine Belliducum & nostrâ, dum gessimus arma,
Deseruit Martem veniâ, discrimine nullo.
Quisquis erit, vulgi seu de grege, clarus an alto
Sanguine, carnificum turpis cadat hostia ferro.
Ista Boleslaus mandat, jubet, imperat Audax.
Et quia thesauros Regni Mars hausit, opesque,
Vectigal duplicent cives, quâ lege Sacrorum
Haud sint eximij Proceres, geminare tributa
Si renuant, laqueo infami tolluntor in altum.
Fama pudicitix nostras quoque venit ad aures
Extinctæ Lechicis in Matribus, otia segnes
Cum traxere domi, tractantibus arma maritis.
Sique tori temerâsse fidem scelerata notetur,
Expiet igne scelus: prius ubera lactea potent
Pellicis, exsugantque canes, catulique luporum,
Lacte lupos recreet Lupa, post mittatur ad orcum.
Hæc edicta foro pendent, Regnumque per omne.

Fera-

Ferali vulgata tubâ terrore, metuque
 Percellunt cunctos: Sonat illætabile murmur
 Undantis populi, coeunt, armantur agrestes;
 Ipsi etiam occulto Proceres fremuere tumultu.

Et jam rumor erat plures descendere in altas
 Carceris abstrusi fauces interque catenas
 Fortunam plorare suam. Quin ense peremptos
 Et laqueo haud paucos popularis fama ferebat.
 Amissi plures, quorum clarissima Regno
 Nomina. Damnatae matres, nuptaeque capillis
 Ad latebras tractae, & tenebroso carcere clausae.
 Nulli Nobilitas, nulli sua profuit ætas.
 Hæc super haud dubius, mendaxque per oppida
 rumor

Serpit, adulterij qui Regem crimine fontem
 Arguit, abstractamque thoro sine lege susurrat
 Christinam, raptamque viro. Rex turpis adulter
 Jam vulgò à pueris populoque fremente vocatur.
 Quodque caput, nemo verbis monuisse furem,
 Ni vitam instanti velit objectare periculo.
 Cura Stanislao sacrorum ægroque, senique
 Tunc fuerat, toto quo relligiosior alter
 Vixerat haud Regno, pro Regis vota salute
 Ille, precesque pias, & odori thuris honores
 Obtulit: ast surdus votum non audiit æther,
 Vel certe voluit non exaudisse videri.

Ergo senex Lechiæ sortem miseratur iniquam
 Accedit Regem intrepidus, cordatus & infit:
 Maxime Rex, feros cœlum tibi proroget annos,
 Fortunâ stipulante fidem! Pro te excubet æther
 Pervigil, & Divi spirent ad vota faventes!
 Pace tuos placidâ rege, nec bella ulla feroces

Cecernant populi. Tu gloria maxima Regum
 Sarmatiæ, primumque decus. Tam fortibus armis
 Nemo unquam domuit, patrijs neque finibus hostes
 Exegit victor. Profugos tua dextera Reges
 Afferuit scepro, folioque locavit avito.
 Haud dubitem, cœlo palmas debere fateris
 Magne Triumphator, confectaue prælia dextris
 Adscribis gratus Superis, hostesque subactos.
 Publica Fama tuos tamen obscurare triumphos
 Audet, &, ut potius reor, in te lubrica peccat
 Lingua fori, quàm te dicam Rex magne nocentem.
 Deseruere aliqui bellum, quos carcere, ferro
 Diceris, & duro exilio mulctare dolentes:
 Non hoc supplicium meruere in fine laborum.
 Invidiâ caret agnati defendere famam
 Sanguinis, atque fugâ thalami sacra jura tueri.
 Quanta fuit juvenum te absente licentia regno?
 Nulla pudicitiam sat ferrea claustra tegebant.
 Casta sit exemplo, nullo violabilis astu
 Margaris, hæc Comitiss sancta, & lectissima consors
 Zembocij ex templi pactum servare pudorem
 Debuerat turri, quam furtim inscendit, & altum
 Fercula per funem vitæ solatia traxit.
 Ista quidem thalamos turpes, struprumque perosa
 Cum geminâ sese servavit casta sorore:
 At malus interea, cœcusque quot abstulit error?
 Plurima jam posito meretrix effræna pudore
 Ambulat, & vulgò quovis mercabilis ære est.
 Hæc ubi percipiunt castris, veniamque migrandi
 Nec quicquàm exorant, cur non Rex maxime ten-
 tent

Ad Patrios remeare Lares, læsumque tueri

Con-

Conjugij, factæ post otia pacis, honorem?
Quin etiam infontes umbrosæ carcere noctis
Mergere te Matres, thalamisque avertere nuptas,
Christinamque viro.

*Dira Regis in Episcopum, & calumniosa Epi-
scopi accusatio de Pago Petri Equitis fide
malâ coempto.*

DICTIS Rex palluit istis,
Sermonem abruptens medium. Cum Re-
ge memento

Myſta loqui, dixit: verbis neque talibus Aulam
Corrige: Templorum cathedris tua fulmina ſerva.
Non bene corripitur, penès eſt quem ſumma po-
teſtas.

Hæc Regi objectare tuo? Longiſſima nobis
Eſt manus. Et tandem populum non omnia ſemper
Mentiri, verique aliquid da fama ſubefſe:

Quis Cato Dictator Regi? dictare Regentùm eſt,
Audire, imperiumque pati, & parere minorum.
Plura licent nobis, quàm ſimplex ſomniet Arcas,
Sæpè vacant ludis aulæ, dum vexat aratrum
Ruricolæ: Aſtris pariles incedimus, arva
Vomere ſciſſa gemunt, cùm ducunt aſtra choreas.
Quidquid calce premunt Reges, Mundique Mo-
narchæ

Fit roſa. Vel crimen, Regi ſi fiat, honeſtum eſt.
Aula exefſe potes, ſtupidasque hortatibus aures,
Agreſtesque caſas, non Atria ſplendida Regum
Myſta implere tuis. Sic faſus ad oſtia duxit
Panda Stanislaum triſtem, jufſitque, recedat.

Ast secum ingentes animi confurgit in iras :
 Quid? Regem à vetulo templi custode moneri ?
 Huc tandem nostræ progressa est gloria dextræ,
 Ut rauci pendere senis cogamur ab ore?
 Æditimum in turri verbisque minisque malignis
 Corrigat ille suum, malè si pronuntiat horam
 Malleus, aut oleo tardet saturare lucernas.
 Talia quando acri secum Rex corde volutat,
 Iratum accendunt Proceres magis, utque molestum
 Hortantur procul esse senem Penetralibus aulae
 Imperet, affatumque neget, foribusque repellat.
 Hoc habet omne scelus, socios promptè invenit;
 alto

Ceu quondam in Pelago, si dimicet unicus Auster,
 Mox conjuratis flant follibus Eurus ab ortu,
 Horrifer à Schytia Boreas: brutescit & ipse,
 Qui civilis erat, Zephyrus, stridetque per undas
 Occiduas; fervet rapidum per cærula bellum
 Una omnesque simul campo glariantur aperto:
 Haud secus irato Proceres se adungere Regi
 Consilijs certant. Hos inter fronte minister
 Perfriçtâ, miræ referat molimina fraudis,
 Quâ capiant, stringantque senem. Corradit avarus
 Præsul, ait, gazas, gemmasque recondit, & aurum
 Delubris, censu pingui ditescere Tempia
 Gaudet, & insano numorum pallet amore.
 Tertia bruma nives posuit, ter faucia sicco
 Sole sitivit humus, coxitque Canicula messes,
 Ex quo Nobilium donis, atque ære piorum
 Petri Equitis pagum invasit, temploque coëmit
 Afferuitque suo: lethi sopor ultimus urisit
 Interea Petrum: tabulis super Acta cavere

Negle-

Neglexit Præful : Testes si proferat , auro
Aut metui cedent. Hac nobis arte ligandus ,
Captandusque senex. Placuit sententia Regi.
Septima post montes Dictynnæ argentea lampas
Descendit , redijtque dies : Tentoria figunt
Campo in gramineo ; simul ac Regale tribunal
Erigitur : Consanguinei stant ordine Petri
Donis decepti , & fulvi splendore metalli.

Rex medius sedet , & coram reus imperat adsit
Antistes : pagum repetunt ceu fraude coëmptum
Affines , neptesque Petri tellure sepulti.
Tum quia deficiunt tabulæ , producere testes
Nititur Antistes : trepidant edicere verum
Corrupti testes fulvi splendore metalli ,
Elinguesque silent. Perfunditur ora rubore
Integer Antistes , mens nulli obnoxia culpæ
Simplicitasque micant oculis : elidere fraudem
Sic tamen haud potuit. Sustollit lumina cœlo
Ore renidenti (tanta est fiducia causæ)
Et tandem alloquitur Regem , populi que coronam :
Quando quidem mihi nec tabulis , nec testibus aptis
Pollicitam purgare fidem datur , æthere Numen
Omnipotens , sapiens , verax , atque omnia cernens
Provoco ! Prodigijs illi defendere causam
Ut facile est , ita defendet , Petrumque sepulchro
Eruet , & cineres aderunt pro teste vocati.
Phosphorus ut crinem æquoreis ter laverit undis ,
Purpureum gignetque diem , me Petrus ab urnâ
Redditus in lucem commitabitur ante tribunal.

Riserunt Proceres , Rex excipit ipse cachinno
Dicta Stanislai , & tumultu consurgere functum
Desperant : epulis triduum ludisque sacratur :

Artis mira suæ donec spectacula prodat
 Antistes senior, verbisque resuscitet umbram.
 Non tamen ingenuus ridebat ad ista Miesco:
 Namque Stanislai clàm partibus ille favebat,
 Multa animo volvens, vespertinasque choreas,
 Et ludos fugiens, mensasque hoc tempore solus
 Cum custode suo, charoque interprete volvit,
 Perlustratque memor veterum monumenta viro-
 rum:

Regia si quondam functo Genitore capeſſat
 Sceptra, Atavûmque thronos inſcendat, ut inde
 Regendi

Alta rudimenta, & ſecretas hauriat artes.
 Quondam etiam radio, ſolis, lunæque labores
 Deſcripſit, terræque globum, cœlique profundi
 Effinxit mappâ: quondam placuêre colores
 Et pictæ tabulæ: rigidis minus utilis armis
 Sic puero tranſacta fuit juvenilior ætas.

Pictor Appellæâ nuper clariffimus arte
 Heroas veteres regali pinxit in aulâ:
 Regius hunc juvenis ſpectavit ſæpe Miesco
 Acceſſitque frequens: placuêre animata colore
 Atria, & ingenium, murique loquentis acumen.
 Heic Lechici paſcunt oculos fundamina ſceptri,
 Parva quidem, ſat clara tamen: Jovis ecce ſatelles
 Armiger, atque ſacri geſtator fulminis ales
 Pingitur in nido: Lechus hunc deprêndit, & urbis
 Condendæ capit augurium, vocemque Gniazdo,
 Quæ nidum ſonat, in Gneſnæ vocabula vertit:
 Urbs ea prima fuit, Lechicoque exordia Regno
 Prima dedit. Mox pugna Craci, viridisque colubri
 Ignea mors: priſcum trahit inde Cracovia nomen.

Parte

Parte aliâ generosa Craci stat gnata, superque
 Pontem marmoreum, vitreo quem murmure radit
 Vistulâ cœruleus se in præceps Venda datura
 Extremum alloquitur Superos gratesque rependit,
 Acceptasque refert palmas; nam Teutonas armis
 Contudit, & thalamos, sponsumque perosa virago
 Princeps esse volo dicit non Principis Uxor,
 Sic fata egelidis Neptuno nubit in undis.

Parte alia Lescus, cursusque citatus equorum
 Carcere missorum: Patrij tum mensa Piaſti,
 Stagnans melle lebes, & carnis fumen aprugnæ
 Pariête spectantur: sacro quoque fonte Miesco
 Christiadum lotus, primus qui strinxerat ensem,
 Quando Evangelicus legitur per pulpita codex.
 Nec non ex Getico ternæ stant ære columnæ
 Fluctibus in rapidis, Russis quæ Marte subactis
 Meta Boleslao fuerant, limesque Triumphi.
 Regius ista videt, laudatque, probatque Miesco:
 Ast ubi marmoreis cubat altera fulta columnis
 Testudo auroram contrà! stant mille Deorum
 Effigies, fictique implent laquearia vultus.
 Sanguine quos pecudum, quos thuris nube Sabæi
 Cœca Patrum coluit gentili more vetustas.
 Hæc juveni perspecta minûs. Docet ordine cuncta
 Interpres: muris his cernas prisca Gigantum
 Prælia, cœruleique enormia terga Draconis
 Quem Clarius fudit jaculis: hinc laurea Daphne,
 Hinc Jo larvam formosæ induta juvencæ,
 Centoculusque Argus, Mundique incensus ab alto
 Axe ruens Phaëthon. Casum miseratus acerbum
 Præsignis pueri, quis hic est, ait, axe Miesco
 Qui præceps ruit, & flammæ toto æthere spargit

Exci.

Excipit interpres, mentemque adverte Miesco,
 Nunc aliquid mundi tibi prima ab origine dicam.
 Principio rerum sua cum cunábula mundus
 Aspiceret, Chaos obscurum fuit, ut prior ætas
 Credidit, & docuit chartis, sculpsitque columnis.
 Pigra quidem tellus, levis aura, & mobilis unda
 Mistaque flamma vorax sese inter bella movebant.
 At Pater, & mundi ingentis faber ordine tandem
 Omnia disposuit certo, stellasque, Deosque
 Errantes septem curvo suspendit olympo:
 Hinc color accessit rebus, viridissima tellus,
 Cœruleumque fretum, & rutilus se prodidit ignis.
 Æquore nant pisces, volucres capit humidus aër
 Atque hominem tellus: ab humo quia sumptus
 aquosâ,

Dictus homo est. Post hæc Saturno sceptrâ tenente
 Aurea prima fuit, simul ac argentea, demum
 Ferrea successit celebrata Gigantibus ætas.
 Hi cœlo turbare DEos juveniliter ausi
 Dant poenas, atque illorum de sanguine pejor
 Progenies exorta fuit: nam carne Lycaon
 Humanâ haud veritus peregrinos pascere divos
 Quin Jovis & jugulo tentans immergere ferrum,
 Esse lupus meruit. Tum fluctibus obrutus orbis,
 Solaque Pyrrha manet cum Deucalione superstes.
 Hi silices monitu Divûm post terga vibrârunt,
 Servâruntque genus. Sumus hinc ex marmore duro
 Dura etiam soboles, lapidosa, & saxea proles.
 Post ubi celsârunt atrâ cum grandine nimbi,
 Imbribus, & cœno turpi prognatus in auras
 Vipereus Python vulgaverat undique pestem
 Obruit hunc superâ jaculatus ab arce sagittas

Delius,

Delius, Esculeâ caput incinxitque coronâ.
 Hinc ludi celebres Pythonis cæde perempti
 Pythia nomen habent. Victorum præmia sertum
 Esculeum, nec enim famam tunc laurus habebat,
 Donec in hanc conversa fuit Peneïa Daphne.
 Postquam facta fuit laurus Peneïa Daphne,
 Cœrulei coëunt Proceres, & tempora baccis
 Incincti glaucas tanta ad miracula læti
 Complosère manus. Doleat Pater, an sibi plaudent
 Peneus ignorat, flentem frondescere gnatham
 Cùm videt in laurum: licet omnes cornua tollant
 Gratantes fluvij, solus sedet ille, filetque.
 Sed neque solus erat: nam curvo in littore tristis
 Inachus incedens plaudentes defuit inter:
 Hic quoque deflevit gnatham, quam perdidit Jo,
 In vaccam quæ versa fuit: tua crimina magne
 Jupiter, incestique thori. Per rura vagantem
 Argus luminibus centum observaverat Jo:
 Ast Hermes Jovis imperio delabitur Astris
 Percutit & carmen digitis, & mollibus implet
 Argutos ventis calamos cur vitrea Syrix
 Capripedes fugiat Faunos, Satyrosque bicornes,
 Pluraque sancta canit. Citharæ dulcedine captus
 Et calamis pastor quam primùm indormiit Argus.
 Nec mora: Pastorem sopitum mittit ad umbras
 Mercurius, ferroque extinguit lumina centum.
 Ingemuit miserata animo Saturnia Juno
 Atque mei posthac, dixit, centena pavones
 Lumina gestabunt caudis. Post ista recepit
 Jo scæmineam speciem, vultumque puellæ
 Atque Epaphum peperit, Jovis est prosapia certa
 Hic Epaphus. Puerum Phaëthontem sæpius ille
Rise-

Riserat, & Matri dixit stultissima credis
 Omnia cur Phaëthon? Phœbi te semine natum
 Ergo putas? neque certa tua est, neque certa tuorum
 Progenies: soli verus mihi Jupiter author.
 His Epaphus dictis poscit Phaëthonta malignis.
 Ast puer indignans Phaëthon in pignora veræ
 Stirpis ait, da chare Pater, da Phæbe jugales
 Flectere posse tuos: votorum hæc summa meorum
 est.

Sic ego me prodam populis, Epaphoque superbo
 Te genitore fatum. Nostros tibi tangere currus
 Phæbus ad hæc, mi gnate licet: Si dummodo tanto
 Par foret hæc ætas oneri, manifesta nec audax
 In tua damna ruas! Ergo conscende, Patremque
 Me testare tuum. Mediâ tamen ire memento
 Gnate viâ, & trito nunquàm deflectere calle.
 His puer accensus dictis rutilantia frena
 Corripuit, dixitque vale. Mox acribus urisit
 Alipedes stimulis, per picta rosæta citatum
 Auroræ dimensus iter: facilisque volanti
 Semita prima fuit: sed ubi jam culmina mundi
 Ardua pulsat equis, & tota vertice supra est,
 Vertigo abripuit puerum, per devia currum
 Præcipitat, terræque globo proprio receptus
 Incendit latè populantibus omnia flammis.
 Indè nigrum Æthiopas fama est traxisse colorem.
 At Pater æthereas qui fulmine concutit arces,
 Ne sua vel flammam caperent quoque regia tecta,
 Igne ferit trifido puerum, compescit & igne
 Et tonitru exanimat flammæ: cadit ille sororum
 Cum gemitu, & Patrias deflet tetigisse quadrigas.
 Hoc, ait Interpres, loquitur, quam cernis imago
 Audax.

Audacesque monet, nunquàm nimis alta minari,
 Omnia fortunæ nec credere: casibus, inquit,
 Tristibus ista suos immitis, & aspera vexat
 Diva Procos: bigis quos mollibus ante levabat,
 Cum Phaëthonte premit: fragili mihi crede Miesco
 Hæc Dea fusa vitro est: oculis dum splendet amica
 Frangitur. Hoc vitro Procerum spes nititur omnis;
 His ardent fictis Regum diademata gemmis.

*Petrus Eques surgit sepulchro, & Episcopi fidem
 testimonio suo purgat.*

Tertia jam fuscis aurora redibat ab Indis
 Vultum picta rosis: Proceres cum Rege tri-
 bunal

Florigero in campo, & tentoria fixa revisunt.
 Urbs quoque spectatrix ad cœmeteria fluctu
 Truditur undanti, precibus si Præsulis umbra
 Se levet ex tumulo, multi cineresque loquantur.
 Ecce auro, gemmisque nitens, & veste decorâ
 Incinctusque caput mitrâ, comitatur euntem
 Turba sacerdotum, procedit Præsul ad urnam.
 Funeræ lucent tædæ, & funalia circum
 Extinguuntque diem. Nabathæo thure vaporat
 Antistes, lustrat sacro ter fonte sepulchrum.
 Intenta ablegans tum cœlo lumina, muto
 Tempore stat similis longo, tandem ore profatur:
 Omnipotens, metuende Pater! qui fulmina torques,
 Cogisque atram hyemem, & nubes rugire tumultu
 Terribili, armatumque jubes ruere æthere murmur:
 O! quem signiferæ vigilantia lumina noctis,
 Et mare velivolum, & venti, & pila didita Mundi
 Terra

Terraquei, authoremque suum, dominumque verentur!

Et tu Christe Patris tanti certissima Proles!
 Qui dextrâ ingenti fregisti regna silentium,
 Infernumque chaos. Testis tibi Gnata Jairi
 Funereis defleta tubis, & Dite reversa
 Unica spes Viduæ, terraque refossus, & umbris,
 Ille dies quatuor tenebrarum Lazarus hospes:
 Testis & ipse tibi, cui cessit lugubre marmor,
 Morte triumphatâ terno post funera sole.
 O Christe antiquæ renova miracula dextræ!
 Christe preces audi, & præsens tua Numina firma!
 Ore tuo, quis enim mortalibus arroget ista
 Viribus? hac urnæ tenebrosa nocte sepulti
 Dic, surgant cineres, testentur, & acta refellant
 Intentata mihi! Lituum post dicta verendus
 Applausit tumulo Præsul, ter & impulit urnam,
 Nomine surge Patris, Gnatique, & Flaminis almi
 Una trium quorum Deitas, Essentiaque una est!
 Surge, diemque vide! dixit, Petre, surge sepulchro!
 Ecce fide majus! tellus se scindit utrinque,
 Infernasque vomit glebas specus ore profundo:
 Tum nigra se lectica levat, qua exangue cadaver
 Dormierat Petri, quin & spirare cadaver
 Cernitur, & sua membra recens movet, atque re-
 vixit.

It coelo clamor plangentes pectora turbæ
 Exhorrent, spectare Petrum gaudentque, timentque;
 Vixque suis credunt oculis, satiare videndo
 Quos nequeunt, dubitantque Petri sit corpus, an
 umbra.

Tertia jam canis æstas florebat aristis,

Tertia

Tertia bruma nives sparsit, sine lumine corpus
Ex quo terra sinu complexum obscura tenebat:
Et modo confurgit feretro, gressumque citatum
Urget, & ad Regem sancto cum Præsule tendit.
Diriguere oculi, pallorque volavit in ora
Regia, stant buxo similes, ceræque recenti
Sarmatici Proceres, Manes tellure sepultos
Cum rediisse, throno & coram se sistere cernunt.
Incipit, & Regem, & Proceres affatur imago:
Petrus ego testis, votis Antistitis adsum
Infantisque fidem purgo, fraudemque refello.
Testor me pagum, quâ nunc consistimus orâ
In Lublinensi, venum cessisse, satisque
Pontificem fecisse mihi. Scit conscius æther
Omnia. Nil tabulis opus est: Utinamque fuisset
Haud opus! o fraudes! in quæ non monstra voluti
Succrevère dies? nihil ultra effatus, ad urnam
Extulit è campo gressum: comitatur euntem
Antistes, dictis populus stat territus omnis.
Et Rex, & Proceres gelido riguere pavore.
Post ubi perveniunt ad aperti saxa sepulchri,
Ante Petrus fossâ quàm descendisset opacâ
Multa Stanislaò secretam mittit in aurem.
Tum feretrum incendit, rursus frigescere membra
Incipiunt, surdumque gelu, pallorque recurrit
Funereus: Sacrate vale! cœloque Sacerdos
Te dilecte para: nos tempora proxima jungent
Æthere. Non equidem morbi, neque fessa senectus
Hanc lucem eripent. Superat tibi gloria major,
Plus aliquid divine senex tibi sidera debent.
Jamque vale, & Regem monitis urgere furentem
Né cessa. Propero fontes has relinquere terras.

Me rursum miseræ permenſum tempora vitæ
 Eliſij excipient horti, mundusque piorum.
 Dixit, & antiquo declinat lumina ſomno.
 Nec mora: cum functo Præſul pia verba precatur
 Hauſit humus tumbam, veſtigia nulla videntur
 Vulneris in tellure, ſuâ ſtat mole ſepulchrum

*Boleſlaum nec monitis, nec divino prodigio reſipi-
 ſcentem S. Stanislaus fulmine anathematis
 ferit, & obtruncatur à furente Rege.*

TUrba metu expavit manifeſto territa cœli
 Prodigio, & Lechicas rumor circumvolat urbes
 Voce Stainslai Petrum remeâſſe ſepultum.
 Aſt populi invidiæ metuens, odii que maligni
 Seque dolens digitis poſt hæc portenta notari
 Ceu ſclerum, fraudisque reum Rex plena pudore
 Lumina figit humi: rarus jam deſerit Aulam,
 Et fora declinat, vitat ſpectacula Circi
 Publica, nec lautis celebrat convivium menſis.
 Poſcere quin veniam, factique extingueret famam
 Sponte ſuâ, & veteres meditatur ponere mores,
 Dum ratio, tempusque ſinunt. Sic viſa monere
 Umbra Equitis Petri, ſub noctem ſæpè recurſans.
 Sed Paraſitorum ſclerata licentia tandem
 In pejora animum nutantem impellit, & urget:
 Iras exacuunt Regis miſcentque pudore
 Antiqui flammas odij; demittere ferro
 Inviſique ſenis maturam abrumpere lucem
 Certatim inſtigant. Veteres Rex concipit ignes
 Vulneris impatiens tanti. Ceu Mulciber olim
 Infima depaſtus, largo ſi fonte dometur,

Tem-

Tempore non parvo furias , animosque remittit.
 Extincto similis; sed post ubi cesserit unda
 Incrementa capit , totisque incendia tectis
 Dividit , ipse flagrat , flammisque relucet olympus.
 Rex ita majores à vulnere surgit in iras ,
 Carcere nec laxat vinctos , tenebrisque sepultos ,
 Nec parcit jugulo infontum , neque mœcha per-
 horret

Turpis furta tori. Regem sedare furentem
 Desperat Præsul , portis , adituque repulsus.
 Vota facit , duplicatque preces. Casimirus ab astris
 Si Pater hortetur gnatum , placabilis iras
 Ut ponat. Fer opem cœlo Casimire , Patremque
 Te gnati testare tui ! Fortuna tumultu
 Heu nos terribili vexat ! cur blanda favebat.
 Favissetque utinam minus ! ah fortuna ruina est
 Regis , & imperij ! quid belli gloria tandem ?
 Quid Lechica externis gens formidata tyrannis ?
 Si ruimus , si fata domi crudelia duris
 Exercent odijs miseros ? O nulla fuissent
 Bella Boleslao , neque fors favisset in armis !
 Occidimus ! gemit heu ! fatali quassa ruinâ
 Sarmatia , & decus hoc regni cum Rege jacebit.
 O Gnatum , Gnatum serva Casimire rogatus !
 Quid superat ? quid necto moras ? quid Præsule fungi
 Me vetat ? Ille foro leges sine lege cruentas
 Oppressor populi fixit : Nos lege sacrorum
 Reddimus officium , mandata refugimus illa.
 Pulsavi precibus , risit , sprevitque monentem ,
 Ut mea servarem respondit fulmina templis :
 Servavi , celsâ superans convicia mente ,
 Nulla animum fortem linguæ violentia fregit.

Ast ubi conspicio in pejus ruere omnia , & omnis
 Est absumpta salus , Templis jam fulmina stringo ,
 Pro spe dura pati sine spe patientia stulta est.
 Imperet ac jubeat quod honestum , aut exeat aulâ.
 Ista Stanislaus , graphio peraratque tabellam
 Vulgandam cathedris. Sic vindex charta locuta est.
 Quandoquidem Regis mores , & facta patefcunt
 Impia , nec Regni , nec cœli jura fidemque
 Se temerâsse dolet; sed in horas cœdibus addit
 Supplicia , & cædes; aulæque licentia tanta est
 Quanta olim , cùm thure Deos placaret inanes
 Sarmatidum tellus , fuerat sub Principe nullo.
 Nos illum hac chartâ contempti Numinis hostem ,
 Regni everforem , & populi , patriæque tyrannum
 Dicimus , & talem vulgamus ubique cathedris.
 Exin sacrilego nemo se jungere tentet ,
 Fulmina quin eadem metuat : Cessetque per urbem
 Aris factus honor ; sileant in turribus æra ;
 Templaque clauduntor. Sic Regem Ecclesia luget,
 Dum sceleri veniam exoret , verumque dolorem.

Ista Stanislaus Templi per pulpita vibrat
 Fulmina , Christiadam Regemque rescindit ovili.
 Nec mora : regales sententia vulnerat aures
 Claudi templa seris , & turribus æra tacere ,
 Urbe quidem tota , nec sacri thuris honores
 Incendi , & populo Mysteria diva negari.
 Rex fremit Eumenidum plenus , multo igne minaces
 Exarsere genæ , palletque , rubetque vicissim ,
 Sedibus in proprijs retinent vix lumina sese.
 Multa furens tandem eloquitur , turbatus & infit :
 Improbis ex cathedris ergo me Mystra momordit ?
 O scelus & ferro dignum , flammisque piari !

Crimi-

Crimine quo merui fulmen ? quia Numinis hostis ?
 Ex latere hoc Numen mihi pendet aheneus ensis ,
 Hæc mihi dextra DEUS. Quod non quasi foemi-
 na plorem ,

Myſta dolet, lachrymis madeamque per ora volutis ?
 Ut tibi Myſta crepent latera, & rumpâre dolendo !
 Ergò tibi Heroes, Regesque hoc imbre madescunt ?
 Vade, tuis potiùs cathedris hæc flumina ſerva :
 Quando Tænarij pueris commenta camini
 Narrabis, timidis & februa ſtagna puellis.
 Regni everforem dicis, Patriæque tyrannum ?
 Abs te principium cædis caper hiſpide ſumam.
 Infandum pereat caput, & maſtetur ad Aram !
 Heu nulli ſumus ! heu ſolij ſacrata verendi
 Majeſtas contempta jacet ; dominantur in aulâ
 Atrati pepones, fungique, & purpura ſquallet,
 Cedunt ſceptra Popis. Succumbimus ! otia ſegnes
 Quin agimus Reges ? ſat Regum gratia vixit.
 O Furiæ ultrices, & noctis adefte ſorores,
 Imperio Manes o ſontûm cogite veſtro !
 Nigrantesque lacus inferni pandite Mundi !
 Hiſce Boeſlao tellus ! Sorbete ruentem
 Tartara ! Sat vixi. Fractus jam mugiat æther
 Meque petat telis, me fulmine mittat ad umbras,
 Nemo ita mollè jacet, quàm qui ſociare ruinam
 Cum Mundo queat. O magni rue machina mundi !
 Obrue, meque tuo communi conde ſepulchro !
 Ut Myſtæ cedam ! Proceres ſuccurrite ! Regem
 Me genuit Natura : pudet ſervilia ferre
 Vincula ! Pontificis Rex fulmina bruta tremiſcam ?
 Ante ego quàm peream, Myſtes prior ipſe jacebis ;
 Hoc tibi rauce ſenex hoc, hoc caput enſe recidam.

Haud procul ab ripâ, quam lubricus Istula radit,
 Eduxit Natura jugum, scopulusque sacellum
 Impositum rigido gestat per sæcula dorso.
 Hic arâ in mediâ juvenis thorace coruscus,
 Et galeâ ardenti, magno pede proterit uesti
 Corpora semiferi, & clypeo septemplete fretus,
 Sortitusque alti fortunam vulneris, hastâ
 Transadigit costas Michaël, & colla supini
 Luciferi, is rabiem, & spumas vomit ore cruento.
 Cum Duce prona suo fremit infrâ lurida pubes,
 Omnes Geryones stygiâ fuligine tincti,
 Exululant rabidi, ignitas mordentque catenas.
 Ædê Stanislaus sacris operatus in aris
 Trans arcum pontis clâm sæpe recesserat istâ:
 Nec Regem iratum latuit de Præsule rumor,
 Sacra jugo montis fieri, clausoque sacello
 Clam Rege, & populo succendi thuris odores.
 Corripit arma manu, cinctusque satellite multo
 Ad rupem properat furijs Rex actus amaris,
 Horruit, & retrò se territus Istula flexit.
 Tum Rex eloquitur meditæ exordia cædis:
 Me quis amat tandem? pro me quis stringere ferrum
 (Nam pudet hoc nostrum jugulo mersare senili)
 Sustinet? invisumque senem demittere letho?
 Esto aliquis comitum, cum templa vaporat, & aras,
 Qui metat ense Popam, jubeatque adolere profundis
 Manibus, & cantare preces Acheronte sub imo.
 O mystam ex oculis auferte, & tollite nostris!
 Projcete hanc pestem, pereat, mactetur ad aram!
 Imperio Regis juvenum manus occupat ædem
 Marmoream, & temerat nudato Altaria ferro;
 Emeritum messura caput. Sed splendor ab alto
Defluus

Defluus, & fremitus terræ, quassumque sacellum
 Misit in ora gelu, redeunt pallore notati
 Funereo, & dextras torpescere frigore surdo,
 Arrectasque horrore comas, portentaque cœli
 Mirantur, gelido prostrati corda pavore.
 Hoc ergo nostris, Rex inquit, dedecus armis
 Est super, ut fractum morbis, ævoque, ferire
 Ense senem dubitemus adhuc? ruite agmine mecum.
 Rex ego primus ero, primus bibet iste cruorem
 Infandumque caput ressecabit vertice mucro.
 Fulmineum his dictis rotat ad pia Limina ferrum,
 Indignata nefas gemit ter porta, quaterque,
 Diraque prodebant stridentes omnia valvæ:
 Dedidicit tamen ille metum, nil Numinis aræ
 Conterrent, turbantque scelus: truculentior instat,
 Et furor, atque animi præceps audacia crevit.
 Jamque subingressum Divi expavêre Penates.
 Musa tace in facimus quæ mens scelerata furentem
 Impulerit, præstat tenuisse silentia cædis,
 Et velo muros abscondere sanguine tinctos.
 Hæc erat illa dies toti tristissima Regno,
 Quæ jus in Lechicam per sæcula bina coronam
 Abstulit, & sceptri titulos expunxit avitos.
 Hæc erat illa dies æternis digna tenebris,
 Digna Atræi mensis, quæ solem terruit ipsum,
 Cimmerijsque umbris nigrescere fecit olympum.
 Heu lux crudelis! Majus cum floribus annum
 Spargeret, hæc sacro pinxit pavimenta cerebro
 Præsulis innocui, & mitræ decussit honores.

*Boleslaus Procerum conjuratione, & umbris Extin-
ctorum territus fugit ad Ladislaum, Regem
Hungariae.*

ECce sepulchrali foedus pallore, tremensque
Rex effert properum templi de limine gressum,
Proijcit arma manu, gladij lux ferrea sacro
Sparsa cruore jacet, dextram proditque nocentem.
Tum solus sine teste redit jam cæde peractâ
Flammatus Furijs, aulamque reposcit inermis.
Hirta tremore coma est, & lumina bina gelantur
In glaciem, titubantque pedes, crimenque fatentur
Atque metum. Sceleris timor est comes, atque
fatelles.

Jam pavet, ante nefas terror quem nullus habebat:
Et qui nullus erat contempti Numinis horror
Jam rea corda ferit, surdo cæditque flagello.

Interea exanimum rapuit, traxitque cadaver
Præfulis innocui sacrata per atria miles,
Et scidit, & rapidis divisit prandia corvis.
Ast aquilæ sacras rostro tutantur, & ungue
Exuvias, abiguntque nigros clangore latrones;
Obscœnosque canes alarum verbere pulsan.
Nocte super mediâ donec lux lapsa per auras
Portento monuit, campo quo trunca jacerent
Divi membra senis. Furtim glomeratur ad Ædem
Turba sacerdotum, discissaque membra per agros
Dum legit, hæc eadem in corpus, mirabile dictu!
Jam coisse notat: tumuli monumenta sub ipsâ
Æde fodit, corpusque sacrum tellure recondit.
Ast Regem scelerum non una exterret imago:
Nocturnæ strepuere umbræ, manesque sepulchris
Extin-

Extincti redeunt, & pulvinaria lecti
 Errantes circum mentem sudoribus angunt.
 Plurimus ante alios sub opaca silentia noctis
 Ore Stanislaus torvo, colloque cruentæ
 Signa gerens cædis, stricto cervicibus ense
 Imminet, & Regem dictis compellat amaris:
 Vivis adhuc, lucemque trahis regni ultima pestis
 Et Nero? Me contrà veteres num surgis in iras,
 Obdurasque minis frontem? neque vincula laxas,
 Nec jugulo infantum parcis? quin turpis adulter
 Ut prius impuros accendis Cypridis ignes,
 Christinamque thoro retines, cogisque minores
 Exemplo peccare tuo? Jam nigra dehiscunt
 Tartara, jam meritum descende Tyranne sub Orcum.
 Per strages rue, per Mundi te funera merge,
 Sanguinis hoc rivo flammæ extingue facesque
 Fumantis Patriæ. Cineres recreare tuorum
 Sic potes; hæc tumidis est ultima meta Tyrannis.
 Increpat his Præsul, simul in caput, atque jacentis
 Colla vibrat ferrum, jugulumque secare videtur.
 Evigilat somnis Rex territus omine diro,
 Certa que monstra videt, gladiumque, & Præsulis
 umbram

Ingentem verbis coram sibi fata minari
 Audit & in tenebras subito vanescere cernit,
 Atque redire iterum, tenebris iterumque recondi.
 Corripit è strato corpus, pictosque recessus
 Deserit, & gnati vicina cubilia poscit.
 O gnate, ultrices instant, urgentque paventem
 Æthiopum similes tenebrosis vultibus umbræ!
 Ipse necem intentat nudo mihi sapius ense

Antistes, vidi gladium, neque lumina fallunt.
 Qui prius impavidus Mavortis in arma ruebam,
 Quàm trepido miser ? heu ! sceleris quàm conscia
 nutant

Pectora ? quot curis animi, quot morsibus uror ?
 Carnifices habet occultos, semperque pavescit
 Conscia mens noxæ, corrodit viscera testis
 Vipereus, torquetque metu, cæcoque tumultu.
 Quò fugiam ? Regno pulsum, expertemque salutis
 Quæ patria & Regio tandem, quis portus habebit ?
 In caput heu ! Procerum conjurat factio nostrum,
 Seditio furit populus : Rex ipse sacrorum
 Ex Vaticanâ sævus me fulminat arce.

Unius ob crimen cessatur ab omnibus Aris,
 Quæ sonuère prius mutescunt turribus æra,
 Templaque clauduntur, nec fumant thuris honores;
 Rex ego, meta odij, me singula spicula poscunt.
 Unica spes superat misero mihi gnate, tibi que.
 Sceptra Ladislaus, Princeps mihi fœdere junctus,
 Pannoniæ tenet, hunc olim cum vixerat exul,
 Protexi auxilijs, solio profugumque locavi
 In Patrio, & magni confregi Cæsaris arma,
 Tunc cùm Teutonicus ratibus per flumina miles
 Posceret Hungariam, & Salomonem ex Matre Ne-
 potem

Cæsaris affereret sceptro, Regemque vocaret.
 Hospitij fors ille fidem, meritumque rependet,
 Immemor haud veteris sese tutantis Amici.
 Ergo fugam mecum celera, properabimus illac;
 Et rapidi currus nos Budæ ad mœnia sistent.
 Dum fera cesset hyems, melior dum rideat æther,
 Tuta

Tuta domi tibi nulla mora est : perijsse Parentem
Qui cupiunt patrio repetent de sanguine poenas;
Atque scelus nostrum cognatâ morte piabunt.
O gnate, hoc dirum cœlum procul arceat omen!
Dixit, & adjecit, cum prima crepuscula noctem
Inducent, Mundoque ostendet lumina vesper,
Hora erit apta fugæ, paucocomitante meorum
Agmine proripiam gressum, currusque citati
Te mecum ad Budæ Regalia mœnia ducent.
Fortè erit, ut Patriæ, & Regno sim charior absens,
Paulatim furiaque cadant, iræque tepescant.
Sæpè odia abstergit, sedatque absentia Regum.
Ista Boleslaus: mox nocte favente Palatî
Evadit portâ, & nunquàm rediturus adornat,
Occultatque fugam tenebris, comitantur euntem
Sponte suâ exiliî comites, Lubomirius acer
Et Radivil, Lascusque audax. Abiturus amicis
Rex neque colloquitur; nec charæ conjugis ore
Captat triste vale. Parvo simul omnia claudit
Mandato: valeant, Regnique negotia curent
Et sua: deserto sese mox adfore Regno.
Sic fatus molitur iter, penetratque repostæ
Fines Pannoniæ; non auro lucida vestis
Aut cocco pretiosa nitet, sed qualis opacæ
Apta fugæ est: teritur neque regia semita currû,
Sed varij dubijs scribuntur flexibus orbes,
Nè qua fugæ pateant vestigia. Plurima munit
Furtivam nox cœca viam: Dea pallida cornû
Semimicante diem fundit, lucemque malignam.

Divasoror Phœbi, qualem te prisca vetustas
Credidit, o vivax, Rex inquit, imago Regentum!

Jam

Jam nova, jam media es, jam plena recolligis orbem,
 Jamque trahis rugas, sulcoque senescis anili.
 Talis conditio Regum est. Lux prima superbum
 Quem videt, hæc eadem lux ultima sæpè jacentem,
 Oppressumque gemit. Si quis mihi credere nolit,
 Fata mea, & gnatum, & socios, comitesque requirat.
 Quo fugimus? quo tot spoliis, prædæque potiti
 Abripimur? Victorne fugam sub nocte capeffit?
 Ergò triumphales suspendimus ad tua lauros
 Cornua, victricesque tibi Dea mobilis hastas
 Figimus hoc campo? totus quos horruit orbis,
 Ecce tegunt latebræ, nox absconditque paventes.
 O dubia atque omni semper variabilis ævo,
 Quæ quondam mihi fida fuit, fortuna Regentum!
 Hæc & plura dolens tristi Rex corde volutat.
 Septima jamque diem, solemque aurora reduxit,
 Antiquæ aspiciunt turres, & mœnia Budæ:
 Spumeus exercet sese per littora cursu
 Danubius, claræ tutator cærulus urbis:
 Inscendunt Proceres Lechici cum Rege phaselum
 Lubrica terga secant fluvii, proramque thalassi
 Clamore advertunt ingenti mœnibus urbis;
 Ignorantque Duces magnos, Regemque potentem
 Se parvâ vectare rate. Ad regalia tandem
 Tecta Boleslaus, Proceres Lechicique feruntur.
 Aulica stat pubes, Magnates nescia tantos
 Se legere hospitio. Majestas Regia lucet
 Fronte Boleslai, vestisque abscondere Regem
 Vix obscura potest: tantum decus innatat ori,
 Tantus honos linguæ, & facundis gratia verbis.
 Occursat lætus, quem jam docuère tabellæ

Arca-

Arcanæ, adventumque Ducum gratatur, & ulnis
Amplexus profugum mille inter basia Regem
Voce Ladislaus blandâ prior obvius infit:
Salve ô! Pannonij Custos fortissime sceptri
Nostræ Gentis amor! toto clarissima mundo
Dextra tua est: Quondam Tu fessis anchora rebus
Solutus eras: Regni Tu spesque, salusque labantis.
Hoc regale tibi, Rex inclyte, debeo sceptrum,
Ista corona tua est. Dum surgent aurea cœlo
Sidera, apud memores tanti quoque gratia facti
Immortalis erit. Soboles formosa Miesco,
Gnatè Patris tanti, Lechicæ spes altera gentis
Tu quoque faustus ave! Proceres salvete Poloni!
Gratulor hoc tandem mea tempore vota beari,
Obsequia ut referam meritis, gratesque reponam.

Exin panduntur maculosis splendida faxis
Atria, regalem sumptû spirantia fastum:
Atque Boleslaus jam sede receptus amicâ,
Securusque fugæ, vestis mendacia ponit
Obscuræ: chlamide, & croceo velatur amictû,
Ostro ardent humeri, vestis quoque fulgurat auro
Interior, capitisque decus regale smaragdis
Omne viret, prædâ Garamantide tempora lucent:
Tum digitis indit gemmas, & pondera collo,
Fulmineumque ensem suspendit divite zonâ.
Par cultus gnato, qui secum regia defert
Dona Ladislao. Ducibus se jungere tantis
Pannonij certant Proceres. Convivia, saltus,
Et ludi celebres, & ficta geruntur in aulâ
Bella. Boleslaus testatur gaudia vultu,
Corde premit vulnus, cœcos animique tumultus.

Castren-

Castrensi quondam resonare per avia cornu
Perque juga, & saltus, dumosaque saxa vagari,
Hortarique canes placet, & formidine cervos,
Atque ursos agitare feros, & dente timendos
Sectari delectat apros, damnasque fugaces.
Fallere quondam etiam tempus prædantibus hamis,
Retibus & placuit pisces, & ducere setâ.
Jamque adeo in silvas iterum, dum crastina surget
Æthere lux, Reges geminos Diana vocabat.

DE

BOLESLAO II.

REGE POLONIÆ

LIBER IV.

ARGUMENTUM.

Boleslaus cum Miescone filio in Hungariam profugus , recreatur Venatione , & Ludo Theatrâli ; Monetur in somnis , aulam Ladislai ut deferat.

Postera lux furvas Cœlo dimoverat umbras,
 Solque nova evigilans in montes spicula misit,
 Nocturnæ roris lucent in gramine guttæ.
 Moenibus egreditur radians fulgentibus armis
 Examen juvenum : telluri impressa videntur
 Roscida signa pedum. Pulcerrimus ipse Miesco
 Se comitem adjungit : corytus pendet, & arcus
 Aureus ex humeris, stellatis pallia limbis
 Collucent virides imitata colore smaragdus.
 Præpete raptus equo secatur ille celerrimus Austros
 Consortesque viæ longè post terga relinquit.
 Gramineus juvenem decuit color, atque virenti
 In chlamyde ante alios formosior emicat omnes,
 Spumantem seu frenet equum, sublimis habenis
 Seu rapidum effusis agat, emittatque volucrem.
 Dictææ juvenem stupuere in monte sorores,
 Ipsaque sidereos miratur Delia vultus.

Ergo

Ergò iter ingressis ficti prænuncia belli
 Æra dedêre sonos : Dianæ carmine montes
 Intonsi, & valles circùm fremuere profundæ:
 Si faveat Dea, si præsens venatibus adsit!
 Horret ab illicibus densis post mœnia Budæ
 Sylva capax ævi, cœlumque intercipit umbrâ.
 Hic nigra fulminei posuêre cubilia, prædam
 Et natis vexêre suis in saltibus apri.
 Postquàm lecta manus juvenum, pulcerque Miesco
 Obscurum tetigêre nemus, stant ordine nexi
 Prædâ avidi centum, & mordent sua vincla molossi.
 Candidior Leucon nive, nocticolorque Melampus,
 Quæque lupo concepta fuit Nape, Oribasus asper
 Arcadia de gente satus, Gheronque, Dromasque,
 Et Thous, & pecudes quondam, nunc lustra secuta
 Pœmenis, & Tigris, & Pterelas, & acutus Hylactor,
 Atque Melanchætes, pedibusque citatus Aello;
 Et Lachne Spartana, ursam quæ nuper in antro
 Deprendit, centumque alij quos longa referre
 Nos prohibet mora. Concludunt indagine silvam
 Collecti agrestes, & tendunt lina plagarum.
 Mox quâ luminibus vacui patet area campi,
 Atque nigris fugêre feræ de saltibus actæ,
 Byssina panduntur gemino tentoria Regi:
 Jactus abhinc teli proprior, celerisque sagittæ
 Si qua fugam arripuit fera, si conterrita gressum
 Verterit, aut gelidum poscat jam saucia fontem.
 Dum loquor auratis Reges in curribus adsunt
 Belliducum comitante globo. Prior ipse Miesco
 Desilit alipede ex alto, seque obvius infert,
 Atque Ladislai dextræ prior oscula figit.
 Rex juvenem amplexus, spoliū quàm nobile, dixit,
 Salti-

Saltibus his reperi! nemorum tu præda Miesco
 Salve prima mihi! rigidis dum parcutur armis
 Ludicra te recreent hæc otia, Martis imago
 Prima tui. Silvas juvenis certamine misce,
 Exploraque feras donec volventibus annis,
 Desidiæ impatiens prodet se mascula virtus.
 Sic Patrias juvenis laudes haud degener imple.
 Mesco dehinc Patriæ fixit quoque basia detræ,
 Et duxit geminos picta ad tentiora Reges:
 Assistent Proceres Lechici, Sapiæa, Zamoscus,
 Consilioque, manuque potens Lubomirius Heros.
 Nec non Pannoniæ Virtus delecta juventæ
 Hospitibus tantis coram se jungere gaudet.

Jamque tubæ rauco cælum increpuere canore
 Luco prosiliunt medio in certamina turpes
 Setigeri, duplici concurrere dente parati,
 Et duris bifidum rostris haurire verutum.
 Innixi expectant hastis nexu ordine centum
 Armati agrestes, resonique hortatibus æris
 Irritant rabiemque canum, rabiemque ferarum.
 Tot nemorum monstris juvat acre movere duel-
 lum.

En per aperta ruit, quasi fulmen, & orbibus orbes
 Implicat (exclamant juvenes) magis hispida præceps
 Bellua rumpit iter, neque furca, neque hasta ruen-
 tem

Impedit: excipiunt fusi per terga molossi
 Præcipitemque globo incingunt, stipantque, pre-
 muntque;

Bellua sed rapido prosternens omnia cursu
 Dissipat ore canes: irati illi aëra mordent,
 Sub mediis pinguemque dolent vanescere prædam
 F Denti-

Dentibus, atque novis vallem baubatibus implent.
 Saltibus ista quidem se bellua condidit atris:
 Ast iterum gemini truculento dente timendi
 Præcipitem secuere fugam de montibus apri.
 It cœlo clamor juvenum, sua tela tenentum
 Hortantumque canes: respondet saxeæ rupis
 Echo lingua cavæ, pronæque per infima vallis
 Urget odoriferos resonis hortatibus umbros.
 I Tigris! I Pterelas! I Spartæ gloria Lachne!
 Rumpemoras tua, rumpe moras, tua Pamphage
 præda est.

Tum veluti vacuas contorta sagitta per auras
 Effugit, & procul hinc cava nubila dividit alis;
 Ac veluti propero surgentem turbine ventum
 Te prope stare putes: sed dissita verrit eundo
 Ille fremens procul, & furiis jam rauca pererrat
 Æquora: Sic rapuere pedes, nusquamque videntur
 Pamphagus, & Lælaps, & acutæ vocis Hylaëtor,
 Et Tigris, & Pterelas, & Spartæ gloria Lachne:
 Bellua sed rapido prætervolat utraque cursu
 Latrantes, vano crepuerunt verbere malæ,
 Sistit aprum tandem deprensa mordicus aure
 Pamphagus & tenet, & fixos in vulnere dentes
 Implicat, atque fugam, cursusque moratur anhelos.
 Insimul & Leucon, ferrugineusque Melampus,
 Et Corylax, stabuloque vigil sub nocte Lycisca
 Oppressere feram: nil profunt robora dentis
 Fulminei, numero concessit barbara virtus.
 Approperat celer, inque feram venabula mittit
 Et lethale fodit vulnus Lubomirius acer:
 Hoc habet! exclamat victor, ferrumque recondit.

Protinus atque alii nigris è saltibus acti

Dila-

Dilapsi ad Regum tentoria picta feruntur.
 Hos jaculis avidi, missisque ferire sagittis
 Concertant Proceres: ventis post terga relictis
 Diffugere alij, sed equis hos aulica pubes
 Insequitur; volat ipse celer, pugnamque Miesco
 Instaurat, profugos jaculoque vibrante laceffit.
 Quinque Boleslaus truculento dente timendos
 Demisit, totidemque neci dedit ipse Miesco:
 Rex quoque Pannoniæ telo tres fixit acuto
 Spumantes fuditque feras. Volat ecce citatus
 Grandis aper, Regesque petit, jam saucius hastam
 Ore premens fractam, quam vulnere traxit ab ipso:
 Cum catulis hirsuta parens comitatur euntem.
 Ille furens mediâ catulos circumspicit irâ
 Et fremit, & Regum jam vulneris immemor hastas
 Involat: assistunt turpes cum conjuge nati.
 Figit aprum noster certi Rex cuspide ferri
 Et medium fodit. Ille animam vomit ore cruento;
 Dumque animam vomit, est facto crudelis in ipso:
 Namque novo insertam jam vulnere tardior hastam
 Communuit morfu: tandem cum vulnere lucem
 Regibus & spoliis catulos cum matre relinquit.
 Ter centum & plures confixi præda jacebant
 Setigeri, primosque altis de montibus ignes
 Noctifer ostendit Mundo dans otia vesper.
 Victores redeunt ad Budæ mœnia Reges,
 Et Proceres in equis; in plaustris lecta sequuntur
 Silvarum spolia, & venantium exercitus omnis

Comædia gratia Boleslai in Aula Regis Hungariae exhibita.

Altera jam coeli facies, minus apta Dianæ:
 Acre gelu jam mordet humum, jam stiria tectis
 Dura riget; coeunt piscola fluenta Tibisci,
 Ister concretas truditque pigerrimus undas.
 Ergo urbes, fertumque forum, & spectacula Circi
 Mimica delectant: redeunt solemnina Bacchi
 Orgia thyrsigeri: Larvatis Empusarum
 Vultibus incedunt cives, manifesta phrenesis
 Hæc quoque Magnates hodiè, Proceresque perurit.
 Excipiunt epulas citharæ, citharasque choreæ,
 Et Plauti antiqui nugis strepuere theatra.

Ex Aula Rex Pannoniæ quâ despicit hortum
 Scenica se pictis testudo superba figuris
 Explicat, & Prothæi quasi vultum in tempora mutat.

Jam mare velivolum, & scopuli cernuntur in illâ,
 Nunc urbes, nunc castra Ducum, nunc lustra ferarum,

Nunc Regum auratæ turres, Pariæque columnæ,
 Elisiis fragrant picti modo floribus horti,
 Heclæ jam flammæ mentitus ructat avernus,
 Quondam & Pampinei spumare apotheca Lyæi
 Cernitur: hæc bibulis semper gratissima Mimis
 Ultima Scena fuit. Regali Morio in aula
 Grandia Panthosophi Argivi qui numina sumpsit,
 Vixerat: Hic Storacem calamo, quem nescio, pinxit,

Inque dedit Scenam. Totam vulgatur in urbem
 Fabula dicta Storax. Populi fluit unda frequentis,
 Vir-

Virque premit, premiturque viro, cursu, atque re-
cursu

Urget & urgetur, seseque reciprocatur unda :
Matres cum pueris, ostendunt singula matres
Nam pueris, cum Nobilibus plebecula vilis,
Mixti cum Dominis adsunt ex rure coloni.
Ast gemini in sellis Tyrio flagrantibus ostro
Consedere simul læta ad spectacula Reges.
Agmine Pannonidum cinctus, Procerumque corona
Post Reges primus sedet, auscultatque Miesco.
Cantrices sonuere tubæ, quassataque murmur
Tympana cum sonitu rauco, fremituque dedere.
Progreditur Scenâ (tenuere silentia cuncti)
Nympha manu citharum feriens, & carmina pulsans
Cincta caput laurû : Hæc roseo sic incipit ore :
Salvete, o! gemini Divorum proxima cura,
Magnanimi Reges! Proceres salvete, Ducesque!
Mimos Imperio festivos cedere vestro
Aggredimur : Recolit sua Saturnalia Mundus,
Cum stulto ad tempus juvat insanescere mundo :
Fingere se stulto stultum sapientia prima est.
Haud placet in scenam procedere Syrmate nigro,
Nec furere ex pelvi, aut natos apponere mensis,
Et cum Medea regale incendere tectum,
Læta jubet tempus, cum tempore carmina spirent
Lætitiâ : Venit, ecce, Storax : Comœdia tota
Ex illo est. Dicet pro semet plura : faceffo,
Et me proripio : linguis animisque favete!

Exin progreditur pro se, pro ventre locutus
Multa suo veteris Parnassî nobilis Heros,
Et Pincerna Storax : Sequitur Malcolmus, & uxor
Nomine Rhetorica ; ad dextram sedet ipse Stopoltus

Rhetoricæ Procus, & Dominæ fert basia furtim.
Nunc scenam, & seriem rerum mea Musa recense.

*Fingendus est hîc loci, ne antiqua canamus semper,
Boleslaus modernam spectare Comædiam: nam
ea, quæ hîc per jocum recensentur, temporibus
Boleslai non coherent.*

TEmpore quo brevibus sese nox incipit atra
Præcipitare rotis, & lux altissima cancro est,
Nonnemo errabat sylvis Heliconis Alumnus,
Rura petens Patriæ, Storacem dixere sodales.
Heu me! Quàm miserum, dum solibus omnia fer-
vent,

Dixit, inire viam? Salsus quàm corpore toto
Depluit, ipsa natat vestis mihi credite, sudor.
Strangulat arentes vapor, & sitis ignea fauces
Si modo flumen aquæ, si frigora fontis adestent?
Ista gemens secum platani procumbit in umbrâ,
Proque gelu fontis ramorum frigora captat.
Cuncta silent, nullæ nemorum motantibus auris
Perstrepuere comæ, neque garrit in arbore nidus,
Nec folium vento, nec graminis herba movetur.
Sic ubi consedit languens Heliconis Alumnus,
Fortè aliquid quasi murmur aquæ dubiâ excipit auræ:
Surgit, & huc illuc sua lumina circumflectit,
Si bibat aure sonos? & jam vicina videtur,
Jam procul unda; nihil jam percipit, omnia mutum
Sunt nemus, atque iterum strepitus manifestior
aures

Verberat, è montis lapidosa vertice torrens
Ceui præceps ruat, & scopulos, & saxa volutet.
Pergit iter cœptum quo fert via, valle profundâ
Descen-

Descendit, linquitque nemus, collemque supinum
 Lumine contingit. Strepitus jam clarius aures
 Personat, & lymphæ fuga monte ruentis ab alto.
 Silicet Arx impôsta jugo, subtusque jacentis
 Tecta molestrinæ, visusque ascendere fumus
 Ex furno Storacem spe non lactabat inani.
 Sic igitur secum: Turres, & Mœnia celsæ
 Arcis ego video, Dominus dominabitur arcis:
 Ille procul dubio fuerit de gente Latinâ,
 Qualis ego, simili similis simul ipse favebit:
 Qui favet invitat, nec raro ad prandia cogit;
 Ergo invitabit, nos ergo ad prandia coget.
 Spumant Magnatum generoso prandia musto;
 Musta domant, jugulantque sitim. Quin ergo pe-
 tenda

Arx mihi sit, Dominusque Arcis, conclusio facta est.
 Temporis interea cum spe quid disputo vana?
 In puteum spes sæpe cadit, ceu solis imago
 In speculum, radius tantum, non flamma resultat.
 Me strepitu mola credo vocat. De stemate nati
 Sæpè domi non sunt, Regumque morantur in aulis;
 Esse domi se sæpe negant, licet antè fenestras
 Observes clausisse suas: Sæpè hospite multo
 Cinguntur, noctemque trahunt lucemque bibendo,
 Sæpè parùm docti Phœbi commercia vitant,
 Oderunt Musas ornati murice trunci.
 Deinde globos castro nullos ascendere fumi
 Conspicio: peregrinatur puto nobilis Heros,
 Et Lauretanam voti reus ivit ad ædem.
 Res mala si furno nebulas ascendere nullas,
 Et nullos cœlo videam fumare caminos.
 Hoc me Præceptor, Pater hoc me grandior annis

Edocuit, semperque lares, & tecta subirem
 Dixit, ubi nebulæ, signum est fervere culinas.
 Certius hoc omen, quam Cœlo manè rubente
 Astrologi pluvias, ventosque minentur, & imbres.
 Ast molitor contrà, cujus fumare caminum
 Jam pridem observo, certam me suscitât in spem.
 Magna domus, multique greges, sit dives oportet,
 Setigeri pingues, teneri cum matribus agni,
 Et Junonis aves, anates per cœrula nantes,
 Cornicen auroræ gallus, timidæque columbæ,
 Et Capitolinâ quondam vigil anser in arce.
 Omne genus currit, volat, aut natat amne secundo.
 Hæc super est hortus, lactucas surgere crispas,
 Mollesque asparagos video molitoris in horto,
 Non etenim in varios topiaria secta recessus,
 Aut pictos florum tumulos, pugnasque colorum
 Curant ruricolæ, Pario neque marmore fontes
 Ædificant, cœcasque vias, quas fraudibus olim
 Dædalus implicuit, sed quæ servire culinæ
 Possint, illa colunt, stomachum, non lumina pa-
 scunt.

Adde, quod urbani, civiles, denique gratis
 Prandia sæpè parant: Quin, quod mirère, refecto
 Dant, quæ cras comedas, & peram carnibus implent.
 Non tamen hic mos est Patriâ cœloque sub omni.
 Plurima sermo potest bonus, & facundia linguæ.
 Hæc, & plura Storax tacito sub corde volutans
 Finierat, puteumque altum propè tecta videbat,
 Egelidis qui nabat aquis. Nunc proxima cura est
 Extinxisse sitim: longo mox fune ligatam
 In laticum venas demerferat impiger urnam,
 Confusus cœco clamor, quasi mille gementum

It fundo, & streperum crispans cum murmure mur-
mur

Plurima se saxis impacta reduplicat echo.

Tum vitreae in lucem putei de nocte profunda

Affurgunt lymphæ, funemque sequuntur anhelum.

Hauftus aquæ mihi Nectar erit! nec plura locutus

Dulce gelu bibit, & plena se proluit urnâ.

Frigidus appropriat siccis pulmonibus humor

Et totum recreat Storacem; ceu gramina nimbus

Suscitat, ac veluti pluvias glomerantibus Austris

Quæ fuit icta tuis Procyon sævissime telis

Incipit alma Ceres rursùm se tollere cœlo:

Sic prisca Storacis redeunt in corpora vires,

Masculus & circum bullit præcordia sanguis.

Postquàm extincta sitis puteo, succedere lætus,

Liminibusque inferre pedem parat: omnia clausa

Sed videt attonitus, querno mox robore portam

Terque, quaterque quatit, gemuitque à verbere
porta,

Inclamans: Heus nemo domi! non audior ulli?

Mox iterùm tundit, veteresque ferocior ictus

Ingeminat, si fors molitor dormitet, & uxor

Sola domum servet, firmârit & obſice postes.

Parva puellaris vox tandem fertur ad aures:

Vade in pace, domi, frustrâ quatis ostia, nemo est:

Quippe urbem molitor primâ sub luce petivit,

Nec, credo, rediturus erit, nisi vespere sero.

Territus obstupuit, totusque ad dicta puellæ

Concidit, & mœrens tulit insolabile vulnus

Sollicitâ jam mente Storax, ubi prandia sumat?

Irrita vota jacent, altum ruit in puteum spes.

Se tamen alloquitur, solatur & aspera fata:

Cura viri fortis , dixit , compescere fluctus
 Surgentes animi , & vultus simulare serenos
 Nesciat hic animus succumbere casibus atris !
 Libera mens mihi semper erit , dum vita manebit.
 Navibus exultis ut quondam Trojus Heros
 Spem vultu simulat , premit altum corde dolorem :
 Talis ego , seu læta manet , seu sumit acerbos
 Nescia stare loco fortuna levissima vultus
 Semper ero , & caput hoc superabit nulla procella.
 Quid ? molitor muros urbis , portasque petivit :
 Credo equidem ; sed quis promptus , fama unde pro-
 fecta

Ista fuit ? tales quis fudit ab ore loquelas ?
 Fœmina. Mentiri , falsum jurare puellæ ,
 Sicut flere sciunt , & nere , nihilque tacere.
 Nec rediturus erit molitor , nisi vespere sero :
 Hoc iterum afferuit mendax puto fœmina , cœnam
 Ne daret , atque alibi capiam sub nocte quietem.
 O compacta dolis , versuta , & callida vulpes !
 Fœmineam constans vincet patientia fraudem ,
 Cunctabor , nectamque moras , hærebo , manebo ,
 Dum redeat , fortasse brevi remeabit ab urbe ,
 Et dicet : Nostris succede Penatibus Hospes.
 Siqua domus crassâ volvit caligine fumum ,
 Non ita migrandum facile , & peregrina petenda
 Limina , promittunt convivia lauta culinæ :
 Ex fumo flammæ , ex flammis colligo cœnam.
 Quidquid erit , remove pedem , vestigia tergo
 Vertere , me in saltus veteres lucosque referre
 Non licet. Est aliquid semet servare secundis
 Casibus , & sortem contemnere posse novercam.
 Plura , & plura Storax secum dum dicit , anhelâ

Fertur

Fertur ab ancillâ , dominæ ad mandata volante ,
 Amphora purpureo , produnt cryſtalla colorem ,
 Plena mero , atque aliquid calathò quoque virgo
 ferebat ;

Hæc ingreſſa domum poſt ſe quoque limina clauſit.
 Infrendit ſpumatque Storax , furor oſſibus ingens
 Ardet , & in furias omnes effundit habenas.

Vina bibant , epulasque parent , abſente Marito ?
 Omnia ſunt ſuſpecta mihi. Quin audio murmur ,
 Nefcio , quale lyræ ? plaudunt , tolluntque cachin-
 nos ,

Blandè compellant , & byſſina verba loquuntur.

O ! ſi vel parvum mi mure foramen haberes ,
 Si pateas uſquàm paries ævoque dehifcas ,
 Inſpiciamque domum ! Vix hæc edixit , apertum
 Ætatis vitio muri deprehendit hiatum.

Huc celer approperat non obſervatus ab ullo
 Inque domum totam per rimam lumina mittit.
 Menſa intùs , juvenis ſedens pulcherrimus ore ,
 Ille lyræ carmen digitis percuffit eburnis.

Fama volat juvenem nomen tenuiſſe Stopolci ,
 Scriba fuit , ſcribamque Arcis vicinia novit.

Non procul ipſa ſedet conſors molitoris , & aures
 Arrigit , argutumque melos , jucundaque laudat
 Fila lyræ. Varijs reſonat concentibus aër ;

Jam ſævique , turceſque modi , quaſi in arma citati
 Mille ruant pugiles , moduli nunc barbiton implent.
 Jonij , fracti , molles , & amoribus apti.

Languida jam ſonuit vix una , atque altera chorda
 Neglectim percuffa : chorus nunc infremit omnis ,
 Et digiti celeres fugiuntque , volantque , ruuntque
 Fila per & nervos , reſufurrant carmina nervis.

Lauta

Lautā dapum vario titubat quoque mensā paratū,
 Rusticā sit quamvis. Pullos, gallumque spadonem,
 Atque anates mulier lentum gyrauit ad ignem:
 Nec non asparagos solers ferventibus undis
 Crudos perdomuit: Longā quoque cuspide fixit
 Porcellum pinguem, clunesque & terga parentis
 Setigeri, ac nigro ficcata tomacula furno
 Addidit: In primis multo conspersit olivo
 Lactucas, magno quibus est à Cæsare nomen;
 Ovaque disposuit circum: Piscator aquoso
 Nuper, ait, quidam grandes mihi littore cancos
 Detulit, idque senex dixi, nescire maritus
 O mea lux! debet, tibi clām servavimus istos.
 Omnia per rimam videt, & satiare videndo
 Se nequit exclusus tectis Heliconis Alumnus.
 Mandato Dominæ, gelidis recreata sub undis
 Amphora plena mero mensis infertur, & illam
 Ad puteum, portamque sedens jam lumine torvo
 Viderat antè Storax. Molitrix tum grandia poscit
 Perspicui crystalla vitri, laticemque rubentem
 Infundit, primamque Proco libare salutem
 Gaudet, & : o ! oculis, dixit, mihi charior ipsis,
 Vive, nec ulla dies à te me separet unquam!
 (O ! ubi pacta fides, ubi sancti fœdera lecti ?)
 Jamque datura scyphum fuerat, phialamque Sto-
 polco,
 Ecce citata volat pernicibus ignea plantis,
 Et Dominam affatur trepidis ancillula dictis:
 O Domina ! Urbe tuus relegens vestigia Conjux
 Improvisus adest. Jam jam pede limina tangit!
 Vidi ego, nec fallor, neque me mea lumina fallunt.
 Hæc ubi Virgo refert, molitor ter fuste trabali
 Per-

Percussit portam, clausamque recludite, dixit,
 Expavit mulier, manifestâ exterrita você
 Conjugis, attonitæque metu tremuere ministræ:
 Ipse pavet Procus, & perdit cum voce colorem.
 Ut quondam piceâ deprensus nube viator
 Pallet, ubi sacro vicinam sulphure quercum
 Arma Jovis sternunt, cœlique ruente tumultu
 Omnia sunt murmur, terror, fragor, horror, &
 ignis:

Sic trepidare metu cuncti molitoris ab irâ
 Omnibus arrecti cœlo riguere capilli.
 Extemplo remove dapes, Bacchique lagenam
 Ingentem tenebris abscondere, tollere mappam,
 Et lances, orbesque labor fuit. Arripit ipsa
 Purpureo molitrix spumantem Nectare trullam,
 Atque ubi se tollit vulcania vertice fornax
 Amphora nunc vini, tua munera Bacche, locatur.
 Porcellum, & citharam, non jam velut ante sonoram,
 Et mappam, & gabatas celeri rapit altera dextrâ,
 Arcâ demittens veteri, rapit altera pullos,
 Atque anates secum, Dodoneasque volucres:
 Quin & retrogradi fiunt post funera cancri.
 Non fornace procul stat ligneus urceus ingens
 Balnea quo fiunt pueris, & lina lavantur;
 Ille carebat aquis; Invertit Scriba Stopolcus
 Vas grande, inque globum flexus sese abdidit illo:
 Digna domus Domino, sat digna latebra Stopolco.
 Implumes, bipedesque tuæ Plato docte magister
 Sic capiuntur aves, homines quas ecce putabas.

Junonis Custos, habuit qui lumina centum
 Nunc cupit esse Storax, serpensque Epidaurius esse
 Mille velit votis; trepidis ut vocibus aurem

Præ-

Præbeat, & timidâ videat, quid agatur in æde;
Ira, metus, formido, pavor, tremor, horror ubi-
que est.

Hæc inter molitor crebro quatit impete portam,
Jamque moræ impatiens: referate Diespiter! inquit,
Aut ego. Mox frontem rugis majoribus armat,
Flagrorumque minis conjungit fulmina linguæ.
Territa procedit conjux, ferrata reducit
Robora, plena metu, fictum digitisque soporem
Ex oculis tergit: Salve Malcolm! (gerebat
Hoc molitor nomen) quid nunc, ubi maximus æstus,
Urbe redis? serâ rediturum nocte putabam.
Intereâ parvus vicit mea lumina somnus.
Cuncta ubi per rimam, bibulas cui commodat aures,
Edidicit: Nunc hora favet, nunc ferrea candet
Massa, Storax inquit, mordaci forcipe flammis
Eripiam, cudamque mihi faber ipse faventis
Fortunæ vultum. Sortis proverbialia jactant
Vulcanum sibi quemque suæ. Mihi prandia fient,
Cœnaque, purpureumque merum. Tibi parva fla-
gellum

Conficiam mulier, tectum quæ dura negasti.
Nec te, quo latitas, sat proteget urceus ingens
Scriba Stopolce tuus; digitis nunc altera mœstus
Carmina percuties, palmasque ad sidera tendes.
Ore nites fateor, qualis dum gurgite crinem
Cœruleo lavat & cœlo maturrimus exit
Lucifer, aut qualis surgens novus æthere Titan
Extinguit stellas radijs: Nunc exue crines,
Cincinnosque tuos, larvam nunc deme Stopolce,
Dæmona jam finge, & veteri sis nigrior ollâ!
Hoc erit in votis. Brevis est mora: carmine nigro
Spi-

Spirantem ad Manes, & ad ultima Tartara mittam.
Dulcè canis digitis, qualis crinitus Appollo
Personat, Aoniæ quando fecêre choream,
Unanimesque simul ter tres cecinêre puellæ:
Non tibi tot Nymphæ, non tot tibi scriba puellæ,
Unica Malcolmi suffecit perfida conjux;
Nunc miser expecta tenero pro carmine fustes.
Hæc ubi fatus erat Malcolmo tecta petenti
Succedit, nudatque caput, blandusque renidet,
Seque seni jungit, verbisque minoribus infit:
Non expectatam vagus advena dico salutem!
Quam potes, hanc oro veniam impertire precanti,
Prona super medium jam lux processit olympum,
Sub tectis concede tuis hanc carpere noctem.
Malcolmus senior contra sic farier orsus:
Qui genus? unde domo? quas te via ducit in oras?
Maturat responsa Storax, redditque vicissim:
Urbs populosa viris, & mœnibus ardua celsis,
Salispolim appellant, fluit hîc Sal divite venâ,
Me tenuit, studijs operantem Heliconidis undæ,
Inque scholis septem mihi jam numerantur aristæ:
Nunc Baro sum Liber, tempestas dura flagrorum
Cessit, Aristotelis Logicus nunc organa pulso.
Jam modò me Natale solum, Patrijque Penates
Accipient, dulcem mihi cura revîsere matrem,
Et, si gaudet adhuc grandævâ luce parentem.
Unica tres fratres Mater, totidemque sorores
Progenuit, gemini pugnant sub Cæsare fratres,
Natu ego postremus, Phœbi sum castra secutus.
Vivit adhuc Mater, nuper mihi munera, bursam
Argenti, tunicasque novas, & pallia misit:
Sic Patribus magè semper amant sua pignora matres.

Fortè

Fortè petis nomen ? sacro dum fonte levarer,
 Quale fuit Patruo, Storacis mihi nomen adhæsit.
 Nunc his erranti, nec iter, neque semita nota est,
 Sedibus, o ! dignare tuos referare penates !
 Ingredere ! & cœnam cum conjuge divide mecum,
 Dixit ad hæc molitor : vestræ me Nomina Musæ
 Declinasse scholis olim quàm sæpè recordor ?
 Tristibus ast scamnis hærerè , & pulvere nares
 Atque solæcismis miseras cruciare papyros
 Displicuit tandem. Bellum cum gente feroci
 Turcigenûm, & prædas victor tunc Cæsar agebat.
 Omnia Pannoniæ sonuerunt oppida plausu.
 Mox mihi cum ferro ferulas mutare crepaces
 Proque levi pennâ fortem vibrare bipennem
 Ardor erat. Præceps ruit in sua damna juvenus.
 Tertia me rigidis æstas toleravit in armis :
 Sed Mahometigenæ post tertia prælia fracti
 Cæsare pacato , pacem oravêre Viennæ.
 Saucius, & squallens, lacer undique, & indigus æris
 Excessi castris : Multi spolia ampla tulerunt,
 Argentumque ingens, sed me Fortuna fefellit.
 Fata domi genitor subiit, soletur ab alto
 Omnipotens functum ! ille molam hanc, tectum-
 que reliquit,
 Horreaque, & lætis flaventia messibus arva,
 Æs quoque non magnum. Plenis adoleverat annis
 Non procul hinc virgo, quæ sit magè garrula, nul-
 lam,
 (Jupiter est testis !) latè vicinia novit.
 Compta tamen, genitore simul locuplete creata :
 Hanc ego consortem thalami mihi fœdere junxi.
 Garrulitas illi, studiumque immane loquendi
 Nomi-

Nomina Rhetoricæ imposuit, vicinia tota
 Rhetoricam appellat: Titulo sibi scemina plaudit.
 Illa mihiq;e, tibiq;e Storax gratissime mensam
 Mandato, jussuq;e meo festina parabit.
 Interea secti placeat tibi lamina casel,
 Has quoque frange nûces, Cererem neq;e sperne
 nigrantem.

Malcolmi post dicta, Storax sic ora resolvit:
 Quàm mihi jam vultu ridet Fortuna sereno!
 Et Zephyri spirant ex omni parte beati.
 Haud opus est Malcolme, foco supponere ligna,
 Rhetoricamque nigrâ niveam lassare culinâ:
 Ars mihi, quam nescis, epulas cœnasque parandî
 Rarior est: Verbis tantum mihi prandia fiunt
 Lautâ satis, spumat ruber ad mea dicta Lyæus.
 Experiar. Nondum pede diffluet hora fugaci,
 Atque hanc, si fallo, feriat me Jupiter igni!
 Verbis facta meis onerabunt fercula mensam.
 Si dolus est dictis, rapiat Proserpina vivum!
 Ad Storacis vocês Malcolmus saxeus hæret,
 Rhetoricamque vocat: nostris en sedibus Hospes
 Appulit o Consors! Res plena stupore, nec ullis
 Cognita temporibus! nudis qui lauta parare
 Prandia, purpureumque merum scit fundere verbis.
 Ars nova, prodigium insolitum, mirumque relatû!
 Territa conticuit Malcolmi garrula Conjux
 Obrigitque metu, si viderit omnia præsens,
 Iratoque seni referat Parnassius Heros?
 Jam non flexanimo pollens sermone vocari
 Rhetorica, & Marci Ciceronis filia gaudet:
 Sed stupet, & subitus metus ora disertâ repressit.
 Plurima discruciat latitantis cura Stopolci,

Suspicioque animum nunc hæc, nunc altera mordet.
 Ipse cado latitans inverso Scriba Stopolcus
 Dicta perhorrescit Storacis, gelidusque cucurrit
 Ima per ossa tremor, nullos dare corpore motus
 Audet, & exiguam vix ore reciprocatur auram.
 Ah! ubi sum? crudelis amor! crudelia fata!
 Quam cæcus me carcer habet? lachrymante Sto-
 polcus

Lumine commemorat secum, nunc omnia discet
 Malcolmus, me fuste procum petet ille trabali,
 Atque Storax fido sociabit fœdere dextram.
 O scelerate Storax rabidis lacerande molossis!
 Has styge postremâ quis te deduxit ad oras,
 Heu! quàm turpè meos furtivos proditis amores?
 Fama volabit enim, quis enim præscinderet alas,
 Dum volat illa semel? crimen vicinia discet
 Tota meum: Et tandem vitâ mihi charior ipsâ
 Rhetorica, o tecum quid nunc moestissima fiet?
 O modò fugissem, carcer neque ligneus iste
 Turpibus his tenebris, & nocte reconderet atrâ!
 Sic dolet & queritur tacitus sub vase Stopolcus.
 Rebus in ambiguis rea mens est pessimus augur:
 Omnia tuta timet. Sed quid non fœmina possit
 Infidiosa dolis? vultum improvisa serenat,
 Blanditurque seni. Metus, ira, audacia, amorque
 Et lachrymæ, & risus sacco clauduntur eodem.
 O mala disparium concors discordia rerum!
 Hospitis ingenium miratur, & artis acumen,
 Laudibus hinc Storacem fictis super æthera tollit,
 Mox instat lateri Malcolmî innixa sedentis,
 Ederet exemplum & specimen quam nosceret artis
 Promissæ, & verbis convivia inempta pararet.

Suspi-

Suspicionem virum sic callida nupta levavit.
 Triste supercilium pueris, nuribusque timendum
 Induit extemplo, toto mutatque colorem
 Ore Storax, motisque parùm luctantia trudit
 Verba obscura labris, quæ vix intelligat ipse.
 Haud aliter vidi nocturnas carmina sagas
 Pangere dum properant volitare per æquora cœli.
 Pectora percutiens cessa charissime, cessa!
 Dixit Malcolmus: contrà, quæ maximus olim
 Scaliger in latium vertit, doctissima secum
 Graja Storax tacitâ rimatur carmina mente;
 Hauserat illa scholis quondam: Babylonica metra,
 Chaldeasque notas, magico ceu promat ab ore.
 Exin: quid Malcolme petis? gallumne spadonem
 (Ede, nihilque time!) ferrata cuspide fixum?
 Vis? volo, Malcolmus trepidâ formidine dixit.
 Post hæc dicta Storax submurmurat, atque ita fatur:

Siloni caperones!

Hanc veterem referate arcam, Spado gallus in illâ
 Delitet, hunc primum mensis apponite nostris!
 Mandata expediunt famulæ, gallumque spadonem
 (Quem prius abscondit Malcolmi garrula Consors)
 Inveniunt arcâ. Vis est in carmine tanta
 Mi Malcolme meo. Statuam tibi fercula plura.
 Forte anates viridi quæ jam modo gurgite nabant
 Nunc deplumatæ, & lenta fartagine frixæ
 Chare tibi sapiunt Malcolme? ediffere tantùm.

Vibrissa speromenti!

Hic ubi perfosso sunt parva armaria muro,
 Quarite: Fluctivagæ septem latuere volucres.
 G 2 Nescio

Nescio quis teneris sapor est & gratia pullis ,
 Quos nuper conjux cristati foeta mariti
 Exclussit nido. Pullos vis esse recentes?

Mentico barbicola!

Hic ubi fornacem murus sustentat , operta
 Scamna vides , remove , villosaque gausapa tolle ,
 Pullos invenies septem , totidemque columbas ,
 Omnia cocta , tuis volui quia parcere lignis.

Quàm sapit in succo porcellus tostus ad ignem
 Dum calet , & pellem gestat quasi glutine tinctam ?
 (Omnia dissimulat molitoris perfida Consors)
 Talis erit citharæ laudari carmine dignus.
 Quid sentis Malcolmme ? Lyram tua cista recondit ,
 Cui tener auscultat porcellus tostus ad ignem.
 Hanc aperi cistam , coramque fatebere mecum
 Quæ dixi. Prius ore tamen sacra carmina promam.

Extenebro patina!

Cernis ? Porcus adest. Patina quàm suavè recum-
 bit ,

Ceu viridi carpat molles in gramine somnos ?
 Sopito vicina jacet lyra , causa soporis
 Illa fuit , grato cum murmure clausit ocellos
 Mollè jacentis apri : Vatem sic orphea dicunt
 Immites cicurâsse feras dulcedine plectri.
 Hæc ubi monstra videt , totus stetit ore gelato
 Malcolmus , si fortè Storax cum Dæmone nigrum
 Percussit fœdus ? trepidat contingere lancem ,
 Attrectare manu tenerum neque sustinet aprum.
 Ast illum ex cistâ Malcolmmi nupta levavit ,
 Et tacitæ secum quæsta est bene conscia fraudis :

Hæc

Hæc & plura Tibi, mi Scriba Stopolce, parabam,
Nunc capit illa Storax, rapiant quem Tartara vi-
vum!

At celer ex cista citharam mox ipse sonoram
Arripuit, digitisque Storax resonabile carmen
Increpuit, citharæ cavus aëre venter eburnus
Undulat & decies replicata rebombilat echo.
Sed breve carmen erat: Neque nunc est hora ca-
nendi

Nostra Storax, inquit, frigescere fercula possent.
Tum rursùm ad veteres gnavus convertitur artes:

Obsuffarcinamicti!

Non procul à portâ suspensus prominet asser,
Quo noctu audaces nequeunt ascendere mures:
Quærite, siccatus fumo de carne suilla
Westphalicus peraso, & farcimina longa quiescunt.

Plani lucernituentes!

Angulus obscurus pueris ubi vertere cunas
Velato rugosa die solet Antlia nutrix
Est ibi; lactucas oleo reperire natantes
Nec non asparagos manibus prensare licebit.

Noctilatentivori!

Vos quoque retrogradi stagni de littore cancri,
Jam modo purpureo post funera sanguine picti
Ferte gradum retrò. Clausâ nunc nempè jacetis
Obscuri cistâ. Resera Malcolme, minaces
Invenies grandi chelarum forcipe cancos.

Noctidolostudii!

Vina caput mensæ: vanum convivia nomen,
 Si non lætitiæ Bacchus dator adsit, & author.
 Vis madeant nobis generoso guttura Baccho?
 Ecce ubi se tollit Vulcania vertice fornax,
 Ascende, & trullam cape. Nunc pia carmina dicam:

Pulligremo plagii!

Iussa facit molitor, plenam vinoque lagenam
 Dat Storaci, oh! quantus mihi serpit in ossibus hor-
 ror!

Egelidoque rigent, dicens, terrore capilli!
 Vina Storax hilaris vasa in crystallina fundit
 Proficiatque tibi Malcolmme! hæc fatus inempto
 Se recreat potu, dictisque hæc insuper addit:
 Quin, quod mireris, Stygiâ quoque sede citabo
 Formosi specie juvenis tibi Dæmona vivum,
 Pallidior buxo vix nœn in marmora versus
 Hic Malcolmus erat, nutat, tremit, æstuat, alget.
 Nil metue: Hic grandis, quem conspicias urceus,
 inquit

Post hæc dicta Storax, pulchro, nitidisque capillis
 Quis credat? Phlegetontæo dat tecta colubro.
 Vase sub hoc latitat violentus, callidus, ater,
 Pervigil ille Draco, referens simulacra venusti,
 Et picti, quales aulis nascuntur, ephēbi.
 (Quis tibi nunc sensus latitans sub vase Stopolce?)
 Ergo ades o miseræ deceptor subdolus Evæ?
 Sic grandi sua dicta Storax nunc detonat ore;
 Infigitque cado plagam, pugnumque sonantem:
 Ergo ades umbrarum Pater, & graveolentis Averni
 Immi-

Immitis Rector, Stygiæ qui jura paludi
 Inventor scelerum dictas, cui mille nocendi
 Sunt artes, stipant quem mille immunda malorum
 Agmina spirituum, cui semper tristia verba,
 Iraque, insidiæque, & noxia crimina cordi?
 Ergo ades! hîc iterum resonanti lignea tundit
 Verbere vasa Storax, mandatque aperire fenestras,
 Et valvas omnes, clausæque repagula portæ,
 Det celer ut sua terga, nihilque moretur euntem.
 Diriguère oculi Malcolmo, pallor & hausit
 Ora sepulchralis, scopuloque simillimus hæsit.
 Jam pete lucifugos Erebi mala Bestia fratres,
 Sub Styga te præceps, & ad ultima Tartara mitte.
 Nunc mea præmissis jungam sacra carmina diris:

Sutelo captiotrica!

Rumiger aucupida!

Nugicanoricrepe!

Hæc ubi detonuit, clausum quo scriba jacebat
 Invertit vas grande Storax: citus aufuge, dixit
 Atque nocere cave! se fulminis ocyor alis,
 Utque sagitta celerrima missa per ætheris auras
 Eripit, atque oculis vanescit scriba Stopolcus.

Omnipotens, metuende Pater! qui fulmina tor-
 ques,

Dixit ad hæc molitor, manifestum Dæmona vidi!
 Quàm similem scribæ? vicina hac arce Stopolcus,
 Si nescis mi chare Storax florente juventâ
 Vivit, & hunc arcis scribam vicinia nescit,
 Heu mihi! quàm similis, vix ut dignoscere possis,
 Huic scribæ Dæmon fuerat, quem lumine vidi,
 Sic oculos, sic ille manus, sic ora gerebat.

Cura fuit nobis speciem tibi Dæmonis atri,
 Dixit ad ista Storax, Malcolme ostendere larvâ
 Humanâ tecti, nec formidare nigrantem
 Et cornu, & caudâ deformen, ignesque vomentem.
 Sermonem vobis bene texere debeo longum,
 Omnia si memorare velim, & perstringere verbis.
 At quando incipiunt frigescere fercula nostra,
 Et jam jam cœlo surgunt vigilantia noctis
 Lumina, nunc sapiat mea cœnula, cœnula verbis
 Facta meis. Læti jam vivite! Plena Lyæo
 Amphora nos recreet Malcolme, hanc ducere no-
 ctem

Nobiscum Confors tua, nec Malcolme negabis,
 Rhetorica insomnem debet. Cras cætera dicam.
*Finis Comædiæ, & S. Stanislai verba ad Regem
 Boleslaum, ut Hungariam deferat.*

HÆc ubi differuit, mensæ Parnassius Heros
 Accumbit, primasque jocus, salibusque tenebras
 Exigit: Ast molitor mirari te satis, inquit,
 Haud possum, mi chare Storax, quo munere cœli
 Ædibus advectus nostris tot fercula tecum
 Attuleris, dapibusque dapes, & lancibus unctæ
 Se cumulent lances. Si Palladis ista parantur
 Artibus, haud dubitem fessâ tardante senectâ
 Tyro novus veterem ferulæ submittere dextram,
 Ast puto tam vultu non omnes Musa benigno.
 Aspicit, ut solis discant producere verbis
 Prandia, purpureumque cadis effundere Bacchum.
 Haud tibi credo fuit vulgaris in arte Magister,
 Communesque libri, Phœbus te vexit ad astra
 Altius, & sapuisse dedit. Tu celsior ibas,
 Quàm sint fera tui longævi vota Parentis,

Spem

Spem quoque tu Matris superas. Quæ gaudia car-
pent,

Cùm te conspicient verborum munere lautas
Posse parare dapes? Quid, si quoque Dæmona cer-
nent?

(Horreo, & aspecto surgunt mihi Dæmone crines)
O raris ars tanta quidem explorata magistris!

Ista senex. Multo consors tacet ora rubore
Jam pridem perfusa; procul, procul esse scelestum
Vult Storacem; & contrà subitum tamen hospitis
illi

Ingenium placet, atque dolus. Sic fœmina fraudes
Semper amat, mediâque in risum frangitur irâ.

Hæc ubi conferto spectacula læta theatro
Purpureos recreant Reges, Procerumque coronam:
Malcolmus citheram Storaci porrexit, & isthoc
Ut bene apud memores veteris stet gratia facti,
Dixit munus habe. Hanc citheram, quis nescio,
nostrâ

Demersit cistâ, quâ tu prior ipse canebas:
Hanc cape nosque tui memores scito omne per
ævum.

Post scenam his dictis Molitorque, Storax regressi.
Et jam prospexit celerem comoedia finem:
Ultima progreditur, lætis primordia Mimis
Quæ dederat, lauri folijs incincta virago;
Et quam principio jussit salvere coronam
Æricrepos inter sonitus, fremitusque tubarum,
Ore valere jubet. Surgunt Proceresque Ducesque,
Linguuntque ingentis proscenia picta theatri.
Abripuit geminos inter funalia Reges
Rheda nives lambens, mox altera, & altera primam

Insequitur , duplicem rhedarum linea versum
 Circinat , & strepitu nolarum tinnit olympus.
 Humida nox epulis iterum , dapidusque sacatur :
 Atque ubi jam Reges riguæ dant membra quieti ,
 Saltibus invigilat Corybantûm regia pubes :
 Innovat ipse choros prior instauratque Miesco.
 Jam Samios gyraut orbes , priscumque rotundant
 Corduca , Phæacum jam lubrica corpora flexu
 Exercent , volucrisque rotant se vortice torni :
 Quas fugere petunt iterum , repetuntque puellas :
 Atque fugâ in mediâ crepidâ resonante caprizant.
 Viderat hesternas surgens aurora choreas.
 Sic hyemem ignavam , & lentæ fastidia brumæ
 Decipimus , melior redeat dum circulus anni.

Fessa Boleslaus dederat quoque lumina somno :
 Ecce soporato nigræ ad connubia noctis
 Sacra Stanislai thalamo coram adstitit umbra :
 Nubila frons , & læta parùm : non aurea velat
 Mitra caput , lævam lituus neque gemmeus implet ;
 Sed ferrum crudele manu premit , impia collo
 Vulnera quod dederat , cædis monumenta nefandæ.
 Tetrica talis adest , Regemque affatur imago :
 Ergò Boleslaum recreant spectacula Circi ?
 Sic scelerum securus agit quasi dormiat æther ?
 Herculeos inter calices , crateras & inter
 Abluit ille scelus ? nihil ira minantis olympi ,
 Tartareique nihil , nisi fabula vana camini ?
 Ergò gravem , saturumque epulis , plumisq; sepultum
 Cras alij excipient Mimi , rhedæque volucres ?
 Flectitur & citharis , & fit placabile cœlum.
 Heu fuge , si quis adhuc superat tibi Numinis horror
 Et metus ! heu ferient , ferient te fulmina fontem !

Quid

Quid iusto Procerum caput eripuisse furori
 Hoc juvat , in pœnas si poscunt astra nocentem ?
 Illa movenda tibi , faveant si fortè gementi ,
 Desuper & scelerum noxas , irasque remittant.
 I celer , hæc summa est , Regnoque incognitus
 effer

Furtivum sine teste pedem. Fors mœnia Romæ
 Portus erunt , & meta fugæ : fors angulus alter
 Mutantem exilia , & patrio procul orbe vagantem
 Excipiet. Romæ te primùm ad mœnia defer :
 Numina si jubeant contrà , mediaque morari
 Te voluère viâ , pare , & mandata capeffe.
 Quidquid erit , patere imperium , neque corrige
 cœlum.

Ductor ego , atque comes. Subjecit sine loquendi
 Mollia , spemque ratam veniæ : dumque insuper
 ortis

Perfusus lacrymis Regem , gemitusque cientem
 Conspicit Antistes , ceu gnatum amplexus , & ulnas
 Fortiter innectens , flenti quoque basia figens :
 Audi me Fili , tandem audi recta monentem !
 Posce tuis veniam factis , cœloque remitte
 Cætera , & hanc exul , si qua est super , exige vi-
 tam.

Dixit , & in vacuas cum somno vanuit auras.

Incipit , intereà obscurum lucescere cœlum ,
 Atque in cœruleum præceps ruere Oceanum nox :
 Membra Boleslaus thalamo levat , hæret imago
 Præfulis , & vultum , & gestus , & verba loquen-
 tis

Percipit : ex speculis veluti simulacra resultant ,
 Ac vocis veluti impactæ responsat imago

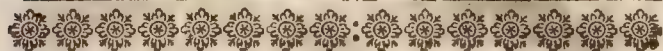
Rupe

Rupe cava , & functi ex scopulo redit umbra sonoris:

Talis adest Præsul , laterique hædere loquique
Verbaque , quæ prompsit, verbis firmare videtur :
Quo se cunque dolens Rex vertat , adesse , minari
Cernitur , interdumque aspergere blanda severis ,
Solarique ægrum : Maturus ut exeat aulâ,
Mox iterùm hortari , precibus neque Regis amici
Cedere , nec gnati lacrymis velit ; atque monentis
Audiat imperium cœli , & quæ iussa , faceffat.

DE
BOLESLAO II.
 REGE POLONIÆ
 LIBER V.

ARGUMENTUM.

*Fugiens ex Hungaria Boleslaus desertur
 ad Monasterium Ossiacense, ubi pœnitens pedem fi-
 git. Miesco filius desperato Patris reditu, ac Regni
 spe depositâ Astronomiæ privatus vacat. Coperni-
 cus Præceptor Sphæram armillarem, & mixta quæ-
 dam imperfecta Aristotelis interpretatur in favo-
 rem Miesconis.*

HIs Rex accensus monitis, jam certus abire
 Maturumque efferre pedem, quæ corde late-
 bat,

Occultat verbis, simulatque alia omnia prudens
 Absconditque fugam. Tum verba novissima fatur
 Et gnatum alloquitur, neque verba novissima gnatus
 Ista putat, motus aut pectore concipit ullos.

Gnate, ego præsignis nuper vestigia cervi
 Prendi vicinis in saltibus; hic ubi torrens
 Exesâ se rupe rotat, dum nubifer Auster
 Obscuro immaduit cœlo. Montem ille reliquit,
 Præcipitique fugâ, juvenum clamoribus actus,
 Transmisit campos: stabulum nunc figit in imâ

Val-

Valle, cavernoso tutus lare, tutus & umbrâ.
 Vidi ego signa pedum, neque me vestigia fallunt.
 Cras ubi puniceis Aurora regressa rosetis
 Nocturnum terget pubenti ex gramine rorem,
 Matutinus ego, solusque (hæc gloria dextram
 Sola manet nostram) virides tentabo recessus:
 Sed neque solus ero, famuli mihi Pamphagus, acer
 Naribus, & Corylax: maneant clamorosa, latrentque
 Cætera turbâ domi. Quamquam quid blandior istâ
 Voce mihi, maneantque domi, latrentque molossi
 Dico, quasi patrijs pridem de finibus acto
 Sit sua certa domus? Suspirans ista gemensque
 Dixit, & adjecit: Quoties confecta dolore
 Atque hebetata malis me mens malè conscia mordet,
 Et redeunt curæ, miseri solatia casûs
 Venatu capio, silva est medicina dolorum,
 Silva levat mentem, functamque resuscitat umbris.
 Ista sepulchrali jam pridem frigore membra
 Gnate soluta forent, funusque, cinisque jacerem
 Exanimis, si non studijs vigilare Dianæ,
 Poscere nec canibus nemus, & juga celsa liceret,
 Hanc tibi, quæ superat, venatrix Delia vitam
 Debeo, fata mea in ventos tua cornua difflant.
 Diffarentque utinam semper! neque mentis acerbæ
 Triste rediret onus, dum cantant æra recessû!
 His dictis iterum tristis suspirat, & addit:
 Sit miseras aliquid venatu abspergere curas
 Solarique animum: sed non est pectoris ista
 Constans, atque tenax requies. Medicina dolorum,
 Si fatear, neque me pudor avocet, unica Roma est!
 Omnibus hæc potior silvis, mihi crede Miesco.
 Hic veniam scelerum Sacrorum ab Rege reposcam.

Ibis gnate comes : tenebris nox apta favebit.
At scelus infandum mediâ qui luce peregi
Cur iter abscondo tenebris? quid crimina cædis
Publica me doluisse palam vetat, atque fateri?
Hæc ubi differuit, suspirat, & insuper addit:
Quidquid erit tandem, dum tempus, & hora fa-
vebunt,

Roma adeunda mihi est. Forsan comes ire Miesco
Chare potes: solum me forsan Roma videbit
Te sine; quid plangis? placeat tibi gnate morari
Dum redeo, agnatæ tectis Regalibus aulæ.

Plura locuturo tristes per lumina guttæ
Erumpunt, pectusque dolens Natura paternum
Pulsat, & effuso gnatus quoque vocibus istis
Immaduit fletu, ac gemitum dedit ore Miesco.
Ultima verba metu exanimant, sternuntque paren-
tem.

Ast Pater, ut dubiæ lux experrecta diei est,
Solus adit silvam: fidi comitantur euntem
Pamphagus, & Corylax: fugientis tota supellex;
Arcus cum pharetra, certæque in lucra sagittæ.
Nec non & tacitis quædam perarata papyris
Soli nota sibi, & nulli lustrata, nec unquam
Vulgata in populum: peregrinâ luce pyropus
His super accedit, qui Regia robore firmat
Edicta, & pacem obsignat, bellicque tumultum.
Addidit & nummos auri, saccumque nigrantem,
Quali humeros cingunt, qui poscunt mœnia Romæ,
Ista Boleslai profugi fuit arcta supellex.

Et vix contigerat viridis proscenia silvæ
Eximit extemplo chlamidem, tegmenque superbi
Verticis, & solvit zonam, gladijque micantis

Ex

Ex ramo suspendit ebur. Defendere vestes
 Pamphagus, & Corylax jussi, ad carecta ligantur.
 Ipse autem positis saccum Rex induit armis:
 Pera humeris pendet, nodosaque pertica dextram
 Implet, & obscurâ conchilia veste relucet.
 His ita compositis iter arripit, atque profunda
 Silvarum secretus adit: tum ex æthere poscens
 Actorum veniam procumbit corpore toto,
 Porrectusque jacens ita anhelò corde precatur:
 Rector Cœlicolûm metuende! arma æthere dextrâ
 Qui fera terribili jacularis, & impete terras
 Succutis, infernique moves nigra stagna profundî:
 Da veniam, & tecum (metus heu! mea congelat
 ossa!)

Da mihi pauca loqui. Tu, qui scelerata retundis
 Consilia, oppressosque levas, dextraque potenti
 Erigis, & premis audaces, folioque superbos
 Dejicis: exemplo placuit, tibi maxime Rector,
 Hoc firmare meo: Fateor tua Numina læsi,
 Fas omne abrui, neque me jam dignor honore
 Aurea quæ vigilant cœli arcubus astra tueri,
 Aut meminisse tui. Si spes opis ulla superstes,
 Heu! dubito, trepidoque metu, & sudoribus angor!
 Si venia in cœlo est super ulla, hanc mitte roganti,
 Atque iras Pater, ac odia, & tua tela repone!
 Jussidis poterant quondam tua Numina flecti
 Vocibus, & lachrymis, qui cædi turpia fando
 Furta thori adjunxit: sunt nostra simillima prisco
 Crimina Davidi; quid si tua me quoque Regem
 Tutetur venia, atque favor comitetur ab alto?
 Non minor est hodiè, ac fuerit tua dextera quon-
 dam.

En quondam hoc spolio pro te diademate, sceptrum
 Projicio, & patriis procul erro finibus exul:
 Si modo, quam merui, tua sit mansuetior ira,
 Ærumnisque meis olim moveâre rogatus!
 Parce DEUS miserate reum, & mea crimina dele!
 Ista gemens consurgit humo, gressumque capeffit.
 Necquicquàm expectant Corylax, & Pamphagus
 acer:

Atque ubi desperant Dominum, sua dente resolvunt
 Vincula, & ad portas (rabies stimulat edendi)
 Præcipitem celerant gressum, sociosque revisunt.
 Interea sine teste fugam Rex urget anhelus,
 Linguaque ne prodat fugientem, hærare palato
 Verba sibi simulat, neque fundit ab ore loquelas.
 Altera se reparant Titanidis ora Dianæ
 Ex quo carpit iter, Romam tentatque repôstam.

Monasterium Ossiacense in Carinthiâ.

ET jam Pannoniam post terga reliquerat exul,
 Styriacoque solo profugus consedit, & inde
 Se quoque proripuit: requies & meta laborum
 Exhaustæque viæ fit nostra Carinthia tandem
 Hortatu Superûm. Romanis paruit olim
 Hæc Regio: Sallæ sic rudera prisca loquuntur,
 Magnæ urbis, cujus nunc undat arista ruinis.
 Hic cryptæ ingentes, & saxea signa Deorum,
 Atque frequens nummus sub Cæsare cusus Iulo.
 Sæpe Jovem impresso discindit pastor aratro:
 Sæpe dolent cineres, urnæque à vomere fractæ
 Effosæque gemunt animæ, lucemque perhorrent.
 Absorptam fremitu terræ, vivamque sepultam
 Fama refert urbem: Sunt, bella furentia muris

H

Qui

Qui finem statuisse, velint. Antiqua premit nox
 Omnia, & obscura latet in rubigine verum.
 Post ubi Romanum luxu populante ruebat
 Imperium, ex patriâ posthac tellure Carinthe
 Rectoresque, Ducesque legunt, moremque sa-
 crandi

Principis antiquo servant per sæcula ritu.
 Scilicet agrestis cento, & pastoria pellis
 Cingit membra Ducis, quo cultu mœnibus urbis
 Egressum, Procerum globus, undantisque corona
 Incingit populi. Vasto candentia campo
 Saxa thronum effingunt, nostrumque videntur in
 ævum:

Hunc prior inscendit villæ de plebe colonus
 Affaturque Ducem: Tun' jura antiqua tueri,
 Et forti patriæ fines defendere dextra?
 Præmia virtuti, meritis cumulare favores,
 Et mulctare reos? Princeps his vertice pronus
 Annuit. At pastor: ne fors tibi mente remissa
 Excidat o! Princeps, veniantque obliviam tanti
 Muneris, hanc alapam cape, dicit, & ora Regentis
 Pervolat audaci dextrâ. Post ista Tribunal
 Deserit, atque Ducem lapidosam in sede reponit.
 Tum novus his actis spoliatur paupere cultu,
 Ostroque ardenti Princeps amicitur, & auro,
 Atque ducale capit colaphi pro verberare sceptrum.
 Gratantur Proceres, redeuntque ad mœnia læti
 Cum Duce: fit plausus populi, cœlumque remugit.

Ex nunc Austriaci terras rexere Carinthe
 Archiduces, Divum genus: Hos Maltaſchia bello
 Pellere nisa fuit, defuncti jure Parentis,
 Unica cujus erat soboles, patrimonia ferro,

Et

Et flammâ mulier quasi clam sibi rapta reposcens.
 Ipsa puellari lateri circumdedit ensẽm,
 Et caput abscondit galeâ malè fortis Amazon,
 Oreque terribilis diducto, abrupta Tirolis
 Per juga Bellonam Carnorum duxit in oras.
 Milite jamque suo plures invaserat arces,
 Oppidaque incendit Bellatrix mascula flammis.
 Unica femineos arx Ostervvizia fastus
 Contudit, hæc nullis erat expugnabilis armis.
 Ergo famis duræ rupem obsidione coronat,
 Sic rata cessuram: sed cedere nescia rupes
 Arte famem eludit. Taurus mactandus in escam
 Unicus obsessis superest: stridente securi
 Nunc feriunt, sternuntque solo; tum corpora tauri
 Subjiciunt cultris, spolitantque cadavera pelle,
 Et ferubus figunt costas, solatia ventris
 Ultima, mox pellem consutam messibus implent
 Triticeis: Arcis de vertice missa per auras
 Præda volat; referant hostes Cerealia dona,
 Tergaque cruda vident. Frustrâ tentavimus Arcem,
 Nec premit obsessor, dixit Maltaſchia, cives
 Dira fames: Cedamus abhinc, fors tempore cedit
 Arx alio, clavesque mihi, portasque recludet.
 His repetit dictis mulier decepta Tirolim.
 Exuvix tauri memori servantur in arce,
 Vidi ego quæ memoro. Sed nunc ad cœpta fe-
 ramur.

Montibus ex altis istâ regione frequentes
 Rivorum vitreæ serpunt per prata querelæ:
 Post ubi nulla patet fuga, lubrica stagnat aquarum
 Congeries, placidi simulatque silentia ponti.
 Tres habet insignes piscosi gurgitis undâ

Terra Carintha lacus : medium tenet , atque na-
tantum

Ditior est spolijs , veteris qui mœnia radit
Ossiaci , Turresque sacras. Prædantibus hamis
Agmina squammigeræ ducuntur millia gentis.
Sic adeo medium semper tenuisse beatum est.
Nec sapiunt fatui tot jam post sæcula pisces,
Decepti ut toties caveant sibi , retia , nassas,
Piscantumque dolos fugiant , fundoque morentur :
Sed sua damna petunt avidi , pereuntque volentes.
Argento lucent similes hoc gurgite truttæ
Guttis distinctæ croceis : non æquore prædam
Invenias magno , quæ sit mage grata palato
Esca tuo , vicina licet sint munera ponti
Adriaci , non murænas , non ostrea cures,
Et capite à grandi qui ducunt nomina , cancos.
Sunt , & erunt nostræ Regum bellaria truttæ.
Hæc ergo Ossiaci Neptunia Regna virescunt ,
Æquoris effigies parvi. Quis struxerit ædes
Religione Patrum præcæ , quis templa dicarit ,
Musa refer paucis. Jam sæcula dena volutant
Se Mundo , & super hæc Titan trigessimus annum
Circinat in menses , quo nostrum exordia sumpsit
Ossiacum : nomen claustro dedit Ozzius Heros
Flammanti insignis galeâ , & radiantibus armis.
Finitimo ille Arcem Tyffenam in monte tenebat ,
Statque aliquid , nec adhuc consumpsit rudera tem-
pus

Omnia , murorum vestigia præca supersunt.
Ozzius hic fidei , ac sinceri luminis expers
Impia thuricremis placavit Numina flammis ;
At gnatum , ut celebres Europæ cerneret urbes

Romæ-

Romæque antiquæ fastum, dimisit ab arce.
 Egredius patriâ juvenis, peregrinaque lustrans
 Littora Christiadam divino fonte lavatur.
 Fœdera conjugij spernit, votoque pudorem
 Alligat æternum: viduata Aquileia mitram
 Imponit juveni, sponsique procatur amores.
 Exemplo gnati gemini quoque sacra parentes
 Christiadam amplexi cultum posuere Deorum.
 Cumque Jovi, & Marti fumarent thura Carinthe,
 Marmoreos colerentque Deos, hæc primitus arce
 Illuxit cœleste jubar, Christusque refulsit.
 Exin Aniciadis Benedicti diva propago
 In sedes adlecta novas, caligine Ditis
 Funditus abstersâ cœlesti flumine lustrat,
 Expiat & Patriam, nocturnaque signa Deorum
 Æquat humo, Christoque facit nova surgere Tem-
 pla

Ozzius ipse memor tibi casta Puerpera Virgo
 Claustra dicat, sobolemque sacram sibi prolis ad-
 optat

Nomine: quoniam ædes nobis quas struxerat olim,
 Mortuus ipse colit, plus & quàm mille per annos
 In templi medio gelido sub marmore somnos
 Cum consorte capit. Sunt hæc cunabula prisca
 Offiaci. Regem nunc excipe Musa Polonum.

*Boleslaus ex adversâ ripâ stagni navigat ad
 Monasterium Offiacense.*

Mons dexter trans stagna lacus alit ubere gleba
 Mille greges, calidos, quia vultum flectit ad Au-
 stros:

At qui læva tenet, soli conversus iniquo,

H 3

Ille

Ille minus colitur, tenebroſæ in littora ſilvæ
 Undique dependent, & præmaturus obit ſol.
 Hac ergo ex ripâ ſancti antiquiſſima Clauſtri
 Septa, pijque Lares per ſæcula dena coluntur.
 Nulla viatores huc regia ſemita ducit:
 Tempora ſi brumæ, glacialibus aſpera Coris
 Excipias, tunc plauſtra gemunt in marmore duro
 Et pictæ volitant ſtupefacta per æquora rhedæ.
 Mox ubi ſol rigidâ Neptunum compede ſolvit
 Hybernum ceſſitque gelu, tunc altera rurſum
 Semita trans ſtagnum teritur. Via certa ſalutis
 Iſta Boleslao fuerat, dum limina Romæ
 Mente agitat ſecum. Regno, patriaque carentem
 Hæc fortunatas via regia duxit ad oras.
 Maſte Boleslæ! ignotis his ſedibus hære:
 Surge animis, jam portus adeſt, & meta ſalutis,
 Errantem jam fige pedem, ſint mœnia Clauſtri
 Altera Roma tibi, ſint littus & ara ſalutis.
 Regia vera via eſt, quæ Reges ducit ad aſtra.
 Et jam poſt montes ſol lumina clauſit, anhelas
 Extinxitque rotas, parvi trans marmora ponti.
 Tempſa Boleslaus videt, ac ſibi corda peruri
 Igne ſacro ſentit: quantum creſcentibus umbris
 Deſicit ipſa dies, tantum mage cura videndi
 Oſſiaci exacuit Regem. Lux omnis Olympi
 Eripitur tandem ex oculis, & ſidera lucent.
 Lumine proſequitur tamen & rimatur, in umbris
 Seque videre putat, quod amat. Per littora currit
 Si remo quis clauſtra petat jam nocte profundâ?
 Nemo petit clauſtrum. Vicina mapalia nautæ
 Stramine tecta ſubit, neque fundit ab ore loquelas,
 Nutibus aſt loquitur tantum, digitisque perorat.
Villica

Villica fors parvis vigilans absente marito
 Pulmentum coxit Cereali ex munere natis,
 Lacte cibum niveo, cocto spargensque butyro.
 Est Cereris genus hac patriâ, quod ritè secundam
 Dicere tu possis Cererem; nam messe peractâ
 Mox iterùm curvo tauri junguntur aratro,
 Arvaeque sulcantur: sulcato spargitur arvo
 Altera læta Ceres, quæ nullas tollit aristas,
 Sed gracilis quasi repit humi, tamen undique ramos
 Explicat exiles, roseoque cacumine floret.
 Parvula tu virgulta putes nascentia vulgò.
 Tempore sed lapso, coeli, solisque favore
 (Autumni imprimis si non nocuere pruinæ)
 Induitur grano, & Cerealia liba ministrat
 Ista seges, saxoque molæ contrita strepentis
 Pinfitur in panem, fiuntque hoc polline pultes
 Agrestùmque dapes variæ: Sartagine tostam
 Nam Cererem excipiunt, cocto sparguntque butyro
 Affunduntque nives lactis. Sit rustica quamvis
 Ista dapum species, sapuit tamen, atque subindè
 Gaudet se stomacho quoque nobiliore locari.
 Tanta soli patrij, & biferæ clementia glebæ est.
 Villica ut ante fores jam pridem ad scamna sedentem
 Observat Regem, blandis mox provocat illum
 Nutibus: Accede, & nobiscum divide cœnam
 Quisquis es, hoc etiam sub noctem in stramine dormi,
 Quando ita poscis, ait, tum sese ad pignora vertit:
 Discite pauperibus cœnâ succurrere gnati,
 Atque Lare. Hoc mater, pater hoc me sæpe mo-
 nebant,
 Ludebam cùm parva domi. Gratissimus æther
 Omnia forte duplâ, & geminato cœnore reddit.

Sit nobis angusta domus, sit curta supellex,
 Ostia dum pateant miseris, ut cætera desint,
 Hoc satis est. Nulli domus hæc obnoxia culpæ
 Dum fuerit, sanctusque pudor pernoctet in illâ,
 Plus satis est. Aurum da nobis astra negârint,
 Non tamen esse pios. Quid si pro paupere cœnâ
 Egelidique haustu laticis cœnacula sternant
 Regia, Nectareosque lacus dent Numina quondam?
 Isthac spe niti Divinâ voce jubemur.
 Dixit, & invitans Regem: cape ruris, Amice,
 Munera, sustenta vires, longèque profectos
 Instaure, vir chare, pedes: nisi muta sileret
 Lingua, viæ causas nobis narrare juberem,
 Erroresque referre tuos. Intelligo quantum,
 Vestibus his Petri te limina poscere prodīs.
 Vade, DEUM pro te, pro meque precare rogatus!
 Ora licet sint muta, preces tamen audiet æther.
 Nunc ede, post riguæ da languida membra quieti.
 Contigit ore cibos, viresque refecit agresti
 Rex epulo, atque ubi tota domus sopita quievit,
 Ipse etiam paleis, & stramine membra reponit.
 Commoda tum recolens, & simplicis otia vitæ:
 O solos, inquit secum, vereque beatos
 Agricolas! O quàm parvo solatia constant
 Maxima? quàm nullo sunt illita gaudia fūco?
 Integritas, niveusque pudor, neque fallere docta
 Simplicitas, lucri studium sine fraude merendi,
 Quin & larga manus, licet absit copia rerum,
 Hic posuere Larem. Toto contraria cœlo
 Aulica quàm vita est? tuguri mage pauperis hospes
 Esse velim, & gracilis dormire in vimine junci,
 Quàm mihi lecticas, & regia strata parari.

Auro

Auro tecta rigent, gemmisque triclinia Regum,
 Sed simul & turgent vitijs. Sceleratus habendi
 Imperat, ac mores sinceros inquinat ardor.
 Ambitio bullis inflata crepantibus orbes
 Spe vorat insanâ, neque Regnum sufficit unum:
 Vi, ferro, flammâ terræ poscuntur & undæ,
 Juraque bellorum, & causæ nectuntur inanes.
 Ruri habitat tranquilla quies, secura tumultûs,
 Divitijs contenta suis: non classica miles
 Intonat, & rauco crepuerunt cornua cantu.
 Quisque suum tauris patrium proscindit agellum:
 Rumpitur invidiâ nemo, neque tendere fines,
 Aut vicina placet sibi subdere jugera bello.
 Pax, & sancta fides habitant sub paupere tecto.
 Quodque ego mirari non desino, sobria mensa
 Sit licet, invitant tamen, ac ad prandia cogunt.
 Arcemus portis inopes, aditumque negamus:
 Ad sua recta vocant isti, gaudentque malorum
 Effigiem in miseris propriamque, suamque tueri.
 Redde pijs DEUS, & cœlo benefacta repende!

Talia commemorans dulci lassata sopore
 Lumina conclusit, cœpitque in stamine duro
 Mollior esse quies, quam quæ regalibus aulis
 Olim inter citharas, vocumque sonora duella
 Invitata fuit. Cygnæo vellere fessis
 Haud opus, excipiunt strato quocunque quietem.
 Ecce autem seræ sub nigra silentia noctis
 Umbra Stanislai cœlo delabitur alto,
 Non obscura tamen, vultum neque tristis ut olim,
 Sed faciem conspersa rosis, ridensque, favensque.
 Rex ubi Pontificem coram sibi sentit adesse,
 Excutitur somno, gelidus pavor ossa pererrat,

Hirta tremore coma est, & adhæret lingua palato.
 Ast trepidum dictis Præsul compellat amicis:
 Parce metu varijs regionum erroribus acte
 Exilijque tui, Fili charissime, finem
 Hunc specta: externo non ut prius orbe vagaris,
 Littora nec peregrina premis; favet hospita tellus
 Ista tibi, & natale solum est: His sedibus hære,
 Officiæ sit Roma tibi. Sic maximus æther
 Imperat: Interpreter mandati nubibus adsum.
 Nunc age, quid cælum tecum velit insuper, audi:
 Quæ trans stagna lacûs hesterno vespere Tempia
 Proxima vidisti, rosæ ad Pallantidis ortum
 Rex maturus adi, & Matri dic ore salutem
 Partheniæ, cujus delubra dicantur honori.
 Nec pete sollicitus quis te per cæcula vectet:
 Invenies cymbam, stantemque in littore nautam.
 Postquam contigeris formosæ Virginis ædem,
 Tum veniam exora scelerum, votisque fatiga,
 Si miserata reum, & sua jam delicta fatentem
 Lumine dignetur, si te velit esse suorum
 De grege: nec dubita, donabere Virginis almo
 Lumine, teque reum voti volet illa suorum
 In numero. Duplica mox votum, & concipe tecum:
 Hæc, quæ pauca tibi superabunt tempora vitæ
 Istius obsequijs jura te addicere claustrî,
 Vivereque ignotus pauperque his sedibus opta.
 Desere tum sanctos post edita vota penates,
 Et fora per claustrî gressum circumfer ubique
 Mutus, & elinguis: dextris quin gestibus aude
 Exorare stipem: sed jam non desere Claustrum.
 Illius in medio cernes de marmore fontem,
 Venam jugis aquæ nemorosi ex vertice Tauri

Bis centum duxêre tubi, bibulique canales,
 Quos modo jam labor est senio reparare cavatos.
 Tu gnavam conjunge operam, nec parce labori,
 Ceu pretio conductâ foret tibi dextra, placebit
 Obsequiosa manus, rebusque intenta gerendis;
 Quo gladios olim, nunc sarcula stringe lacerto.
 Sedulitate proba te cunctis, nutibus ipsum
 Hoc etiam eloquere, manibus da signa, miserti
 Ignotum Monachi excipient, opibusque juvabunt.
 Namque memor Benedictus erit, quæ templa Mo-
 gilynæ

Struxeris in Regno, & recolet, gratesque rependet.
 Quin & clam gnatosque suos sociosque monebit
 Festini referent portas, gremioque, sinuque
 Excipiant nulli quamvis sis cognitus hospes.
 Deplorata salus fuerat tua : Numinis iras
 Placavit mecum precibus Benedictus: Olympo
 Ille alto lapsus te Rex solabitur ægrum.
 Jamque vale, & primâ, quæ dixi, luce facesse!

Vanuit his Præsul dictis. Sub luminis ortum
 Limina Rex tugurî linquit, parvosque Penates.
 Invenit & cymbam, stantemque in littore nautam;
 Complaudensque manus geminas, signisque pero-
 rans

Vectari trans stagna rogat. Frenare nigrantes
 Jam discit remo fluctus, qui splendida nuper
 Sceptra manu tenuit, Reges domuitque superbos.
 Ille Triumphator, terræ metus ille marisque
 Cærule terga secat, factus de Principe remex.
 Macte Boleslæ! Oceani per tergora parvi
 Hæc Argô volita: Sic itur ad astra per undas.

Oratio Boleslai ad B. V. Mariam.

Contigerat, quâ cursus erat, Rex denique por-
 tum
 Exscenditque rate; in bibulâ fundatur arenâ
 Trabs cava. Templâ petit quam primûm incognitus
 hospes,
 Virgineam salvere jubet, fususque per aram
 Fervidus exorat mille inter vota Parentem:
 Erumpit lacrymans: O nullâ æquanda Virago
 Laude satis, sacrâ quæ quondam fertilis aurâ
 Numinis afflatu, tactusque ignara virilis
 Nixa DEUM es. Fractis ades o! spes unica rebus!
 Unica tu Virgo es portus, littusque natantûm
 Perfugiumque reis. Heu! quot jam quassa procellis
 Et jactata votis nutantia vela protervi
 Haussissent fluctus, nisi tu cynosura, Pharusque
 Diva fores: Tu stella salvi, tua dextera nunquam
 Æquore in hoc mundi nantes frustrata fefellit.
 Imploro miser, & tua supplex Numina posco!
 O tu foemineos inter lectissima cœtus
 Partheniosque choros! O quæ tibi forma, decusque!
 Casta pruina tegit frontem, sanguisque rosarum
 Accendit tibi Virgo genas, tu purior ipsis
 Mentibus æthereis; ad te supremus anhelat
 Spiritus iste meus, languetque, & deficit omnis.
 O Domina, o mea spes, o anchora sola salutis!
 Aureus ille tuis qui Pusio pendet ab ulnis,
 Ah! si respiciat flentem, & sua lumina flectat!
 Nutibus ah! puerum invita, potes omnia Mater!
 Sic ait illacrymans, neque spe se pascit inani:
 Namque (fide majus) manifesto lumine Regem
 Verbe-

Verberat, & flentem Virgo conversa tuetur.
Illius exemplo geminam simul aureus infans
Intentare aciem, blandosque videtur ocellos
Torquere In flentem. Rex territus ore gelatur
Virginis aspectu, trifido quasi tactus ab igni,
Et migrat in marmor totus, rapiturque sepultis
Sensibus à semet: rerum, & mundi immemor hæret
Extincto similis, requierunt murmura venæ,
Frigore torpescunt oculi, color ora genasque
Deserit, & surdô luctantia gutture verba
Obstupuere gelû. Ad superos mens avolat omnis
Et quid agat posthac, secretis tractat in astris.
Sedibus æthereis media inter talia Divi
Excipiunt Regem: Genitor Casimirus, & altis
Missus heri tenebris, lituo radiante, mitraque
Conspicuus Præsul, qui cœlo jussa ferebat.
It comes, & multo gemmarum lumine fulget
Præsule cum Sancto Senior Benedictus: hic olim
Antra puer petijt jam plenus Numinis haustu,
Occiduumque sacris fundavit legibus orbem,
Infernos domuitque Deos, fregitque profundi
Sceptra Jovis, rutilamque viam sibi fecit Olympo.
Illum & Reginæ, Regesque, Ducesque secuti
Desilière throno, strepitumque, forumque perosi
Dulcia privatae libârunt gaudia vitæ.
O Nemus, ergò aliquid tibi præ Regalibus aulis
Majus inest, & se doluerunt marmora sperni?

Accedunt alij superâ regione recepti,
Et Regem erudiunt, quos quondam carcere, ferro
Sustulit é medio. Jam sit pietatis imago
Quem prius horrebant immiti fronte Tyrannum.
Quâ sint irati pacandæ Numinis iræ

Lege docent, septisque monent persistere clauſtri,
 Et fixo durare gradu. Liventia fletu
 Lumina ſuſtollat cœlo, præcordia pugnis
 Tundat, & armatis in ſe ſævire flagellis,
 Inſomnesque velit plorando ducere noctes.
 Talibus aggreſſi monitis ſua crimina flentem
 Cœlicolæ mulcent blandis, & mollia duris
 Adjiciunt: revocare animos, ægrumque timorem
 Mittere corde jubent, certæ promiſſaque firmant
 Spe veniæ: Nulli non exorabile Numen,
 Seria dum, nec ſera trahat ſuſpiria corde.
 Lenibus alloquiis Rex pollicitiſque revixit,
 Immemor ipſe ſui totâ qui mente jacebat.
 Jam redit ergò color, redeunt in corpore vires,
 Vivacesque micant oculi: mox duplici voto
 Se ſtringit, purgatque fidem, clauſtriſque perenne
 Jurat in obſequium. Sacras tum deſerit Ædes,
 Cœnobij luſtratque forum, fontique propinquat
 Marmoreo, patiens operum, & perferre labores
 Jam docilis: Simul ac agreſtia corripit arma,
 Et ſolus tellure levat, ſtringitque lacertis
 Fortibus ingentem riguo de fonte canalem.
 Quamque viri dubitent quatuor, molem unicuſ
 aufert.

Mox aliam ille trabem multo conamine limo
 Eruit, atque omni ſua brachia ſtringit opum vi.
 Prorumpunt, ſalſæque fluunt per tempora guttæ.
 Scitantur famuli, & ſervorum tempore ab omni
 Deſidioſa cohors, patriamque, genusque requirunt
 Atque viæ cauſas. Stupet ille, oriſque loquelam
 Diſſimulat, quin & ſpectacula mimica prodit:
 Et manibus videas dextris, pedibusque loquentem;
 Mox

Mox aliquis : Romana petit si limina , linguis
Iste perorabit centum , plateasque per urbis
Mugiet , & digitis causas orabit , hiantis
Gloria prima fori. Si tantum gutture posset,
Alter ait, gemini quantum valuere lacreti,
Dicere vix dubitem Ciceronem hac veste latere
Abscondique nigro facundum Rhetora sacco.
Mox alius : Claustri vix iste silentia rumpet ,
Sed neque vivet iners ; humeris nam pondera tollet
Herculeis , & ligna feret , lancesque lavabit ,
Purgabit scalas , horto mala germina vellet ,
Et lolium infelix. Media inter talia claustri
Antistes Senior , sero jam frigidus ævo
Improvvisus adest. Huic olim ex æthere sphaeras ,
Quas neque crystallum , vitrum neque dicere possis ,
Tres misit Regina poli. Res acta referri
Orbe quidem toto , & memorari in sæcula digna est ;
Hic sacer Antistes Wernerī nomina gessit.
Claustri sæpe fores capitis languoribus ægri
Pulsabant precibus , nec erat medicina levandis
Febribus ullā satis. Præsul Genitricis ad Aram
Partheniæ accedit , Nabathæi nubila thuris
Fumat , & o Mater ! squalentia corpora morbis
Fusa vides circum , neque profunt philtrea medentum :
Te medicam imploro , morborum extinguere pestes
Mille potes , nullus pepulit quas arte Machaon.
Post hæc vota globi (dictu mirabile !) terni
Æthere delapsi media cernuntur in ara.
Materies illis concretæ concolor undæ ,
Purior & vitro , & crystallo purior omni.
Lucida nunc quoties ægrīs auferre colorem
Intentat macies , toties ad munera Divæ

Accelerant Matris , tanguntque salubribus artus ,
 Et sua membra globis. Virtus impressa fatetur
 Præsentem Medicam : pestem domat illa , luemque ;
 Vitalisque redit venis fugientibus aura.
 At pius antistes peregrinâ veste latentem
 Dum pridem observat nunquam quem viderat ante
 Diligit , & tacito sentit sibi corda moveri
 Affectu in Regem : Non te dimittere claustro
 Est animus , licet ipse velis , placet apta labori
 Dexterâ : sunt ventres servi , quos educo , pigri
 Nec sudant , nisi quando vorant. Tu quisquis es hospes
 Ædibus his habita nostris. En angulus horto
 Finitimus (simul ac digito contermina monstrat.
 Tecta casæ exiguæ) si cœlum Aquilonibus atris
 Ingruat , haud dubita , melius te limen habebit.
 Nunc parvo succede Lari. Rex Præfulis almi
 Volvitur ante pedes , lacrymis gratesque rependit.

*Miesco filius Boleslai amissum plorat Patrem , &
 primis Astronomiæ elementis animum
 solatur.*

Postquam Pannoniæ fines , & regia liquit
 Tecta Boleslaus , deceptum errore viarum
 Fama volat cessisse feris in pabula Regem.
 Ast alij in proprium dentes acuisse molossos ,
 Moribus , & rabidis Dominum laniasse ferebant.
 Hem novus Actæon , avidis hem præda molossis !
 Sunt etiam (audacis tanta est fiducia linguæ)
 Qui ferro , dextraque suâ cecidisse recensent.
 Quis tenero sensus cùm percipit ista Miesco ?
 Concidit ergò Parens ? proprioque miserrimus ense
 Concidit ? O solâ vulnus medicabile morte !

Ergò

Ergo superstes ego, quoties mihi fata recurrunt
Qui moriar, fiamque Patris de funere funus?
Cur mihi, cur Genitor non ferrum in pectus adegit,
Et prior hanc animam pallentes misit ad umbras?
Mœsta dies totos functi Genitoris imago
Occursat, longæque extendit tædia noctis.
Num tamen his demens rumoribus omnia credo?
Decipit, ac vanis veluti sub nocte figuris
Morpheus illudit, sic omnis pejor eundo
Fit Fama, & falsis onerat terroribus aures.
Talia Rex Genitor nunquam mihi verba locutus,
Dira infanda nimis: male faustam abrumpere lucem
Ceu ferro velit, & veniam desperet Olympi.
Quin memini occultos gemitus misisse dolentem,
Atque ubi solus erat lacrymas fudisse calentes.
Temporis heu quoties spatium furatus amicis
Obscurus latuit, dixitque precantia verba?
O quoties velut in somnis oblata videret
Se petere ingentis narrabat moenia Romæ,
Amplecti geminasque Petri, quas nescio claves;
Hoc lacrymas inter mihi commemorare solebat,
Jam sibi purpureos Regi fore dixit amictus
Et Procerum pompam, peteret si tecta Quirini:
Nudus opum, agresti contextus membra lacernâ
Jam sine me gressum simulabat tollere furtim:
Meque jubet salvere dolens, dudumque valere.
His fuit implexis verborum ambagibus usus,
Nec patuere doli, nam multa locutus aperte,
Dictaque mox nebulis iterum circumdedit atris.
Hei mihi! tam præsens ceu nunc mens ista fuisset,
Hæsissemque comes lateri, non regia tecta
Me sine deseruisset enim, non ille profundis

Vallibus erraret, filvisque, & montibus exul.
O Pater! o fixum semper mihi pectore vulnus.

Ista gemens secum plorabat sæpe Miesco,
Non epulæ, festique chori, citharæque sonoræ
Oblectant acri juvenem mœrore jacentem.
Regali Astrologus tunc vixerat hospes in aula
Ætheris interpres magni: nam cæde peractâ
Duxerat hunc secum profugus, natique Magistrum
Esse Boleslaus voluit: neque sidera tantum
Maximus ingenio pervaserat iste Magister:
At simul & Leges Regnorum, & jura Regentum
Multus in Historiâ lustravit mente capaci:
Atque domi erudiit te primum parve Miesco.
Astrologus patriâ de gente Copernicus hausit
Nomen, & ex illo post lapsa Copernicus alter
Sæcula prognatus veteris systemata mundi
Doctior invertit, docuitque quiescere solem
In centro, terramque pigram per signa moveri.
Ista mathematicis non expugnabilis armis,
Et nova non paucis sententia floret Athenis.
Regius Astrologum scitatur sæpe Miesco
Sicubi deliteat Genitor, quo terra recessu
Abcondat profugum, Senior si discat ab astris?
Regnorum clades, & Regum funera, dixit,
Proditis Astrologi, quin & quæ silva latebram
Præbeat extorri possis mihi dicere Regi.
Verte Senex, o! verte tuam doctissime Sphæram,
Vertere nec cessa, dum quæ sint regia fata
Ediscas, referesque tuo præceptor Alumno.
Vivat adhuc Genitor meus, an jam cesserit umbris?
Ista quidem juvenis: redditque Copernicus illi:
Falleris ô nimium, & te decipis ipse Miesco,
Certior

Certior ex stellis, & vano themate cœli
 Fata Patris si nosse velis. Vanissimus augur
 Ista foro in medio forsân tibi dicere possit,
 Non ego: Mendacis sunt hæc deliria vulgi.
 Vivit, & hac lucis mortali vescitur aurâ
 Ille tuus Genitor, vivax idea Miesco
 Si Patriæ virtutis eris: si sceptrâ, thronumque
 Conscendes, Regisque premes vestigia tanti.
 Omnia, magnanimus Genitor quæ fortia gessit,
 Filius & hæres si quondam imitabere solers.
 Ista quidem Astrologus: respondit regius hæres:
 Ast mihi deserto Regni spes excidit omnis,
 Nam Patruus jam sceptrâ tenet meus, atque Polonis
 Imperat. Hanc fixum est privato ducere vitam
 Curarum vacuam. Spes, & Fortuna valete!
 Vel certe hanc tristem Fortunam corrige tempus!
 Vita mihi eligitur cœlestibus hospita curis
 Sideribusque affixa Poli: sic tædia fallam,
 Solaborque graves Patrio de funere luctus.
 Illius o quamvis nunquam miserabile fatum
 Excidet, aut Genitor labetur pectore totus.
 Jam me Tyronem super astra, Copernice, duces
 Errantesque Deos septem monstrabis aperto
 Æthere fraterno cur palleat igne Selene,
 Stigmata cur maculasque gerat? cur Arcades
 Ursæ

Vicinæque faces nolint se tingere ponto?
 Mox etiam ardentis, rapidæque incendia flammæ
 Æquoreumque gelu, motumque agitabilis auræ,
 Atque pigræ in centro mihi dices otia terræ.
 Denique quod superest, his me solabere tristem
 Ex nunc privatae sectantem commoda vitæ.

Dixerat hæc juvenis. Panchæi solis ad ortum
 Musei Astrologus magni penetralia pandit:
 Hic grandes terræque globi, Cœlique profundi,
 Orbibus innexi, & faciles volvi atque revolvi.
 Terrarum inscripti tractus, Europæ, Asiæque,
 Et Lybiæ: sed quarta deest pars infera mundi,
 Cognita quæ nostris est nuper America nautis.
 Sphæra meris constans ex orbibus insuper illic
 Conspectienda fuit: medios percurrerat orbes
 Pertica subtilis, mundi quæ dicitur axis.
 In centro globulus, qui terræ immane rotundum
 Exhibet: at sphæram quæ pertica transit utrinque
 Illa Polos monstrat geminos: Antracticus infra,
 Arcticus est supra: glaciali nomen ab Arcto
 Sumpsit uterque Polus, quos circum signifer æther
 Inter bis denas, & quatuor ambulat horas,
 Atque diem cursu, noctemque absolvit opacam.
 Nam velut in plastro circum rota volvitur axim,
 Sic quoque stellarum per eos se circinat agmen.

Mox hujus conflant textum admirabile sphæræ
 Æquator, Tropicusque Capri, Cancrique minacis:
 Illos Zodiacus tandem curvamine stringit
 Obliquo varijs pictus post terga figuris.
 Accedunt alij, Grajâ quos voce Coluros
 Dicimus: Hi quatuor dant puncta volubilis anni,
 Atque docent, mundo quo primum tempore currant
 Ver, Æstas, Autumnus, Hiems. Hæc machina
 Sphæræ est.

Prima tuæ sint hæc elementa, Copernicus inquit,
 Artis Sidereæ: jam mentem adverte Miesco:
 Sese inter nexos, insertosque orbibus orbes
 Et globulum in medio, quasi pendeat aëre liber,

Exiguum spectas, globulus tibi denotat iste
 Telluris sphæram ingentem, molemque stupendam:
 Pertica quæ mediæ dispescit corpora sphæræ,
 Immotus mundi vertex, axisque vocatur.
 Nam circa hunc axem stellarum exercitus omnis
 Vertitur, & rapti describit tempora motûs.
 Sunt septem Errones Saturnus, Jupiter, Hermes,
 Sol, Mars, Luna, Venus. (Grai dixere planetas)
 Hi præter rapti celerata volumina motûs
 Cursibus exercent proprijs per inania se
 In latus, atque sua jam statione propinqui,
 Jam procul à nostrâ Cœli regione vagantur.
 Sic tamen errantes gnavâ compescimus arte:
 Metimur spatium ex umbris, quo quisque recedit,
 Atque ubi jam relegit gressum, cessatque vagari,
 Hic radio in sphærâ curvum describimus arcum,
 Et mox Versorem hunc arcum, Tropicumque vo-
 camus.

Nemo Planetarum Tropicos proficiscitur ultra:
 Herculis extremas hos dixeris esse columnas,
 Postquam orbem exhaustis monstris, monumenta
 triumphi

Gadibus & posuit, bis sex subijtque labores.
 Jamque Miesco vides Tropicus quid præstet uterque
 In sphærâ: ex septem nam quantum quisque planetis
 Deviet, erroris poteris deprendere metam.
 Nos armillari in sphærâ quos ponimus orbes,
 Terrestris quoque sphæra tenet, nam corpora terræ
 Cum fluvij quoties, pelagique virentibus undis
 Pingimus in mappâ, toties hos addimus arcus.

Sic geminique Poli, Tropicique, parisque diei
 Arbiter Æquator hæc cernuntur in omni:

Parvaque respondent magnis, ingentia summis.
 Quin humili in terrâ Phœbeæ effingere cursum
 Lampadis, & motum per bis sex signa licebit.
 Accipe non magnam, lævemque Miesco tabellam,
 Et super hanc orbem radio describe rotundum,
 Quem scinde in partes vinginti, & quatuor æquas:
 Orbis tum centro divisi gnomona rectum
 Fige memor, planamque leva, cœloque tabellam
 Erige, quot gradibus sub quo tunc exigis ævum
 Se levat Æquator, Phœboque expone tabellam.
 Ecce tibi gnomon projectâ ferreus umbrâ
 Sinceram ostendet, cœlo quæ labitur horam.
 Quippe Æquatorem, per quem sol currit anhelus,
 In tabulâ effigiat pictus tibi circulus istâ:
 Ferreus ast gnomon rectam qui projicit umbram,
 Axis obit munus, circa quem volvitur æther.
 Nunc te (sed verbis liceat rudioribus uti
 Atque aliquid veteris metro tentare Læcreti)
 Omnibus ex muris, declinent quomodocunque,
 Seu Boream spectent, atris seu nubibus Austrum
 Hora sit in Cœlo quota noscere posse docebo:
 Firmiter in muro figatur ferreus index.
 Nulla tibi lex sit, vel regula quomodo figas.
 Post ubi sol radijs murum perstringit, habeto
 Ante manus quodcunque aliud, quod tunc tibi dicat
 Horam germanam solis doctum instrumentum:
 Annulus esse potest, vel mobilis axe Cylinder,
 Sive Quadrans, aliudve. Horam si quando docebit
 Hoc Instrumentum, dictum mox inspicere murum:
 Hora sit exemplo tunc sexta, ubi desinet umbra
 Gnomonis in muro, fac punctum, & scribe fluentis
 Sub puncto numerum sextæ, sic septima puncto,

Sic octava tibi & nona notabitur hora,
 Et reliquæ. Lapsum post mensem sole micante
 Rursus adi murum solers, & disce fluentem
 Ex instrumento, veluti tibi diximus, horam.
 Sexta sit exemplo rursus tunc hora, supremam
 Mox umbram in muro quam projicit æreus index,
 Puncto aliquo signa, nam alibi tunc desinet umbra,
 Atque horæ numerum subscribes denuò sextæ;
 Septima sic, octava, & nona notabitur hora,
 Et reliquæ. Numero sibi respondentia puncta
 Rectis connectes radijs; ubi scilicet ante
 Punctum signâsti sextæ, noviterque repertæ
 Punctum iterum sextæ fecisti; isthæc duo puncta
 Linea fac jungat rectissima. De tibi sextâ
 Quæ dixi: reliquis quoque de currentibus horis
 Dicta puta. Demum numeros appinge perrennes
 Horarum: Murus cum cœlo foedus habebit,
 Ferreus & gnomon dicet per sæcula tempus.

Hæc super in Zonas magnum dispescimus orbem,
 Arctoo vicina Polo stat prima, rigetque
 Frigore marmoreo, simul ac Antartica torpet
 Zona perusta gelu: mediam sol vertice toto
 Tangit, & ob nimium vix est habitabilis æstum.
 Sunt geminæ has inter moderato frigore Zonæ
 Temperie æterna, & miti regione locatæ.
 Altera, quæ Boreæ vicina est, arctica priscum
 Nomen habet, nos hac sub Zonâ degimus ævum.
 Altera nimbiferos Antartica respicit Austros,
 Culta parum priscis, & solo nomine nota,
 Hæ Zonæ, quarum mappis est maximus usus,
 Europæ, atque Asiæ gestant, Lybiæque nigrantis
 Regna sinu. Niveam vexit per carula nympham

Jupiter Europam, & Cretæis appulit oris:
 Inde ea pars mundi traxit de Virgine nomen.
 Ast Asiam Oceanus genuit pater, illa Promethei
 Iapetidis fuit alma parens, furatus ab astris
 Qui flammam luteos animavit lumine truncos.
 Africa Maurorum male culta, & inhospita tellus
 Occasu Atlantem, Nilum prospectat ab ortu:
 Illius humano nequeunt mansuescere cultu
 Effrenes populi, rarissima mœnia condunt,
 Inque solent plaustris errantem ducere vitam,
 Carnibus humanis cœnant, atroque cruore.
 Sic ubi terraquei divisa est machina mundi,
 Hæc eadem in tractus, & Regna secatur, & urbes
 Ista minora tamen facies nunc missa Miesco,
 Prima rudimenta, & sphæræ elementa rotundæ
 Discere contentus: nam quondam hausisse legendo
 Cætera sufficiet, chartis si dummodo mentem
 Intendas memorem: Regna, urbes, oppida disces.
 Nunc est ire animus tecum meteora per alta,
 Quid rutilum fulmen, quid venti, & saxea grando?
 Frigore sub scopuli fulvum quæ flamma metallum
 Excoquat? Undarum Neræus cur monte tumescat,
 Luna Polo dum plena micat. Post plurima dicam,
 Herculeum magneta tibi, cœcamque catenam,
 Quâ sibi conjungit durum, sua pabula, ferrum:
 Nec non ursinas se quomodo vertat ad arces?
 His ægrum curis animum solare Miesco,
 Amisnique leva nimis invida fata Parentis.

DE

BOLESLAO II.

REGE POLONIÆ

LIBER VI.

ARGUMENTUM.

Hic Liber complectitur residuum Libri prioris. Boleslaus post severam pœnitentiam Divorum Cœlitum præsentia recreatus humanis excedit, & humatur Ossiaci.

Ignis, & unda rapax, levis aura, pigerrima tellus
 Semina sunt quatuor, quibus hic componitur orbis.
 Carmine quem mulcent volucres, agitabilis aër
 Regna tenet tria, terna rotat regalia sceptræ.
 Infima prima plaga est, humili contermina terræ:
 Vescimur hac aurâ, lucem bibimusque caducam,
 Ducimus & vitam, vitamque reducimur haustû
 Illius. Hæc pigræ, jam dixi, proxima terræ,
 Infima nomen habet, nec enim aurea vertice tangit
 Sidera, sed montes vix se sustollit ad altos,
 Et nisû se tanta levat, Titania quantum
 Spicula telluri semiuisti impacta resultant.
 Ast ubi non resilit Phœbeæ lampadis ardor,
 Et calor emoritur vapidâ tellure retortus,
 Altera mox regio, natû gelidissima sumpsit
 Principium, mediam veteres dixere, creandis

Coeli prodigijs fuit hæc aptissima semper.
 Tertia suprema est auræ provincia, sceptrum
 Hic regale tenet puro conterminus igni
 Finitimusque faci solis liquidissimus aër.

Quando suprema calet Phoëbo propiore perusta,
 Infima quando calet regio, cur frigore torpet
 Quæ media est, dicas? Nunc mentem adverte Miesco.

Omnis ab ingenio Naturæ est humidus aër,
 Hinc amat obnixè, & sitiens quasi sponsia potat
 Quidquid aquam, spumamque sapit. Cratera Deo-
 rum

Se siccare putat, pigros crassosque vapores
 Si terrâ levet, aut olidâ quâcunque lacunâ.
 Postquam aciem ingentem, magnumque examen
 aquarum

Ebibit, extinxitque sitim, nituntur in altum
 Quas potavit aquas: rutili nam spicula solis
 Dum feriunt terras, terrisque impacta resultant
 Inferiore vetant undas regione morari.
 Ergò plagam ad mediam grex truditur iste vaporum
 Quæ plaga nec recto nimium, nec sole reflexo
 Ferveat, immitem sed frigore temperet æstum.
 Mox vapor hac mediâ Coeli regione receptus
 Crescit in immensum, semper crescentibus undis,
 Inficit & totum peregrino frigore cœlum,
 Frigoris hæc causa est, media quod in aëris ora
 Stringit cuncta gelu, nubesque, & fulmina gignit.
 Scilicet has vires dedit antiperistasis illi:
 Cum sic obfesso pateat fuga nulla, nec infra
 Hic vapor elabi queat, aut evadere sursum,
 Multa animo volvit, curisque ingentibus ægram
 Excruciat mentem. Sursum se tollere tentet?

Ipsa

Ipsa nocet gravitas, solisque repellitur igni:
Poscat iners iterum telluris viscera Matris?
Tela percussî trudent, sursumque repellunt
Tythoni miserum. Medijs sic hæret in auris:
Una salus partes glomerare, & cogere in arctum,
Dum sese in pluvias, & bruta tonitrua vertant.

Jupiter armato jam quomodo lumine nimbos
Dividat, ac telo nodosæ robora quercûs,
Et montes, turresques petat, tibi carmine promam.
Aëre scis medio glomerari mille vapores,
Frigore qui septi se spissa in nubila cogunt.
Non tamen hi liquidas soli luctantur in arces,
Sed concreta nitro, & graveolentia sulphure tetro
Ad Superos terrena vehunt corpuscula secum,
Atque ea compingunt, clauduntque in nubibus atris.
Hinc quoties feriunt terras Jovis arma, stygisque
Ima petunt, toties latè loca sulphure fumant.
Halitus ascendit siccus cum sulphure in altum
Accendi facilis, nubique includitur idem:
Ipsa autem nubes glaciali frigore sulphur
Dat circum, nodisque ligat, mox halitus omnes
Colligit obsessus vires, sulphurque propinquum
Excitat in flammâs, concreta repagula nubis
Frigore marmoreo obsistunt, sed fortior ignis
Perrumpit tandem gelidi durissima claustrî
Marmora cum tonitrû, Cœlique ruente tumultu.
Ista triumphalis vox est Pœana canentis,
Nubila qui rumpit, ferrataque claustra, vaporis.
Haud aliter videas, aut chare Mieso videbis
Exilio ut redijt, Genitor si fulminat armis
Obsessam ante urbem; vallo, aggere, milite, fossis
Omnia cinguntur; portus, aditusque corona

Undi-

Undique clausa tenet, jam non datur exitus ulli.
 Illi intus pavidum necquidquam circumspiciunt
 Auxilia, & spes nulla fugæ est, stant turribus altis.
 Fixum est, atque ratum certæ succumbere morti.
 Fit via vi tandem, murisque erumpit apertis
 Lecta manus juvenum: ferro hi grassantur, & hostes
 Marte novo aggressi contundunt, quosque timebant,
 Obsidione premunt. Sic certant frigora cœlo
 Sic obsessa ruunt, & sulphur, & ignis in arma,
 Obscuraque cœnent horrendum in nube duellum.

Quidquid in hoc mundo penetrabile frigus adurit,
 Illius adstringit latera, innodatque catenis.
 Immodicus contra calor omnia corpora solvit,
 Raraque membra facit. Coeunt sic fluminis undæ
 In glaciem, durum quasi sint à frigore marmor:
 Vere novo solis glacies percussa calore
 Solvitur & liquidas iterum laxatur in undas.
 Sic gelido intentat sulphur fera bella vaporibus,
 Duraque terribili perumpit claustra fragore.

Quin etiam æstivo telus dum sole calefcit,
 Halitus assurgit purissimus, atque resectis
 Quæ sunt crassa nimis, cœlo minus apta levare
 Ipse Triumphator caput inter nubila condit,
 Supremaque capit cœli regione quietem.
 Halitus hic, veluti spirans à funere tæda
 Functa recens, fumat, mox vicinissimus igni
 Et levis, & siccus flammam quoque concipit idem
 Proximus Ucalegon, meteoraque flammea gignit.
 Nam præter fulmen varias sortita figuras
 Hæc meteora ignis vario quoque nomine gaudent.
 Cauma, Draco volitans, Capra saltans, pulchra La-
 cœna

Troja-

Trojanī causa excidij, tristissima nautis:
Pauca tibi super hoc referam (favet hora) Miesco.
Cauma Polum latè gressu celerante pererrat,
Ceu stipulas pastor flavo succendat in arvo:
Trabs trabis in morem tractu secat æthera longo
Occasumque, ortumque videt: Si recta nitescit
Lancea nomen habet, quondamque columna vo-
catur.

Protendit longam maculis fulgentibus alvum
Qui volat axe Draco, scintillat lumine venter
Igneus extremæ gracilescunt syrmata caudæ:
Invisum semper pueris, & matribus omen.
Æquora per Cœli saltat Capra vellere crispo,
Circuit, & nitidis radiantia sidera gyris.
Rarius ista tamen meteora videntur in altis.
Cernimus interdum stellas velut æthere lapsas
Lucentem secuisse fugam sub nocte serenâ:
Astra Polo collapsa putat rude vulgus, & errat.
Halitus est, sursum qui nititur, atque repulsus
Frigore ab aërio resilit, rimamque micantem
Æthere describit medioque extinguitur axe.

Halitus est alter, lambens qui dicitur ignis,
Materies viscosa, pilis, & crinibus hærens
Quadrupedum affricu celeres animatur in ignes,
Undique dissiliunt scintillæ. Hic pectine solo
Arma capit quondam, viresque acquirit eundo
Halitus: in tenebris pexos ardere capillos
Quippe vident multi, flammamque emittere furas
Hirsutas, quas ungue fricant sub tempora noctis.
Muribus infensus si contra vellera pellis
Acriter ælurus mulcetur, proslit ignis,
Ceu silicum tentes scintillam extundere venis.

Flamma

Flamma parum sapiens, fatuam quam nomine dicunt,
 Nocte volat furcas, & cœmeteria circum:
 Materies isthæc viscosa & pinguis, opacæ
 Noctis inardescit tenebris; nam frigidus ær
 Circumstans igni partes intendit amicas.
 Innatat hæc auræ quasi piscis in æquore, flamma
 Illius & motu levis in latus omne movetur:
 Si sequeris? fugit illa, fugis? tibi proxima lucet,
 Et tua terga premit. Pigrâ quia nata palude est,
 Currentem ignavas mendax deducit ad undas,
 Ulvososque lacus, sub aquis ubi nocte coaxant,
 Atque paludicolæ recitant mala carmina ranæ.
 Seria multa dedi, nunc audi læta Miesco:
 Novi ego, qui serâ bene potus nocte rediret:
 Hic similem in tenebris quasi sit laterna micantem
 Contuitus flammam: Grates tibi Jupiter! inquit,
 His mihi qui densis vis lumen adesse tenebris.
 Ista meæ est Ariadna viâ. Contingere limen
 Ebrius haud poteram, certum super omnia carpo
 Denique nunc gressum. Quondam puto duxerat ista
 Numinis ad cunas Nabathæos stella Tyrannos.
 Sic fatus sequitur mendacis lumina flammæ;
 Dumque viam ingreditur piceâ caligine septam
 Stagna palustris aquæ tandem, cœnumque subintrat
 Fœtentis lymphæ: limo pes hæret uterque:
 Luctatur, neque fustis erat, neque pertica: clamat!
 Omnia muta silent. Virides in gurgite ranæ
 Excitæ somno veterem de more querelam
 Ingeminant, plauduntque novus quod venerit hospes
 In sua Regna, novo lacerari dignus Jambo.
 Lurida, sæda, loquax, nigra, squallida, rancida pubes
 Excorianda quidem, & verubus figenda! quid, inquit,
 Obsre-

Obstrepis , & carmen maledictum rauca recantas ?
 Plaudere tu nostris turpissima casibus audes ?
 Sic me ventriloquæ sub aquâ luctante cachinnos
 Tollitis , atque virum probris laceratis honestum ?
 Vos ego. Sed limo præstat me tollere turpi ,
 Atque putres pedibus geminis auferre catenas.
 Hæc ubi dicta , manus in aquis huc tendit , & illuc
 Si modo quid prensæt , si querni robora trunci ,
 Si tabulam aut remum veterem , tonsamq; natantem.
 Occurrit tandem truncatus ab arbore ramus ,
 Arripit hunc , omnique diu nixus manuum vi
 Ranigenis emergit aquis , pes liber uterque
 Ambulat , ast ocreæ limo mansêre tenaci
 Ac querulis spoliū ranis , & præda fuêre.
 Sic fatui ludunt ignes , fessusque viator
 Præcipites saltus , & inhospita tesqua pererrat ,
 Hac flammâ monstrante viam : sæpe alta latronum
 Et corvis crocitata nigris infamia monstrat
 Robora , quêis laqueo fures tolluntur in altum :
 Sæpe sepulchrales , ubi foeda cadavera , fossas
 Flamma volat circum , piscinas sæpè lacusque
 Permeat , ac quærit vitæ sibi pabula dulcis
 Pinguibus in stagnis , ubi prima exordia sumpsit :
 Sic natale solum recreat dulcedine cunctos.

Nec mare velivolum caret ignibus , inque pro-
 fundis

Fluctibus errantes cernunt vaga sidera nautæ ;
 Tempore quo micuêre Poli , quo fulmina torquet
 Juppiter , & ventis furit intractabile cœlum.
 Vectores trepidi , & pallentes morte futurâ
 Vectorumque Duces pelago gladiantibus Austris
 Jactati , medijs haud raro fluctibus ignes

Conspi-

Conspiciunt circùm antennas, & aplustre vagantes.
 Felix omen habent, gemino si sidere lucent
 Hæ flammæ, Oebalij fratres, cum Castore Pollux
 Creduntur, bona signa ferunt prosperrima Ponti
 Numina: Sed si sola micat soror, Ilion ingens
 Cujus ob incæstos olim flagravît amores,
 Littoris optatum nautæ contingere portum
 Desperant, pallentque metu. Cœli aspera durat
 Insurgitque magis facies, Helena ista procellas
 Ventum, hiememque atram, gravioraque tela mi-
 natur.

Ingens materiem pontus dedit ignibus istis:
 Namque maris fundo sub tempestate sonora
 Halituum numerosa phalanx se tollit in altum,
 Motuque accendit sese: quin credere par est
 Attritu, cursuque suo quasi fomite flammam
 Halitus ut capiat, corpuscula pingua secum
 Quippe vehit. Fax hæc si tandem immota resedit,
 Ventorum signat requiem, pacemque sequestram;
 Si vaga discurrit majores nunciat imbres.

Ast quandoque rubent, tristi dum lucida cœlo
 Ambulat ira DEI, ferali crine cometæ.
 Hi populi motus, hi Regum funera rubrâ
 Præcinuere comâ. Decus immortale Sophorum
 Magnus Aristoteles sub Lunæ cornua stellas
 Crinitas posuit, sedemque negavit in astris:
 Siderei tamen esse chori, & transcendere Lunam
 Astronomi docuere novi: vix cernimus ullam
 Quippe parallaxin mœsto radiante Cometâ.
 Inferiore quidem multos regione vagari
 Fama probat. Sic sæpe videt provincia stellam
 Unica, finitimæ nequeunt quam cernere gentes.

Quia

Quin & sub Phœbi quidam transisse sorore
 Atque illam radijs fertur spoliâsse Cometes,
 Corporis objectu medij. Post cornua Lunæ
 Si quis eat, magno halituum glomeratus acervo
 In bene compactam stellanti corpore sphæram
 Collucet; nam siccorum vagus halituum grex
 Colligit in corpus sese, cui tergus opacum;
 Sol illi oppositus radios depingit in illo
 Ceu speculi glacie: sic omnes luce reflexa
 Ardescunt septem cœlo, radiantque planetæ.
 Pallentes morbi, vulgata per oppida pestis
 Atque lues pecorum, populi sine lege furentis
 Immitis rabies, tempestas ferrea belli,
 Regnorum excidia, & spumantes sanguine campi,
 Exequiæ Regum tristes, cædesque Potentûm
 Sacrilegæ has stellas è tergo sæpe sequuntur.

Nil ita divinum ingenio, mundique capacem
 Torfit Aristotelem, quam quod vada glauca pro-
 fundi

Littora deserere, & deserta reposcere cursu
 Cerneret! æquoreâ sæpe ille resedit arenâ
 Tristior, iratusque sibi, quia prodere causam
 Nullam prodigii nossset; Lucem ille perosus
 Præcipitâsse dolens fertur se denique Ponto,
 Atque Epiphonema hoc gelidis dixisse sub undis:
 Qui te non capio, cape me Neptune volentem!
 Lussisset fatum si salpa indocta fuisset
 Magnus Aristoteles, pelagoque natasset aperto.
 Surrexêre alii, fluxum maris, atque refluxum
 Conati obscurâ causarum educere nocte.
 Grande animal mundum esse vetus Stoa censet, &
 undis

K

Immer-

Immersum oblongi gestare proboscida nasi:
 Hinc spirat quoties, liquidamque reciprocatur auram,
 Tollere aquas fundoque remittere dixit.
 Ista quidem longum meruit sententia nasum.
 Sunt alij, Oceanus qui dicunt littora pulsant,
 Ut sua vicino conjugat cœrula sceptrâ
 Cum pelago, cernensque altâ obsistere ripas
 Indignans relegit passum, spumasque retorquet
 Littus in oppositum, sic se repetitque, fugitque.

Censuit haud nemo, volucer quod spiritus insit
 Oceano, vitreos qui montes tollit aquarum,
 Quos agit ad ripas: hominum ceu corpora quon-
 dam

Incensæ vario jactantur bilis ab æstu.

Vexatut tamen ista gravi sententia morbo:
 Nam legitur nusquam Neptunus febribus æger
 Decubuisse thoro, aut cholera cruciarier atrâ.

Tutores genios aliqui descendere Olympo
 Et miscere salum, bibulæque allidere arenæ
 Affirmant, veluti Piscina probatica mota est
 Siderei manibus cœlo labentis ephebi.
 Sic ubi Naturæ desperant reddere causam,
 Turpiter hi magni fugiunt ad Tempia Tonantis.
 Denique non pauci vasti rarefcere ponti
 Marmora ab occulto sub terræ viscera clauso
 Igne docent, bibulis & æquosa volumina ripis
 Spargere, mox æstu cessante reducere semet.
 Nativoque gelu veteres allambere fines.
 Ast pelagi fluxus certâ se lege volutat,
 Cum tamen incertis exundent viscera terræ
 Ignibus: hinc rarò tremefiat maximus orbis.
 Sunt quorum non displicuit sententia nobis,

Atque

Atque aliquis nostrâ de gente Copernicus olim
 Hæc magis excutiet; pigræ qui pondera terræ
 Dicere non audent Mundi requiescere centro,
 Sed dicunt, agitata velut sentina biremi
 Jam proram exundans madido circumfluit imbre,
 Jam puppim rediens foetenti aspergine tingit:
 Sic terræ globus æquoreis ceu navis in undis
 Ætheria regione natat, sentinaque Ponti
 Adfluit, & refluit, surgitque, caditque vicissim,
 Littora quæ damnat repetit, quæ diligit odit.
 Nunc tibi, quæ paucis mea sit sententia dicam.
 Omnibus hic fervor maris, observatur in oris,
 Haud tamen æqualis: tumuit sic Adria fluctu
 Littore quo surgunt Ducis alta Palatia magni,
 Cæruleæ Venetûm qui sceptriger imperat urbi.
 Littore in opposito jacet, & piger Adria dormit,
 Curarum vacuus. Vix cærule terga movere
 Cernitur, & curvas aspergine lambere ripas.

Pacificus de pace trahens sua nomina Pontus
 Exundat quoties, glaucos tenditque lacertos,
 In bibulâ passus bis mille pererrat arenâ.
 Insuper ad fauces fluvii, qui dicitur Indus
 Brachia tres leucas sua porrigit Amphitrite.
 Nec tumor iste vago fit tempore mensis & anni,
 At triplici constans lunæ describitur orbe.
 Jam vigil ausculta, mentemque adverte Miesco:
 Quod mare se tollat, quod spumea littora pulset,
 Causa soror Phœbi est, Moderatrix pallida noctis.
 Imperat illa salo, & dominatur in humida vulgò
 Corpora: Sic cancri, & conchylia lucida Ponti
 Hac crescente tument, hac decrecente residunt.
 Latonæ ad motum levat, attollitque Tridentem

Nereus, & vitreos exertat in æthera vultus
 Captus amore Deæ: quicquid post viscera terræ
 Undarum latet, in lucem protrudit apertam.
 Quoque magis reparat cornu Dea noctis aduncum,
 Hoc mage se fundo movet, atque examen aqua-
 rum

Littoreâ statione locat, famulumque Tridentem
 Exerit, inclinatque Deæ. Sic illius astro
 Se regit, & dominæ vestigia servus adorat.
 Quare & Horizontem cum primùm Delia nostrum
 Conscendit, levat Oceanus quoque cæcula terga:
 Quoque propingua magis mediæ Dea menstrua ter-
 ræ est,

Ille suas mage mittit aquas, truditque cavernis
 Omnibus, undantesque globos ad littora spargit.
 Scilicet ut ferrum magnes rapit, atque catenis
 Illigat occultis: Sic te Neptune Diana
 Nocte dieque trahit, Dominæque tumescis amore:
 Hæc febris tua spumantùm Regnator aquarum est.

Tethyos ast gnatas, neptesque ex montibus altis
 Maturare fugam vitreo pede, perque profundas
 Serpere quis docuit valles? evadere fursùm
 Quis facit in scopulos, & lambere culmen Atlan-
 tis?

Quis Nilum æthiopem Lunæ de montibus egit
 Præcipitem, atque Asiâ in magnâ quis Caucasum
 altum

Edocuit totis effundere flumina regnis?
 Quin & in Europâ Rhenumque, Istrumque, Padum-
 que,

Et Rhodanum aërijs quid cernimus alpibus ortos,
 Flumina tot superas quæ causâ levavit in arces?

Imbri-

Imbribus , & pluvijs multi cunabula debent
Decidui fontes , ceduntque ubi cesserit imber.
Quondam etiam in guttas concretus solvitur aër :
Sic hiemante Polo gelidissima marmora vulgus
Indoctum sudare putat , calidoque cubili
Cernimus in vitreis stillas hærere fenestris :
Hæc tamen æternos nequeunt producere fontes.
Altera causa subest celsâ quæ rupe perennes
Ejaculatur aquas : jam mentem adverte : docebo.
Omnia rimatur Deus ille Tridentifer , oris
Omnibus insinuat sese , contoque trifulco
Perforat occultos matris telluris hiatus :
Nec tam clausa via est , quâ non extendere regnum
Ille velit , totique ferox dominarier orbi.
Et sunt sub terræ latebris spatiosa vaporum
Hospitia , immensique specus , quos ille tridente
Dum furtivus adit , latitante calescit ab igne ,
Sulphure qui vivo , nitroque creantur ab acri :
Hinc thermæ capiunt genesin , Bajæque salubres.
Bullit aqua , & vapor alta petit , ferventis ut ollæ
Conspicimus superâ guttas hærere patellâ :
Hic vapor impactus frigenti in fornice saxi
Densatur , liquidas seseque resolvit in undas.
Mox undæ rimam inquirunt , & vulnus apertum
Exesi in scopuli venis , adituque reperto
Vertice persiliunt scopuli , saliuntque perennes.
Haud secus ac pictis de floribus halat odor
Ambrosiusque liquor , vitreo dum carcere clausi
Carbonum lento sensim exsuguntur ab igne.
It vapor , in guttas qui vertitur , atque canalem
Per vitreum stillat , genuinaque fontis imago est.
Sic guttas vapor , hæc fontem , fons flumina gignit.

Nympharum hæ cunæ , liquidas ex rupe choreas.
 Ducentûm , vitreæ sic emersêre forores.
 Hoc etiam clauso generantur ab igne metalla,
 Fornice sub saxi, vario quæ nomine gaudent.
 Sol aurum, ferrum Mavors, cuprum alma vocatur
 Quæ Paridi placuit Venus : ignea spicula torquens
 Jupiter albentis sumpsit cognomina stanni:
 Dicitur argentum vivum Cyllenius Heros:
 Argento ab niveo stellis circumdata Phœbe
 Nomen habet; tandem qui pignora dente momor-
 dit,

Plumbeus à plumbo Saturnus nomina traxit.

Nunc tibi quid terras cæco ruat impete dicam:
 Lemnius ille Pater dijs immortalibus arma
 Cudere quem Fama est, sua quod tellure sub imâ
 Ignea sceptrâ rotet, nos Trinacris edocet Ætna,
 Territa sulphureas ructans ad sidera flammâs.
 Quin & Campanus spatiosa ad mœnia pulchræ
 Parthenopes piceas jaculatur in æthera nubes
 Sopijs, & Stygio latè pluit imbre Vesuvus.
 Nec non Parrhasiæ vultûs conterminus ursæ
 Ardet apex Heclæ, nivibus per sæcula tectæ,
 Quis tamen has cæco proritat fomite flammâs,
 Quis semel extinctis animam dedit ignibus istis?
 Sulphur, & acre nitrum. Graveolentia sulphure
 tetro

Sunt ibi, mordacique nitro rorantia saxa.
 Nam velut hibernæ sub barbara frigora brumæ
 Multa riget circum salientem stiria fontem,
 Concretæque gelu dependent undique barbæ:
 Sal ita marmoreum, roransque è vertice saxi
 Omne latus cingit: Vulcano sulphur amicum

Stat propè: sulphureum vix moverit aura lapillum
 Qui cadat, & filices turgentes sulphure tangat;
 Elicit impactus flammam, totisque barbathris
 Fit fragor, & ruptis tempestas ignea claustris
 Cum tonitru effringit postes, cœloque remugit.
 Omnia quassa tremunt. Exterrita murmure tellus
 Dat gemitum, penitusque imis fremuère cavernis
 Finitimi montes. Ædes, turresque profundæ
 Hinc, illinc nutant dubiæ, pavimenta vacillant:
 Ebria sub pedibus, templi jacuère ruinæ,
 Everſique Lares. Juvenes, timidæque puellæ
 Decrepitque senes fugiunt ad rura paventes.
 Iſta quidem Siculo, & Campano in littore terrent
 Indigenas trepidos: abſorptas legimus urbes
 Hoc fremitu terræ, turresque, arcesque ſepultas.

Sæpe etiam venti ſub terræ viſcera clauſi
 Sulphure quando ſpecus, atroque bitumine plenos
 Indomiti perflant, nitroſaque turbine ſaxa
 Dejiciunt, flammam ut capiant impacta per antrum,
 Concuſſère plagas mundi, ſonitumque dedère.
 Hunc licet ex certis fremitum prænoſcere ſignis.
 Nuncia ſigna dabo: Putei ſi ſulphure foētent,
 Turbida per fontis ſi labitur unda canalem:
 Si ſubitò venti ponant immite furentes:
 Si ſine Caurorum ſlabris mare bullijt altum:
 Beſtiolæ ſpecubus ſi quando exire videntur
 Quæ nigrum coluère Larem, deguntque ſub antris,
 Signa ſiniſtra ferunt, proprios fugiuntque Penates,
 Scilicèt infernos jam percepère tumultus..

At placet optatam ſermoni imponere metam,
 Extremamque afferre manum. Jam decolor intret
 In ſcenam Magnes, ſinem ponatque labori.

Non sua Lydorum lapis hic cunabula debet
 Montibus, aut tellus illum magnesia tantum
 Parturit in lucem: tractu cœloque sub omni
 Nascitur, indomiti dum sint ibi semina ferri.
 Quippe viro forti Patria est quæcunque, nec
 æstum.

Hesperiaæ ardentis, neque frigora Teutonis horret,
 Excipit & patiens Aquilonis flabra protervi.

Ut pueri matrum sugunt cum sanguine mores,
 Sic lapis hic patrias imitatur sæpe fodinas.

Hic gravis, & solidus, levis hic, & pumicis instar,
 Saxa refert alibi: venas lucemque metalli

Hic fibrat, à ferro vix ut dignoscere possis.

Iste trahendo potens, contra nihil iste nec ausus,
 Nec potuit, propiorque chalybs licèt adsit amicus,

Nescit quid sit amor, nec amat, nec amatur ab
 illo,

Sed stupet, ac dormit spoliatus lumine truncus.

Ut chalybem, & ferrum magnes, sic docta viro-
 rum

Ingenia, & calamos traxit, quæ tanta facultas

Obscuroque vigor, virtusque sit indita saxo?

Qui mundi ex atomis statuunt hoc grande thea-
 trum,

Aëre venari occultas, & prodere causas

Posse putant, sed more suo perplexa loquuntur,

Ceu tenebris metuant pavidum deprendier atris.

Hactenùs ipsæ atomi res suspectissima doctis

Infirmam meruère fidem: tantumque videtur

Imposuisse atomos atomis, & condere mundum,

Quantum si dicas facundus ut exeat Hermes,

Nodosum prope truncum superaddere trunco.

Sistite

Sistite , & ingenij properantem claudite rivum.
 Plurima nos Natura docet , causasque latentes
 Cimeria sub nocte premit , cœcisque cavernis.
 At nos causerum muscas venamur inanes ,
 Atque supervacuis præbemus pabula curis.
 Sunt flammam quæ concipiunt , blandique furoris
 Vulnus alunt venis : secum sunt altera bellum
 Quæ moveant , & naturâ dictante magistrâ
 Æternis certant odijs. Sic callidus olim
 Furum Præceptor , cujus sub sidere longis
 Unguibus esse ferunt pueros , caducifer Hermes,
 Ille fugit flammæ , & amoribus uritur auri:
 Dicite quid causæ est ? auri quis nescit amicum ?
 Quin simul humani Capitolia scandere visus
 Ille fuit cerebri. Vanis se pingere fucis
 Ausa puella fuit : pigmentis addere vivum
 Argentum didicit. Mors sustulit atra puellam
 Ante diem : medicis referantur crania cultris ;
 Ecce caput , cerebrumque dolens , plenumque fu-
 gacis

Mercurij fucis mixti , post fata repertum !
 Dicite quid causæ est ? Atomis ? sic vendere fucos ,
 Pro vestris posthac atomis , fumosque licebit.

Plura locuturos intercipit , atque Magistri
 Sermonem abrumpit medium conclavia Rector
 Pannoniæ ingressus : de quo jam dicitis , inquit ,
 Mercurio ? Deus est. An amoribus uritur auri ?
 Forte auro Superis venalis in æthere merx est.

Si meruere fidem nigra somnia , somnia vobis
 Insperata fero , non hæc mihi nocte soporam
 Concutiens virgam vester dictaverat Hermes :
 Ex astris simulacra puto delapsa , loquentis

Quosque sonos hausi Divos docuisse recordor.
 Cursibus emeritum jam sol exercuit annum
 Ex quo fugit abhinc, haud nescis chare Miesco,
 Regius excessitque Parens: super ista secundum
 Cynthus exegit revolutis mensibus orbem.

Nemo Patris nos fata docet, rumoribus aures
 Insanis plebs stulta ferit: neque consona Fama
 Ipsa sibi est. Tu fata Patris jam certior audi.

Nocte Boleslaus, neque vultûs linea fallit,
 Visus adesse mihi. Lacrymis cur ora Miesco
 Mœsta rigas? Solare animum: tua vita revixit,
 Et mea! Quin coram, neque me terrebat imago,
 Visa loqui, & curas animo deponere jussit.

Regie terge oculos hospes, tua gaudia vidi,
 Et mea: quem tecum lugebam funere mersum
 Vivit, & hac lucis jucundâ vescitur aurâ.

Nulla mihi imponunt timidæ ludibria noctis.

Pigri stagna lacûs gemino confinia monti
 (Si modo si nomen Regionis nosse liceret!)

Ante oculos sunt picta mihi, specularibus undis
 Intonsi montes, scopulique innare videntur.

Haud procul à ripa stant antiquissima claustra
 Mœnia, stat turris dirimitque cacumine nubes,
 Atque solum laté, & virides circumspicit undas.

Cœnobio in medio fons ejaculator aquosos
 Argenti radios, & circinat irida guttis.

Hic ego rurali cultu, grossaque lacernâ
 Contactum vidi manifestâ in imagine Regem.

Ridebat vultu placido, mentisque serenæ
 Signa dabat: calathum dextrâ quem fortè tenebat

Mollibus implevit lactucis, atque culinam
 Ingressus fuerat: cineres animare sepultos

Post hæc , atque foco disponere ligna calenti ,
Et lances vidi , & pateras , gabatasque lavantem.
Aut coquus , aut olitor , dum nomina regia prudens
Diffimulat , crimenque dolet , cædemque peractam ,
Eligit esse parens. Talis mihi sæpe recurſat ,
Alloquor & quoties , toties vultum ille retorquet
Atque ſtupet muto ſimilis. Nox vincula linguæ
Laxavit tandem , Regemque heſterna loquentem
Luna mihi objecit ; ſic ora reſolvit imago :
Quid tacitum Rex mœſtus alis ſub pectore vulnus ,
Ceumaniſus perijſſe meis , aut præda moloſſis
Ipſe fuiſſe ferar ? Regno temeraria circum
Fama volat , Lechicas eadem quoque perſonat urbes ,
Vanaque venduntur ſcriptis mendacia chartis ,
Rumor ſecurus ago , vacuusque malignæ
Jam pridem famæ , quæ ſunt cœleſtia tracto.
Sedibus hortatu Superûm non cognitus iſtis
Hæreo. Quis Regem obſcurâ lodice latentem
Obſervet ? clauſtri ſpiro bene tutus in umbrâ.
Impiger hic placo lacrymis quæ Numina læſi ,
Suntque mihi lacrymæ Divûm mage nectare dulces.
Vivo animi felix , nec abhinc mea Regna videbo ;
Sceptra , tiara , throni , victoria , Fama valete !
Hoc precor : immiti gnatum mœrore jacentem
Nomine Rex ſolare meo , & tua viſa recenſe.

Hæc mihi concubiæ ſub nigra ſilentia noctis
Prodidit in ſomnis Genitor tuus : omnis abeſto
Jam metus , & curas trans pontum mitte Mieſco.
Contentus Rex ſorte ſuâ eſt : quid poſcimus ultrâ ?
Quam plaga Pannoniæ , quàm Sarmatis ora negavit ,
Terra dedit profugo tandem peregrina ſalutem.
Iſta fuit Superis in Cœlo credo voluntas ,

Irridet

Irridet facile mendacis gaudia mundi,
 Desilit & folio, luxumque perosus, & aulae
 Illecebras, tacitæ sectatur commoda vitæ,
 Quem semel amplexus favor est miserantis olympi.
 Plaudite Boleslae, & fortunam humana rotantem
 Calce preme! hoc meruit: sic risum solve jocantis;
 Fallere fallentem, ludentem ludere par est.
 Gloria quid tandem, quid magni Nominis umbra?
 Sunt larvæ fortuna tuæ. Quid marmora gestis
 Fortibus, atque foro fundantes ære columnæ?
 Quid pompæ, & ludi, & mensæ, nugæque Theatri?
 Omnia secum aufert tandem nigra Regibus hora,
 Omnia sorbet humus. Virtus nos unica Divis,
 Sideribusque pares facit, hæc post funera durat.
 Felix qui potuit, Rex maxime, dicere tecum:
 Aula vale! Fortuna vale! Spes, Fama, Triumphus,
 Et populi plausus, & vitrea fracta valete!

Talibus alloquiis mulcet, verbisque dolentem
 Erigit Hungariæ Rector, præstare Parentis
 Officium gaudens, & vivam cernere Regis
 Effigiem in gnato. Neque spes frustrata fefellit.
 Nam roseum casto juvenem Tritonia Pallas
 Excepit gremio, & quantum pollebat acuti
 Viribus ingenii, tantum quoque mascula virtus
 Et vigor accendit juvenilia pectora flammis.
 Bellonæ studiis durare ante omnia dextram,
 Exemplo Patris, ardentem contemnere soles,
 Alpinasque nives, venatu in saltibus atris
 Explorare feras, fluvios tranare minaces,
 Eniti in scopulum, fossam transmittere saltu,
 Flectere cornipedem, & mandentem spuema morsu
 Frena manu facili tractare, inhibere volentem,

Mox

Mox in pulvereos stimulum effundere cursus,
Nobilis ardor erat juveni : Post terga reliquit
Ille Notos celer, & quasi torta volabat arundo,
Vix per aperta fugam levis ungula signat in herbâ.
Doctas quin etiam regnandi exhauserat artes
Jam docilis sceptrum, & curas tractare seniles.
Atque ubi Pannoniâ jam pridem vixit in aulâ
Regius hic hospes, tandem se sede recepit
Quâ cessit patriâ; Procerum populique faventis
Plausibus exceptus, thalami tum fœdera junxit.
Sortis at invidiâ steriles expertus amores
Mutavit thalamum tumulo. Sunt tristibus herbis
Qui periisse velint, fraudesque bibisse veneni.

Jamque Boleslaus plures exegerat annos,
Atque luit lacrymis cædis monumenta nefandæ:
Tum rerum Sator, astra Poli qui Numine torquet,
Resque humiles hominum, casusque & fata maligna
Temperat, hoc Regis tandem mitescere luctu,
Atque odia, & stricti deponere fulminis iras
Incipit. O lacrymis, o vis est quanta dolori?
Placatum facit ille DEUM, fontesque, reosque
Efficit innocuos: missos dolor iste rebelle
In caput extinguit, sedatque potentior ignes.
Fulminis oblitum reddit Metanæa Tonantem.
Orârunt ipsi veniam pro Rege vocati
Cœlicolæ, & Virgo Moderatrix aurea cœli,
Numinis alma Parens, toties quam poplite curvo
Rex coluit, totasque vigil cui sæpe gemendo
Exhausit noctes, sic ora precantia solvit,
Voce agressâ DEUM: Tristem me ferre repulsam
Sanguis Gnate meus, fontum spes unica, Matrem
Num patiêre tuam? Supplex tua Numina posco,
Parce

Parce Boleslao dudum sua crimina flenti,
 Parce precor! Satis est. Lacrymas memor ille peracti
 Sat fudit sceleris: pridem se sponte dicavit
 Obsequijs claustris; pulsus melioribus annis
 Canities ægro, pejorque aspergitur ætas,
 Et fracti titubant, baculo quos sustinet, artus.
 Quot miser exilij ærumnas, quot probra voravit,
 Quæ grex lixarum petulans vibravit in illum?
 Nunc ubi deficiunt vires, da morte resolvi,
 Claudere da placido fugientia lumina somno.
 Dixerat hæc Mater. Votum & suspiria Matris
 Audiit Omnipotens. Regalia corpora languor
 Occupat, & vires decerpit lurida febris,
 Continuò fugit ore color, requiesque laborum
 Somnus abest oculis, stomacho sunt nausea mensæ;
 Sola sitis torret nulloque extinguitur haustu.
 Hæc super & capitisque dolor, pressique tumores
 Pectoris accedunt, & siccus anhelitus oris.
 Ista fuit Regis lethum meditantis imago.

Philtra quidem Antistes claustris, succosq; medentū
 Mistis suis manibus prostrato porrigit ægro:
 Et dolet, & morbi non sat se discere pestem
 Nutibus ex solis queritur, tristisque jacenti
 Affidet: Interdum perquirat murmura venæ,
 Quæ jam rara notat, neque consona. Filius, inquit,
 Es necis. O pro te famulantū tota periret
 Pigra, gulosa, clepax, secreti prodigia pubes!
 Quisquis eras, pro te servos ego mittere vellem
 Mille equidem: nec enim fuerat mihi charior ullus,
 Nemo ministeriis claustris fuit aptior alter.
 Sed mens alta Dei est. Sic fiat, ut imperat ille:
 Nemo resistet ei. Pulso mœrore serenat

Vocibus his vultum, lethi Rex signa propinqui
Percipiens. Stupet Antistes, medicosque Syrupos
Vim morbi domuisse putat, sed gaudia Regem
Altera perfundunt, animumque attolere coelo
Læta jubent. O mors, melioris janua vitæ?
Curarum æternus sopor! O caritura tumultu
Tempus in omne quies! bello pax nescia rumpi!
Lætitiâ exhilaras inopes, littusque dolorum
Omnibus es miseris: Virtus si dummodo vitæ
Est comes, arcanus neque rodit pectora vermis.
Spes rata tu coeli, tu votum, & meta piorum es;
Quæ certam imponis victoribus ultima laurum!
Te solam morbi medicam Rex æger anhelat.

Ista Boleslaus tacitâ dum mente volutat,
Integer Antistes limen, stratumque jacentis
Deferuit. Rex membra levat, viresque labantes
Colligit, & pictæ gressu titubante tabellæ
Fit propior, tabulâ fuerat spectabilis illâ
Siderei Regina chori, spes certa, salusque
Languentum, & felix semper morientibus omen.
Hanc Rex vicinâ jam morte humentia figens
Lumina in effigié, neque vultum ab imagine vertens:
O Domina! O Mater seros mihi culta per annos,
Ærumnas solata meas, longique labores
Exilij, in somnis mihi visa, & sæpe locuta,
Sæpe die, dum solus eram dignata favore
Alloquij me Diva tui: fata ultima tandem
Nunc urgent miserum, pede vix fluet hora fugaci,
Funus ero exanime, & corpus sine mente jacebo.
O Domina! extremo dum spiritus ore natabit,
Fac mihi sis præsens, neque me mea desere Mater.
Digna parùm fateor placandæ Numinis iræ

Pœna fuit, nullique lavent tot crimina fontes.
 At quia jam gelidus fluit hæc per tempora sudor
 Vitaque jam. Nec plura finit me dicere languor :
 Virgo vale ! his dictis conspersum sanguine multo
 Rex capit ex cistâ, quod pridem verbera tergo
 Sæva dedit stellis armatum triste flagellum :
 Extremi ulturus sua crimina verbere flagri.

Aureus ast juvenis volat ecce citatus olympo,
 Tu fulmen ruere axe putes, tortamque sagittam.
 Illius adventu radiare domuncula parva
 Lumine sidereo, tectumque ardere videtur.
 Eximit ille manu flagrum, Regemque labantem
 Sustentat, tollitque humeris, stratoque reponit.
 Mox ruit alter ab æthere pictus ephebus, & ægro
 Pulvillum sternit capiti, vultumque pererrat,
 Et guttas tergit gelidas, tum nubis odoræ
 Suaviter halantis recreat dulcedine nares,
 Et thuris lacrymas spiranti exurit acerrâ.
 Vix satis iste fugâ celeres exercuit alas,
 En glomerata phalanx tectum discindere visa :
 Instrepat, & pennis volitantum sibilat aër.
 Ingressi exiguos Diû, cœlicolæque Penates
 Ornati adsistunt Regi, stratumque coronant.
 Rector Sarmatiæ Casimirus regia dextrâ
 Sceptra gerens, nodoque comas stellante revinctus.
 Primus adest. Regis genitor fuit ille, vocatusque
 Ex claustro ad Regnum poliit virtutibus aulam,
 Firmavit pietate thronum : Stat proximus illi
 Sacrorum Antistes Phœbo radiantior ipso
 Fronte Stanislaus placidâ. Pulchro agmine Divi,
 Ipsaque cœlestûm Dea, Regia Mâter ab alto
 Lapsa venit, simul ac properat Benedictus, & ulnis
 Com-

Complexus Dominā ad claustrum, & sua limina ducit.
 Quot portā excepit lectos casa parvula Divos,
 Tot soles radiare putes, aciem haurit utramque
 Sauciaque absorbet divinus lumina splendor.
 Tum Regina Deū sic Regem affata jacentem:
 Surge animis! finita tua est jam poena. Favores
 Et veniam quam poscis, habe! Me sæpe vocasti
 Matrem gnate tuam: Suscepi dulce Parentis
 Officium, Materque fui. Quin criminis obses
 Pro te mille preces irata ad Numina fudi.
 Audijs orantē qui quondam hæc ubera fuxit,
 Meque suam omnipotens dignatur dicere Matrem,
 Audijs, & nigræ delevit nomina culpæ,
 Oblitus scelerum. Miseræ nunc ultima vitæ
 Hora fluit: Morti jam te compone propinquæ.
 Dixit, & adjecit Dea plurima; pendet ab ore
 Illius, & totam Matri Rex commodat aurem.
 Ipsi etiam occultos miscent bene tempore longo
 Sermones Superi: quin ægro basia figunt,
 Contrectantque premuntque manus, risuque beato
 Suaviter invitant moribundum ad sidera Regem.

Interea morbi quæ sit fortuna requirit
 Antistes, referatque fores, venamque jacentis
 Explorat Regis: vicinæ occurre morti
 Si queat, & Medices haud tentet inaniter artes.
 Ast vapor ambrosius, lucis quoque splendor ab alto
 Defluus, & citharæ, citharisque fluentia mella
 Nectareique soni procul abripuere stupentem,
 Atque pium fixere senem: stat, & hæret in uno
 Territus obtutu, ceu sit Marpesia cautes.
 Mox alij ingressi coeli manifesta monentis
 Prodigia, atque soli fremitum stupuere paventes.

Hæc super elinguem populus quem credidit omnis
Incipit effari, & fracto Rex gutture trudit
Ultima jam labijs cum morte natantia verba:
Rex ego Sarmatiæ (capit has quasi saxea voces
Turba effusa thoro, gemitumque dat ore gelato)
Colla Stanislai de me nil tale merentis
Qui secui. Fidei sit regius annulus iste
Tessera! fulgentem peregrino lumine gemmam
Porrigit his dictis Wernero, & pignore Regem
Testatur: Potuit neque plura edicere, captum
Sed subito posuit Letho caput: alma recessit
Lux oculis, abiitque in vanas spiritus auras,
Regia membra premit fugiente rigentia vitâ,
Serpere jamque gelu, Letho pulsante calorem,
Per corpus notat Antistes, gemituque profundo,
Frigidus ergò jaces, tua rupit & ultima verba
Fatalis morbi sopor? ah cur tempus avarum
Plura audire mihi, tibi dicere plura negavit?
Heu mora! cur ad te non ocyor ipse volabam?
Cur tibi non aderam? Melior me linea vultûs
Decepit, speciesque tui. Consurgere morbo
Jurabam: talem te spes mihi credula finxit.
Ah quàm vana mei fuerat fiducia voti!
Haud tamen omninò me decipit, atque beata
Fraude ignotus abis. Cœlo tua gloria nota est:
Atque eadem has nostras olim quoq; venit ad aures.
Audacis titulos celebris tibi fama dicavit,
Dexteraque insignis bello: tu Marte Bohemos,
Hunnosque, & magni fregisti Cæsaris arma.
Septima te in castris, & pellibus horruit æstas.
Talis eras, nostrisque etiam memoratus in oris
Posthuma circumfers longinquæ præmia Famæ.

Quid

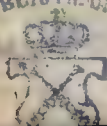

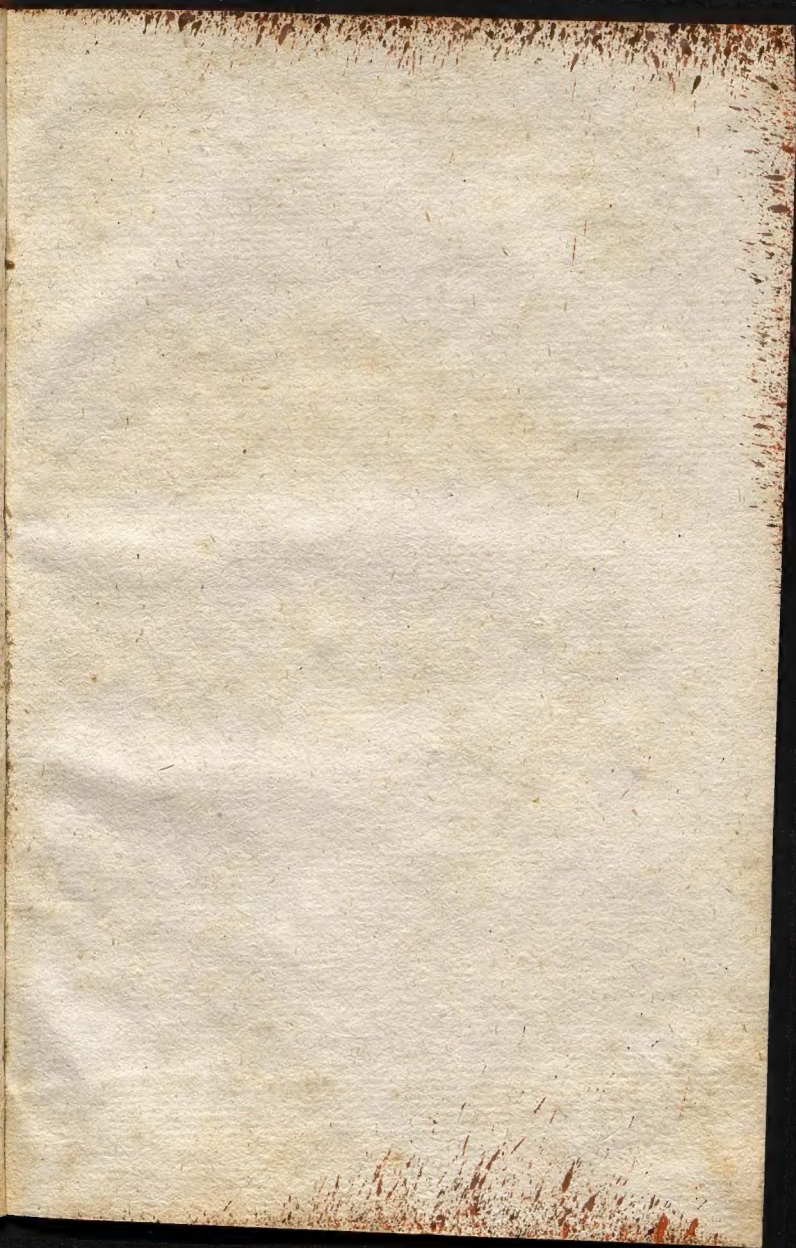
Quid tamen armorum crudelis adorea forti
Menti æquata tuæ ? virtus tua celsior ibat
Quo nunquam rigidi pertingent tela Gradivi.
Sponte tuâ duro exilio , fusoque piaſti
Sanguine cum lacrymis miſto tua crimina , raro
Regibus exemplo. Quoties ſub nocte ſoporâ
Culta tibi fuerat , famulûm ſpectante catervâ
Poplite curvato , divinæ Virginis Icon ?
O quoties dubiæ furatus tempora lucis
Primus eras templo , & totâ fors nocte calentes
Spargebas lacrymas , dum lutea ſurgeret Eos.
Tu piger antiquo ſervorum more vagari
O nunquam , imperijsque meis obſiſtere : conſtans
Sed ſervare domum , quin & parere minorum
Vocibus , & lances , ollasque lavare nigrantes ,
Ligna humeris ſufferre , focumque animare ſolebas
Heu nimium felix animi , lætusque laborum !
Huc tua progreſſa eſt regalis gloria dextræ.
Nunc adeò , quoniam Cœlo parere neceſſe eſt ,
Divide nobiſcum clauſtri commune ſepulchrum.
Et quia Hyperboreus quondam tua Regna tenebat
Cuncta gelu ſtringens Aquilo , Sanctiſſime Princeps ,
Quâ ſe porta aperit templi , ſeptemque Triones
Aſpicit , hâc cœli patrii regione quieſce ,
Et carpe emeritum templi ſub pariete ſomnum.

Post hæc exanimi repetita dat oscula Regi:
Plurima conſpergit , frangitque ſenilia corda
Lucida gutta ſinum. Simul ultima baſia figunt
Affuſi ſtrato Monachi. Vix credidit iſtis
Luminibus pia turba ſuis : centonibus iſtis
Contectum latuiſſe ſtupent , lambuntque jacentis
Ora , manusque Ducis. Totum lux verterat iſta

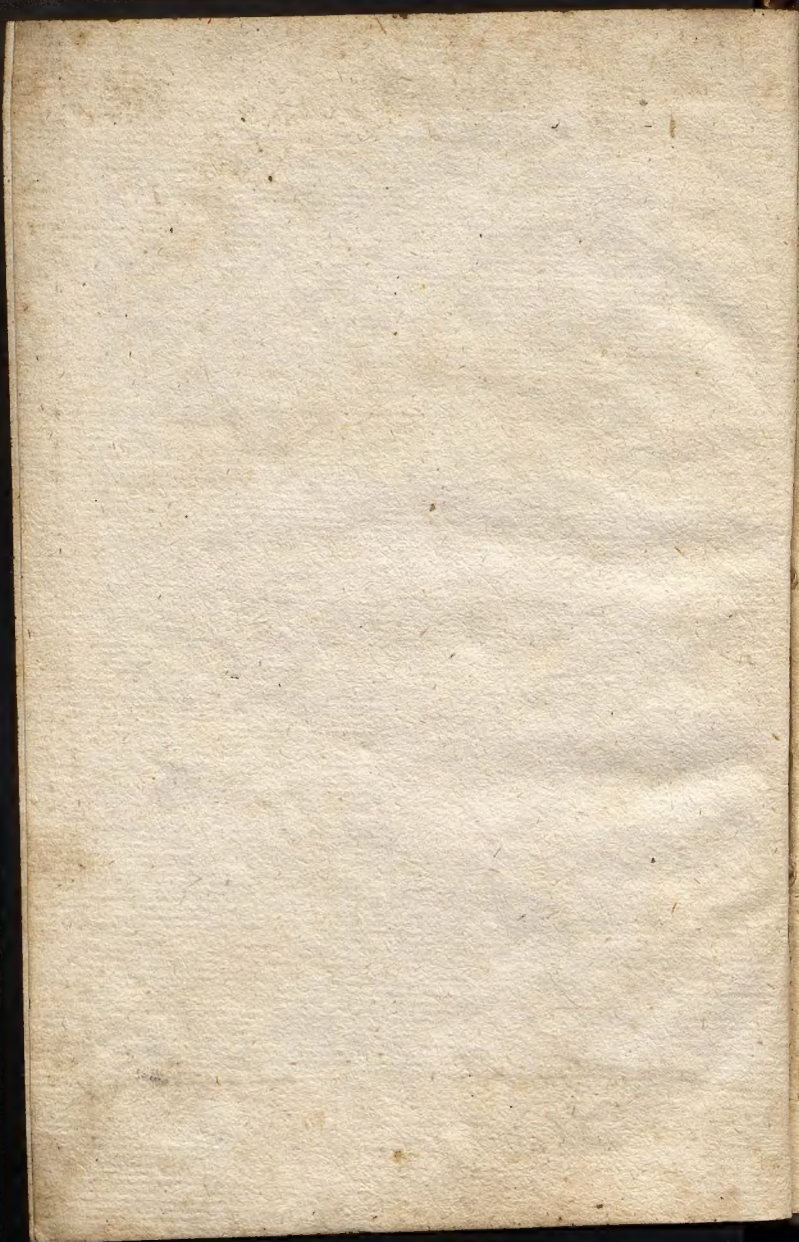
Offia-

Offiacum in lacrymas: nequeunt satiare videndo
 Lumina: quà redeunt properant, noviterque cadaver
 Inspiciunt, redeuntque iterum, noviterque recurrunt.
 Præfulis imperio Regalia corpora tandem
 Abscondunt tumulo, tumulo imponuntque coronam,
 Et pomum, & sceptrum. Fortunæ, maxime Princeps,
 Dignus eras meliore rotâ! Te perdidit illa,
 Præful ait moestus. Felix tamen atque beatus
 Cui scelerum licuit lacrymis extinguere Famam.
 Non hoc pervolat nigris infamia pennis,
 Sit licet exiguum, neque dignum Rege sepulchrum.
 Jamque tuum incidam nomen, saxumque notabo
 Carmine, Posteritas leget hoc post sæcula carmen:
 Siste, Boleslai cineres & Busta Viator
 Qui premis: hoc Audax gelido sub marmore dormit.
 Audacem si calce præmes, tumulo ille resurget,
 Teque petet ferro, quo pridem ad Tartara misit
 Agmina mille virum, Reges domuitque superbos.
 Unica victorem prostravit femina tandem,
 Femina Diva tamen: nec enim mortalibus armis
 Mars tantus superandus erat. Vis nomina Divæ?
 Fortuna est. Illam risuque, jocusque faventem
 Jungere dum sibi vult, odium, invidiamque puellæ
 Et triste exilium meruit, turpemque repulsam.
 Offiaci tandem sanctâ securus in umbrâ
 Delituit, rursusque Deam sibi sensit amicam.
 Cum tamen instabili diffideret omnia Divæ,
 Se, sponsamque petram moriens allisit ad istam.
 Fusa vitro fragili scopulis allisa sepulchri
 Vitrea fracta jacet Dea: ferreus imminet illi
 Ultor, & infidam magno pede proterit Audax.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0025677

